

Strategija razvoja Općine Pitomača 2015.-2020.

Pitomača, rujan 2015.

VISOKA ŠKOLA ZA MENADŽMENT U TURIZMU I INFORMATICI U VIROVITICI,

Odjel za ekonomiju

STRATEGIJA RAZVOJA OPĆINE PITOMAČA 2015. - 2020.

Naručitelj: Općina Pitomača

Voditelj projekta: mr.sc. Neven Garača

Projektni tim: doc.dr.sc. Vesna Bedeković

dr.sc. Anita Prelas Kovačević

Zrinka Blažević, mag.oec.univ.spec.oec.

Mladena Bedeković, univ.spec.oec.

Željka Kadlec, univ.spec.oec.

Josip Britvić, univ.spec.oec.

Marijana Špoljarić, prof.

Lektura: Ivana Vidak, dipl. bibl. i prof.

Grafičko oblikovanje: dr.sc. Anita Prelas Kovačević

Pitomača, rujan 2015.

UVODNA RIJEČ NAČELNIKA OPĆINE PITOMAČA

Poštovani,

pred Vama je Strategija razvoja Općine Pitomača za razdoblje 2015. – 2020., dokument čiji je nastanak temeljen na prijedlozima, idejama i promišljanjima gospodarstvenika, socijalnih partnera i organizacija civilnog društva, kao i pojedinaca i udruga s područja naše općine.

Nadam se da ćete u sadržaju ovog dokumenta prepoznati naše nastojanje da isti ne bude samo puka lista želja i neodrživih mjera, već putokaz prema odredištima do kojih, uz sinergiju objektivnih analiza, preciznog planiranja i jasnih aktivnosti, realno možemo stići. Strategija pritom harmonizira naše nasljeđe i prirodne specifičnosti sa županijskim, nacionalnim i europskim standardima. Pritom smo pokušali kreirati održiva rješenja i mjere koje će na povijesnom nasljeđu Pitomače satkati gnijezdo sretnih ljudi, satkati „općinu kruha, vina i pjesme“, dostojnu zahvale našim precima i obveze našoj djeci ili kako poručuje naša vizija, općinu u kojoj se investira, u koju se dolazi i ostaje, jer pruža mogućnosti održivog razvoja u svim segmentima življenja.

Koristeći iskustva i uspješnu suradnju na kreiranju Glavnog plana razvoja turizma na području Općine Pitomača do 2020. godine, izradu ove Strategije povjerili smo Visokoj školi za menadžment u turizmu i informatici u Virovitici, očekujući da će i ovo iskustvo biti referenca buduće uspješne suradnje.

Ostvarenje ove strategije krucijalna je obveza, kako čelništva Općine Pitomača, tako i svih subjekata u njenu okrilju, a misija je na koju smo pozvani svi mi kao žitelji naše općine. Nemojmo se umoriti u oživotvorenju ciljeva iz Strategije kako bismo svi zajedno za šest godina krenuli u novi izazov strateškog planiranja temeljen na uklonjenim prijetnjama i slabostima, a s poboljšanim snagama i prilikama prepoznatim u ovoj Strategiji.

U iskrenoj nadi da će nam svima ova Strategija pomoći u realizaciji ideja i projekata koji će nas žitelje Općine Pitomača učiniti sretnim i ponosnim, najtoplije zahvaljujem svim kreatorima, izrađivačima i dobronamjernicima koji su svoje znanje i trud utkali u nastajanje ove Strategije.

S poštovanjem i sretno!

Načelnik:
Željko Grgačić

Sadržaj

UVODNA RIJEČ NAČELNIKA OPĆINE PITOMAČA	I
POPIS KORIŠTENIH KRATICA	V
1. UVOD	2
1.1. Potreba i svrha izrade i provedbe Strategije razvoja Općine Pitomača 2015. - 2020.....	2
1.2. Metodologija izrade i provedbe Strategije razvoja Općine Pitomača 2015. - 2020.	3
2. POLAZIŠNA TOČKA.....	7
2.1. Hrvatska na početku 2015.....	7
2.2. Virovitičko - podravska županija	9
3. OSNOVNA ANALIZA OPĆINE PITOMAČA	18
3.1. Stanje infrastrukture	23
3.1.1. Cestovna infrastruktura	23
3.1.2. Željeznička infrastruktura.....	27
3.1.3. Riječni promet	30
3.1.4. Infrastruktura zračnog prometa.....	30
3.1.5. Telekomunikacijska infrastruktura.....	30
3.1.6. Energetska infrastruktura	33
3.1.7. Vodna infrastruktura	36
3.1.8. Postupanje s otpadom	37
3.2. Kulturna dobra i zaštićeni dijelovi prirode	41
3.2.1. Kulturna dobra	41
3.2.2. Zaštićeni dijelovi prirode	43
3.2.3. Zaštita prirode i okoliša	45
3.3. Demografska analiza	47
3.4. Društvena infrastruktura	58
3.4.1. Odgoj i obrazovanje	59
3.4.2. Zdravstvo	63
3.4.3. Socijalna zaštita	64
3.4.4. Civilno društvo.....	65

3.4.5. Sport	66
3.4.6. Lokalna samouprava	67
3.5. Analiza gospodarstva.....	71
3.5.1. Gospodarstvo VPŽ	71
3.5.2. Gospodarstvo Općine Pitomača	75
3.5.3. Poduzetnička infrastruktura u Općini Pitomača	81
3.5.4. Prekogranična suradnja.....	83
3.5.5. Poljoprivreda	84
4. SWOT ANALIZA	90
4.1. SWOT analiza - infrastruktura	91
4.2. SWOT analiza - društvena infrastruktura	92
4.3. SWOT analiza - gospodarstvo.....	93
5. VIZIJA I STRATEŠKI CILJEVI	96
5.1. Vizija	96
5.2. Strateški ciljevi.....	96
5.3. Mjere razvoja.....	100
5.3.1. 1P1 Jačanje preduvjeta za investiranje	100
5.3.2. 1P2 Razvoj poljoprivrede	104
5.3.3. 1P3 Razvoj turizma	109
5.3.4. 1P4 Korištenje prirodnih resursa.....	111
5.3.5. 2P1 Unaprjeđenje javne infrastrukture	113
5.3.6. 2P2 Unaprjeđenje društvene infrastrukture	116
5.3.7. 2P3 Kvalitetno prostorno planiranje	120
5.3.8. 2P4 Zaštita i očuvanje okoliša	121
5.3.9. 3P1 Energetska učinkovitost i OIE.....	122
5.3.10. 3P2 Unaprjeđenje zdravstvene i socijalne zaštite.....	124
5.3.11. 3P3 Obnova i očuvanje društveno - kulturne baštine.....	125
5.3.12. 3P4 Jačanje uloge civilnog sektora - OCD (organizacija civilnog društva)	127

6. USKLAĐENOST STRATEGIJE RAZVOJA OPĆINE PITOMAČA 2015. - 2020. S DRUGIM STRATEGIJAMA I STRATEŠKIM DOKUMENTIMA	130
6.1. Usklađenost sa strateškim razvojnim dokumentima VPŽ.....	130
6.2. Usklađenost s nacionalnim razvojnim strategijama	132
6.3. Usklađenost s razvojnim strategijama EU.....	135
7. PROVEDBA STRATEGIJE RAZVOJA OPĆINE PITOMAČA 2015. - 2020.	138
7.1. Financijski okvir	138
7.2. Institucionalni okvir	139
7.3. Akcijski plan	142
7.4. Komunikacijski plan.....	142
7.5. Praćenje i izvještavanje	143
POPIS TABLICA.....	144
POPIS SLIKA	145
POPIS GRAFIKONA.....	146
IZVORI PODATAKA.....	147
Institucije	147
Dokumenti.....	148
Zakoni i propisi	148
Bibliografija.....	149

POPIS KORIŠTENIH KRATICA

BDP - bruto domaći proizvod

DZS - Državni zavod za statistiku

EU - Europska unija

EIHP - Energetski Institut Hrvoje Požar

FINA - Financijska agencija

HAKOM - Hrvatska regulatorna agencija za mrežne djelatnosti

HEP - Hrvatska elektroprivreda

HGK - Hrvatska gospodarska komora

HOK - Hrvatska obrtnička komora

HZZ - Hrvatski zavod za zapošljavanje

HŽ - Hrvatske željeznice

JLS - Jedinica lokalne samouprave

MRRFEU - Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije

MSP - Mala i srednja poduzeća

MZOŠ - Ministarstvo, obrazovanja, znanosti i športa

OCD - Organizacije civilnog društva

OIE - Obnovljivi izvori energije

Plan razvoja turizma - Glavni plan razvoja turizma na području Općine Pitomača do 2020. godine

PG - poljoprivredno gospodarstvo

Popis 2011. - Popis stanovništva, kućanstava i stanova u Republici Hrvatskoj 2011. godine.

Prostorni plan - Prostorni plan uređenja Općine Pitomača II: izmjene i dopune iz rujna 2013.

PSS - Poljoprivredno savjetodavna služba

RH - Republika Hrvatska

VPŽ - Virovitičko - podravska županija

ŽRS - Županijska razvojna strategija

ŽUC - Županijska uprava za ceste Virovitičko - podravske županije

1. UVOD

- 1.1. **Potreba i svrha izrade i provedbe Strategije razvoja Općine Pitomača 2015. - 2020.**
- 1.2. **Metodologija izrade i provedbe Strategije razvoja Općine Pitomača 2015. - 2020.**

1. UVOD

Upravljanje ili menadžment kao proces univerzalan je i potreban svim vrstama organizacija, kako velikim tako i malim, javnom sektoru, profitnim i neprofitnim organizacijama. Proces upravljanja započinje planiranjem pa tako planiranje postavlja temelje i prethodi svim ostalim funkcijama i aktivnostima. Planiranje je pogled u budućnost, predviđanje budućnosti u svrhu anticipiranja budućih prilika i prijetnji. Planiranje ima dvije osnovne svrhe: preventivnu i pozitivnu. Preventivna svrha je minimalizirati rizike, a pozitivna svrha je povećati stupanj uspješnosti. Ono odgovara na tri temeljna pitanja: Gdje smo sada? Kamo želimo stići? Kako to želimo postići? Pitanje „gdje smo sada?“ tiče se trenutne situacije i položaja. Pitanje „kamo želimo stići?“ bavi se smjerom u kojem bi trebalo ići. Pitanje „kako to želimo postići?“ tiče se izrade i provedbe strategije koja će organizaciju dovesti s položaja na kojem jest na položaj na kojem želi biti.

Posebna vrsta planiranja, strateško planiranje, uobičajeno se definira kao dugoročno planiranje usredotočeno na organizaciju kao cjelinu, a strategija se promatra kao širok i općenit plan osmišljen s ciljem postizanja dugoročnih ciljeva.

1.1. Potreba i svrha izrade i provedbe Strategije razvoja Općine Pitomača 2015. - 2020.

Ako Općinu Pitomača promatramo kao organizaciju, a ona to kako formalno, tako i praktično zaista i je, tada se sve prethodno rečeno o upravljačkom procesu odnosi i na nju. Ovaj proces i potreba strateškog upravljanja proizlaze i iz složenosti organizacije Općine Pitomača. Složenost je vidljiva u činjenici da je Općina Pitomača dio upravno - teritorijalnog ustroja RH, kao i u činjenici da se Općina Pitomača sastoji od različitih organizacijskih cjelina koje se odnose na različita područja: od gospodarstva do kulture i civilnog sektora, od odgoja i obrazovanja do zaštite okoliša.

Osim ili upravo zbog ovih karakteristika Općine Pitomača kao JLS potreba izrade Strategije razvoja Općine Pitomača 2015. - 2020. formalizirana je i Zakonom o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (NN 153/09) koji uređuje ciljeve i načela upravljanja regionalnim razvojem Republike Hrvatske. Među temeljnim ciljevima potrebno je istaknuti da je „cilj politike regionalnog razvoja pridonijeti gospodarskom rastu i razvoju Republike Hrvatske,

sukladno načelima održivog razvoja, stvaranjem uvjeta koji će svim dijelovima zemlje omogućiti jačanje konkurentnosti i realizaciju vlastitih razvojnih potencijala“, a strateško planiranje upravo je jedno od temeljnih načela politike regionalnog razvoja. U tom smislu na državnoj razini izrađuju se strateški dokumenti koji određuju smjernice sveukupnog gospodarskog i društvenog razvoja, kao i razvoja pojedinih gospodarskih i društvenih područja na nacionalnoj razini. Na nacionalno strateško planiranje nadovezuje se regionalno strateško planiranje u RH koje provode županije, a lokalno planiranje provode JLS - gradovi i općine.

Svrha izrade Strategije razvoja Općine Pitomača 2015. - 2020. je identifikacija stanja, analiza stanja i na temelju analize stanja postavljanje vizije i smjera za ostvarivanje te vizije - ciljeva, prioriteta i mjera u razvojnom razdoblju do 2020. godine.

Strategija razvoja Općine Pitomača 2015. - 2020. je sveobuhvatan programski dokument koji usmjerava razvoj Općine Pitomača u predstojećem razdoblju i čini osnovu za donošenje odluka o razvoju svih segmenata Općine Pitomača - gospodarskog, društvenog i kulturnog.

Strategija razvoja Općine Pitomača 2015. - 2020. izrađena je na načelima partnerstva i suradnje između javnog, privatnog i civilnog sektora, pod čim se podrazumijeva suradnja između tijela državne uprave, jedinica područne (regionalne) samouprave, JLS, gospodarskih subjekata, znanstvene zajednice, socijalnih partnera i organizacija civilnog društva.

1.2. Metodologija izrade i provedbe Strategije razvoja Općine Pitomača 2015. - 2020.

Strategija razvoja Općine Pitomača 2015. - 2020. nastala je na temelju suradnje Općine Pitomača i Visoke škole za menadžment u turizmu i informatici u Virovitici. U izradu Strategije razvoja Općine Pitomača 2015. - 2020. također su se uključili i predstavnici gospodarskog, javnog, obrazovnog, društvenog i civilnog sektora Općine Pitomača. Prilikom izrade Strategije razvoja Općine Pitomača 2015. - 2020. korištena je participativna metoda planiranja, što podrazumijeva da su svi zainteresirani bili aktivno uključeni u planiranje razvoja Općine Pitomača. Kako se od strategije očekuje i pogled u budućnost, tako se osim načela racionalnosti, kod svih sudionika u izradi Strategije razvoja Općine Pitomača 2015. - 2020. poticala kreativnost, intuicija i mašta.

Uz konzultiranje stručne literature i suvremenih koncepata menadžmenta kao znanstvene discipline, metodologija izrade Strategije razvoja Općine Pitomača 2015. - 2020. usklađena je i temeljena na Pravilniku o obveznom sadržaju, metodologiji izrade i načinu vrednovanja županijskih razvojnih strategija (NN 53/10). Ovim pristupom željelo se osigurati prilagođenost Razvojne strategije Općine Pitomača 2015. - 2020. jedinstvenim pristupom planiranju i povezanosti sa ŽRS i drugim nacionalnim, sektorskim i EU strategijama.

Izrada strategije započela je analizom okruženja Općine Pitomača, odnosno makroekonomskim pokazateljima RH i VPŽ. Nakon toga uslijedilo je prikupljanje podataka o zemljopisnom i geoprometnom položaju, stanju prirodnih resursa, infrastrukture, zaštite okoliša, gospodarstva, demografske strukture i društvenih djelatnosti. Korišteni su i pokazatelji prikupljeni od mjerodavnih institucija (DZS, FINA, HGK, HZZ, HOK). Na temelju ovih podataka uslijedila je osnovna analiza prema navedenim područjima kojim su se identificirali trendovi i razvojni problemi Općine Pitomača. SWOT analiza koja je uslijedila ukazala je na snage i slabosti kao dijelove unutarnje okoline, na prilike i prijetnje kao dijelove vanjske okoline. Na temelju SWOT analize definirana je vizija razvoja i strateški ciljevi razvoja Općine Pitomača. Daljnjim promišljanjem za svaki od postavljenih ciljeva definirani su prioriteti, a za svaki prioritet razrađene su mjere koje uz opis mjere i ključne aktivnosti sadrže i definirane korisnike i indikatore za vrednovanje doprinosa pojedine mjere konkretnom prioritetu odnosno cilju.

Definiranu viziju, strateške ciljeve, prioritete i mjere potrebno je operacionalizirati i pretočiti u praksu. U tom smislu Strategija razvoja Općine Pitomača 2015. - 2020. predstavlja osnovu za donošenje odluka i određivanje budućih razvojnih projekata. Razvojni projekti u skladu s ciljevima, prioritetima i mjerama određenim Strategijom razvoja Općine Pitomača 2015. - 2020. izrađivat će i provoditi njihovi nositelji: javne institucije, gospodarski subjekti, jedinice lokalne samouprave kao i ostali dionici razvoja. Zbog efikasnijeg provođenja i praćenja projekata, projekti će biti smješteni u bazu projekata.

U svrhu provedbe Strategije razvoja Općine Pitomača 2015. - 2020. definirana su i sredstva financiranja provedbe. Financijski okvir sadrži indikativni, okvirni pregled i alokaciju financijskih sredstava po ciljevima, prioritetima i mjerama. Izvori financijskih sredstava su državni proračun, županijski i lokalni proračun, strukturni fondovi EU i drugi inozemni i privatni izvori. Raspored financijskih sredstava vrši se prema vremenskim razdobljima - na godišnjoj razini i na razini cjelokupnog razdoblja.

U cilju informiranja javnosti o mogućim izvorima financiranja, a posebice o fondovima EU namijenjenim regionalnom razvoju i u cilju podizanja svijesti o ulozi i značaju Strategije razvoja Općine Pitomača 2015. -2020. sačinjen je komunikacijski plan.

Općinski načelnik i Općinsko vijeće nadzirat će i vrednovati provedbu Strategije razvoja Općine Pitomača 2015. - 2020. Osnovat će se radna grupa koja će osobito pratiti pokazatelje: stupanj ostvarenja utvrđenih ciljeva, prioriteta i mjera, ostvarene rezultate i učinke na razvoj, učinkovitost i uspješnost u korištenju financijskih sredstava, vidljivost strategije u javnosti Općine Pitomača. Radna grupa će o navedenim pokazateljima izvještavati općinskog načelnika i Općinsko vijeće.

U svrhu praćenja, analize i provedbe Strategije razvoja Općine Pitomača 2015. - 2020. za svaku godinu razdoblja provođenja strategije izradit će se akcijski plan kako bi se omogućio cjelovit pregled i struktura svih aktivnosti za provedbu Strategije.

2. POLAZIŠNA TOČKA

2.1. Hrvatska na početku 2015.

2.2. Virovitičko - podravska županija

2. POLAZIŠNA TOČKA

Uspješnost strateškog planiranja kao i provedba strategije uveliko će biti određeni čimbenicima okoline u kojima se djeluje. Okolina se može klasificirati na različite načine, ali ponajprije treba uvažavati činjenicu da se mogu razlikovati vanjski i unutarnji čimbenici. U tom smislu odabranim makroekonomskim pokazateljima analizirat će se ekonomska okolina RH i VPŽ kao vanjska okolina u kojoj djeluje Općina Pitomača. Unutarnji elementi okoline Općine Pitomača detaljnije se analiziraju u trećem poglavlju.

2.1. Hrvatska na početku 2015.

Tablica 1: Odabrani makroekonomski pokazatelji

	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014. procjena	2015. prognoza
BDP, godišnja promjena realno, %	2,1	-7,4	-1,7	-0,3	-2,2	-0,9	↔	↔
Fizički obujam industrijske proizvodnje, %	0,7	-8,9	-1,5	-1,2	-5,3	-2,0	↔	↕
Fizički obujam građevinskih radova, %	11,5	-6,5	-15,7	-8,6	-10,9	-4,4	×	↔
Inflacija (potrošačke cijene), godišnji prosjek, %	6,1	2,4	1,1	2,3	3,4	2,2	↕	↕
Registrirana stopa nezaposlenosti	13,2	14,9	17,4	17,9	19,1	20,2	↔	↔
Deficit proračuna opće države (% BDP, ESA 2010)	-2,7	-5,9	-6,0	-7,7	-5,6	-5,2	×	↕
Udio duga opće države u BDP-u, %	36,0	44,5	52,8	59,9	64,4	75,7	×	×
↕ = poboljšanje pokazatelja ↔ = bez veće promjene u odnosu na prethodnu godinu × = pogoršanje pokazatelja								

Izvor: HGK - Odjel za makroekonomske analize

Očekuje se nastavak negativnih trendova iz 2014. godine, za koju je pad BDP-a iznosio oko 0,6%, a realna vrijednost BDP-a bila je oko 13% manja nego u pretkriznoj 2008. godini. Prema očekivanjima HGK u 2015. trebala bi biti zabilježena stagnacija ili tek neznatno pozitivna stopa rasta.

U prvih deset mjeseci 2014. godine industrijska je proizvodnja bila 0,8% veća u odnosu na isto razdoblje prošle godine, a u odnosu na isto razdoblje 2008. godine manja za oko 18%. Ova su kretanja industrijske proizvodnje djelomično rezultat povećane inozemne

potražnje, a strukturno su rezultat pozitivnih kretanja u prerađivačkoj industriji koja ove godine bilježi rast. U 2014. godini, kao rezultat slabe domaće potražnje, došlo je do stagnacija industrijske proizvodnje (0,1%), a za 2015. godinu očekuje se blagi rast industrijske proizvodnje (1,5%), djelomično kao rezultat baznog efekta i nastavka pozitivnih kretanja u inozemnoj potrošnji.

Od proljeća 2009. godine građevinarstvo se nalazi u dubokoj krizi čiji se kraj još uvijek ne nazire. U odnosu na stanje prije krize, fizički obujam građevinskih radova sada je niži za više od 43% pa se građevinska poduzeća i nadalje bore za opstanak. Visok pad građevinske aktivnosti nastavljen je i u 2014. Zaustavljanje pada građevinske aktivnosti u RH ovisit će o mogućnostima oporavka privatnih i javnih investicija, kao i iskorištavanja sredstava fondova EU.

Tijekom 2014. godine spuštala se razina cijena koja je u većem dijelu godine čak prelazila u pad, odnosno deflaciju. Kako se ne očekuje značajniji rast domaće potražnje, i u 2015. nastavit će se dezinflacijski pritisci što će ograničiti rast cijena u rasponu od 0% do 1%.

Trend kretanja registriranih nezaposlenih osoba 2014. godine bio je opterećen utjecajem administrativnih faktora (promjene u administriranju statusa nezaposlenih) koji je rezultirao istodobnim smanjenjem radne snage budući da se odljev nezaposlenih nije prelio u kontingent zaposlenog stanovništva. Stoga se stopa nezaposlenosti 2014. godine tek simbolično korigira naniže (čime će ostati na razini blizu 20%), a niti 2015. godine, u kontekstu očekivane stagnacije gospodarske aktivnosti, ne mogu se očekivati snažniji pozitivni pomaci.

Fiskalnu politiku karakteriziraju (pre)optimistična predviđanja gospodarskog rasta, a time i proračunskih prihoda te neodlučnost u provedbi snažnijih strukturnih reformi koje bi omogućile održivo smanjenje proračunskih rashoda. Rezultat su takve politike brojni rebalansi proračuna, česte promjene u poreznom sustavu te ograničene i parcijalne uštede na dijelu proračunskih rashoda koje, u nedostatku jasno formulirane razvojne politike, proizvode kontinuirano visok proračunski deficit.

Pod pritiskom kontinuirano visokog proračunskog deficita javni dug kreće se po visokoj, dugoročno neodrživoj putanji rasta. Granica Maastrichtskog kriterija od 60% prekoračena je u 2012. da bi na kraju 2013. godine javni dug dosegao razinu od 75,7% , a 2014. godine iznosi oko 82% BDP-a. Rast javnog duga, premda umjerenijom dinamikom, nastavit će se i u 2015. godini, s obzirom na potrebu financiranja i dalje visokog

proračunskog deficita. U okolnostima ekspanzivnih monetarnih politika te stoga povijesno niskih kamatnih stopa na svjetskom financijskom tržištu, Hrvatska kratkoročno nema problema s financiranjem i refinanciranjem svog duga.

2.2. Virovitičko - podravska županija

Virovitičko - podravska županija (VPŽ) s površinom od 2.024 km² zauzima 3,57% površine RH. Nalazi se u kontinentalnom dijelu RH na prostoru susreta Središnje i Istočne Hrvatske. Na istoku graniči s Osječko - baranjskom županijom, na jugu s Požeško - slavonskom, na zapadu s Bjelovarsko - bilogorskom i na sjevero-zapadu s Koprivničko - križevačkom županijom. VPŽ graniči s Republikom Mađarskom na što otpada 5% hrvatske granice. Općine Pitomača, Špišić Bukovica, Lukač, Gradina, Sopje i Čađavica, s 13 pripadajućih naselja, čine pogranično područje koje se rasprostire na 167 km² što je 8,25% površine VPŽ.

Prema Popisu stanovništva, kućanstava i stanova u Republici Hrvatskoj u 2011. (Popis 2011. godine) VPŽ je u 3 grada (Orahovica, Slatina, Virovitica) i 13 općina (Crnac, Čađavica, Čačinci, Gradina, Lukač, Mikleuš, Nova Bukovica, Pitomača, Sopje, Suhopolje, Špišić Bukovica, Voćin i Zdenci) imala 84.836 stanovnika, s prosječnom gustoćom naseljenosti 41,92 stanovnika po km² i po tom kriteriju jedna je od rjeđe naseljenih županija.

VPŽ pripada statističkoj regiji Kontinentalna Hrvatska s 2.960.157 stanovnika i BDP po stanovniku 64,1% BDP-a EU 27. Odlukom o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti (NN RH 89/10) VPŽ je razvrstana u skupinu s indeksom razvijenosti manjim od 75% prosjeka RH.

Sukladno navedenom Zakonu i Odluci o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti, JLS VPŽ svrstane su u sljedeće skupine:

I

- skupina jedinica lokalne samouprave čija je vrijednost indeksa razvijenosti manja od 50% prosjeka RH općine: Gradina, Mikleuš, Sopje i Voćin;

II

- skupina jedinica lokalne samouprave čija je vrijednost indeksa razvijenosti između 50% i 75% prosjeka RH općine: Crnac, Čačinci, Čađavica, Lukač, Nova Bukovica, Pitomača, Suhopolje, Špišić Bukovica, Zdenci

III

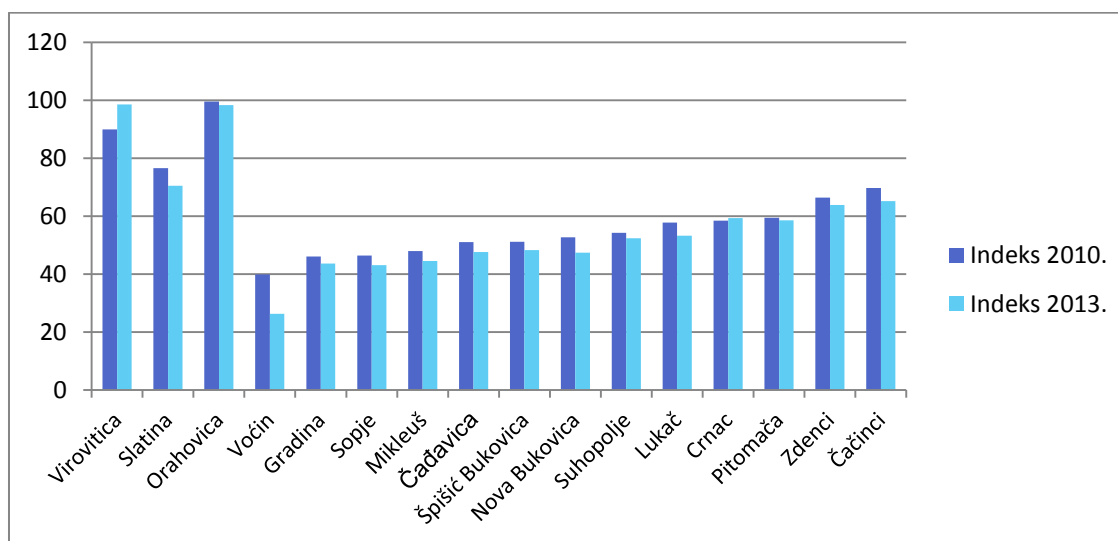
- skupina jedinica lokalne samouprave čija je vrijednost indeksa razvijenosti između 75% i 100% prosjeka RH gradovi: Orahovica, Slatina, Virovitica

Prema novim vrijednostima indeksa razvijenosti i pokazatelja za izračun indeksa razvijenosti na županijskoj razini iz 2013. godine Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije (MRRFEU) VPŽ bilježi:

- najmanji prosječni dohodak per capita
- najveću prosječnu stopu nezaposlenosti - iznad prosjeka RH - 25,9%
- najmanji udio obrazovnog stanovništva u stanovništvu 16 - 65 godina
- prema indeksu razvijenosti razvrstana je u I skupinu (vrijednost indeksa razvijenosti manja od 75% prosjeka RH) i jedna je od najnerazvijenijih županija u RH

Prema novom izračunu indeksa razvijenosti i Odluci o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti (NN 158/2013.) od 27. 12. 2013. općine Čađavica, Nova Bukovica i Špišić Bukovica smanjile su indeks razvijenosti ispod 50% i iz II skupine kategorizirane su u I skupinu, dok su ostale JLS zadržale istu skupinu razvijenosti, odnosno niti jedna nije prešla u višu skupinu.

Grafikon 1: Usporedni prikaz Indeksa razvijenosti gradova i općina VPŽ 2010. i 2013.

Izvor: MRRFEU i Strategija razvoja VPŽ 2011. - 2013. godina, obrada autora

Mjerenom ovom metodologijom razvijenost regije moguće je uočiti:

- razvijenost VPŽ je ispod prosjeka RH (manje od 75% prosjeka RH);
- između dva obračunska razdoblja samo Virovitica i Crnac bilježe porast indeksa razvijenosti, Orahovica je zadržala istu razinu indeksa, a sve ostale JLS bilježe pad vrijednosti indeksa razvijenosti;
- općine Čađavica, Nova Bukovica i Špišić Bukovica potonule su iz II skupine JLS čija je vrijednost indeksa razvijenosti između 50% i 75% prosjeka RH u I skupinu JLS čija je vrijednost indeksa razvijenosti manja od 50% prosjeka RH;
- niti jedna JLS po razvijenosti se ne nalazi iznad prosjeka RH;
- unutar same VPŽ postoji naglašena razvojna neravnoteža

Kako bi se prevladalo ovo stanje i zaustavili negativni trendovi VPŽ poduzela je mjere strateškog planiranja razvoja županije i usvojila strateške dokumente:

- Županijsku razvojnu strategiju 2011. - 2013. i odlukom produljila važenje Županijske razvojne strategije;
- Zajedničku prekograničnu strategiju razvoja poduzetništva pokrajine Somogy i VPŽ 2013. - 2020. godine;
- Master plan turizma VPŽ za razdoblje 2009. - 2019. godine

- Strategiju razvoja ljudskih potencijala VPŽ 2011. - 2013. godine i odlukom produljila važenje ove strategije
- Projekt regionalizacije voćarske proizvodnje u VPŽ.

U VPŽ se razvija poduzetnička infrastruktura na način da su otvorene poduzetničke zone, poduzetnički inkubator te je organizirana Agencija za regionalni razvoj VPŽ „VIDRA“. VPŽ i „VIDRA“ ostvarile su mnoge projekte razvoja infrastrukture financirane fondovima EU i u tom smislu „VIDRA“ predstavlja podršku svim ostalim JLS prilikom razvoja projekata financiranim iz EU fondova.

Tablica 2: Vrijednost indeksa razvijenosti i pokazatelja za izračunavanje razvijenosti na lokalnoj razini 2010.

	Vrijednost osnovnih pokazatelja					Vrijednost standardiziranih pokazatelja u odnosu na nacionalni prosjek					Indeks razvijenosti i skupine	
	Prosječni dohodak per capita	Prosječni izvorni prihodi per capita	Prosječna stopa nezaposlenosti	Kretanje stanov- ništva	Udio obrazovanih stanovništva u 16-65 godina	Prosječni dohodak per capita	Prosječni izvorni prihodi per capita	Prosječna stopa nezaposlen- osti	Kretanje stanov- ništva	Udio obrazovanih u stanovništvu 16 - 65 godina	Indeks razvi- jenosti	Skupine
	2006-2008	2006-2008	2006-2008	2001-1991	2001.	2006-2008	2006-2008	2006-2008	2001-1991	2001.		
RH	26.280	3.613	13,80%	93,9	67,30%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	
max	39.687	6.939	23,60%	110,6	80,30%							
min	16.963	1.290	5,90%	65,1	49,40%							
VPŽ	17.704	1.566	23,00%	90,8	51,30%	7,95%	11,87%	5,84%	89,41%	10,53%	20,51%	<75%
Virovitica	24.307	2.032	17,20%	100,3	65,00%	89,60%	59,80%	93,80%	107,60%	95,50%	89,95%	75-100%
Slatina	19.034	1.725	22,90%	95,4	61,30%	61,90%	50,00%	83,60%	101,80%	88,40%	76,57%	75-100%
Orahovica	22.778	1.528	17,30%	93,2	67,10%	81,60%	43,70%	93,60%	99,20%	99,50%	84,83%	75-100%
Voćin	14.828	798	41,60%	59,8	25,40%	39,80%	20,40%	50,20%	59,60%	19,40%	39,92%	<50%
Gradina	10.563	689	33,90%	86,3	37,40%	17,30%	17,00%	64,00%	91,00%	42,50%	46,09%	<50%
Sopje	10.824	636	28,10%	81,5	30,40%	18,70%	15,30%	74,40%	85,30%	29,00%	46,44%	<50%
Mikleuš	12.421	727	34,00%	76,4	41,20%	27,10%	18,20%	63,70%	79,30%	49,80%	47,99%	<50%
Čačavica	11.670	760	29,80%	80,2	44,10%	23,20%	19,30%	71,40%	83,80%	55,50%	50,98%	50-75%
Špišić Bukovica	11.352	563	26,30%	97,3	32,60%	21,50%	13,00%	77,50%	104,00%	33,20%	51,14%	50-75%
Nova Bukovica	13.071	939	33,00%	85,8	43,60%	30,50%	24,90%	65,50%	90,50%	54,30%	52,74%	50-75%
Suhopolje	13.858	641	29,20%	87,7	41,80%	34,70%	15,50%	72,40%	92,70%	51,00%	54,25%	50-75%
Lukač	13.781	745	26,40%	95,7	42,40%	34,30%	18,80%	77,40%	102,10%	52,20%	57,73%	50-75%
Crnac	13.286	1.329	22,20%	83,6	36,90%	31,70%	37,40%	84,90%	87,80%	41,50%	58,39%	50-75%
Pitomača	14.446	1.049	24,40%	94,7	37,10%	37,80%	28,40%	81,00%	100,90%	42,00%	59,43%	50-75%
Zdenci	16.395	1.132	19,90%	83,5	49,60%	48,00%	31,10%	89,00%	87,70%	66,00%	66,42%	50-75%
Čačinci	18.849	724	16,30%	74,5	55,50%	60,90%	18,10%	95,50%	77,00%	77,30%	69,74%	50-75%
Max u RH	39.687	42.379	69,60%	188,7	85,00%							
Min u RH	7.267	156	1,40%	9,4	15,30%							

Izvor: Strategija razvoja VPŽ 2011. - 2013. prema MRRFEU

Tablica 3: Vrijednost indeksa razvijenosti i pokazatelja za izračun indeksa razvijenosti na županijskoj razini, izračun 27. 12. 2013.

Ime županije	Vrijednosti osnovnih pokazatelja					Vrijednosti standardiziranih pokazatelja u odnosu na nacionalni prosjek					Indeks razvijenosti i skupine		
	Prosječni dohodak per capita	Prosječni izvorni prihod per capita	Prosječna stopa nezaposlenosti	Kretanje stanovništva	Udio obrazovanog stanovništva u stanovništvu u 16- 65 godina	Prosječni dohodak per capita	Prosječni izvorni prihod per capita	Prosječna stopa nezaposlenosti	Kretanje stanovništva	Udio obrazovanog stanovništva u stanovništvu u 16- 65 godina	Indeks razvijenosti	Skupine	
	2010.-2012.	2010.-2012.	2010.-2012.	2010.-2001.	2011.	2010.-2012.	2010.-2012.	2010.-2012.	2010.-2001.	2011.			
Virovitičko-podravska	19.600	1.599	25,9%	92,2	63,31%	1,56%	11,93%	0,00%	17,17%	5,36%	5,56%	<75%	I.
Brodsko-posavska	19.465	1.381	25,6%	96,7	69,75%	0,00%	0,70%	2,71%	69,14%	47,64%	18,43%	<75%	I.
Vukovarsko-srijemska	20.368	1.441	25,4%	95,1	69,31%	9,81%	3,76%	4,87%	50,30%	44,68%	18,73%	<75%	I.
Bjelovarsko-bilogorska	21.687	1.689	23,0%	92,4	65,52%	23,99%	16,55%	29,47%	19,91%	19,87%	23,29%	<75%	I.
Požeško-slavonska	20.760	1.368	19,5%	93,9	67,92%	14,02%	0,00%	64,66%	37,06%	35,63%	33,81%	<75%	I.
Sisačko-moslavačka	25.429	2.336	24,1%	90,8	72,31%	64,20%	49,83%	17,81%	1,14%	64,39%	38,70%	<75%	I.
Osječko-baranjska	24.508	2.111	23,4%	95,9	73,08%	54,30%	38,27%	24,71%	59,46%	69,46%	46,07%	<75%	I.
Karlovačka	26.633	2.167	20,1%	91,6	74,26%	77,15%	41,14%	59,09%	10,53%	77,17%	56,34%	<75%	I.
Koprivničko-križevačka	22.887	2.650	15,4%	95,3	62,49%	36,89%	66,01%	106,88%	53,32%	0,00%	59,19%	<75%	I.
Ličko-senjska	24.731	2.702	16,3%	90,7	73,73%	56,70%	68,69%	97,59%	0,00%	73,73%	64,82%	<75%	I.
Međimurska	22.080	1.725	14,0%	99,6	71,20%	28,21%	18,37%	120,22%	101,40%	57,10%	69,65%	<75%	I.
Krapinsko-zagorska	25.432	1.772	12,9%	95,0	69,67%	64,24%	20,81%	131,76%	49,80%	47,05%	73,24%	<75%	I.
Šibensko-kninska	24.562	2.623	17,3%	99,5	78,96%	54,89%	64,64%	87,34%	100,72%	108,00%	80,93%	75-100%	II.
Varaždinska	25.799	2.079	12,5%	97,2	74,46%	68,18%	36,59%	136,20%	74,47%	78,52%	86,34%	75-100%	II.
Splitsko-dalmatinska	26.019	3.090	19,5%	104,2	83,09%	70,54%	88,67%	64,80%	154,04%	135,13%	93,75%	75-100%	II.
Zadarska	24.163	3.174	15,1%	109,1	77,97%	50,60%	93,00%	109,58%	211,23%	101,52%	106,39%	100-125%	III.
Dubrovačko-neretvanska	27.746	3.499	13,3%	104,0	83,74%	89,11%	109,70%	127,80%	152,47%	139,34%	120,84%	100-125%	III.
Zagrebačka	29.558	2.826	11,2%	106,5	76,82%	108,59%	75,08%	148,76%	180,66%	93,98%	124,23%	100-125%	III.
Primorsko-goranska	32.813	4.757	12,7%	99,3	84,97%	143,57%	174,46%	134,29%	98,24%	147,46%	139,21%	>125%	IV.
Istarska	31.997	4.884	7,8%	104,1	80,78%	134,80%	181,01%	183,15%	153,41%	119,98%	156,80%	>125%	IV.
Grad Zagreb	42.175	5.997	10,6%	101,9	86,93%	244,20%	238,28%	154,81%	127,78%	160,27%	186,44%	>125%	IV.
Republika Hrvatska	28.759	3.310	16,0%	99,4	77,7%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%			
max	42.175	5.997	25,9%	109	86,9%								
min	19.455	1.368	7,8%	91	62,5%								

Potpomognuta područja

Izvor: MRRFEU

Zaključno :

Prethodno opisano stanje nameće najvažnija obilježja vanjske okoline Općine Pitomača u planskom razdoblju 2015. - 2020. godine.

Na razini RH:

- stagnacija ili tek neznatna pozitivna stopa rasta (BDP-a);
- blagi rast industrijske proizvodnje;
- nastavak pada građevinske aktivnosti;
- ne očekuje se snažnije smanjivanje visoke stope nezaposlenosti;
- proračunski deficit, česte promjene poreznog sustava i izostanak strukturnih reformi;
- rast javnog duga;
- na ove okolnosti Općina Pitomača ne može utjecati već im se mora prilagođavati

Na razini VPŽ:

- indeks razvijenosti u oba obračunska razdoblja manji od 75% prosjeka RH, I skupina jedinica područne (regionalne) samouprave;
- prosječni dohodak per capita među najnižim u RH;
- visoka stopa nezaposlenosti 25,9% (iznad prosjeka RH);
- udio obrazovnog stanovništva u stanovništvu 16 - 65 godina među najnižim u RH;
- između dva obračunska razdoblja većina jedinica JLS bilježi pad vrijednosti indeksa razvijenosti (dvije rast, jedna ista razina i 13 pad);
- niti jedna JLS se ne nalazi iznad prosjeka RH;
- razvijene županijske razvojne strategije za prevladavanje stanja i ubrzana izgradnja poduzetničke infrastrukture i iskorištavanje sredstava iz fondova EU;
- na ove okolnosti Općina Pitomača može indirektno utjecati.

Daljnji razvoj obilježja ovih okolina za plansko razdoblje 2015. - 2020. moguće je promatrati kao:

- pesimistični scenarij: jake mjere štednje, urušavanje sustava, bankrot;
- optimističan scenarij: veće stope rasta, povećana gospodarska aktivnost, snažan rast industrijske proizvodnje, znatno smanjenje stope nezaposlenosti;
- realističan: početak provođenja strukturnih reformi, zaustavljanje negativnih trendova i tek krajem razdoblja 2019./20. značajniji oporavak.

U daljnjem promišljanju strategijskog razvoja Općine Pitomača uvažavat će se realističan scenarij.

3. OSNOVNA ANALIZA OPĆINE PITOMAČA

3.1. Stanje infrastrukture

3.2. Kulturna dobra i zaštićeni dijelovi prirode

3.3. Demografska analiza

3.4. Društvena infrastruktura

3.5. Analiza gospodarstva

3. OSNOVNA ANALIZA OPĆINE PITOMAČA

Općina Pitomača nalazi se u sjeverozapadnom dijelu VPŽ, na prostoru Bilogorske Podravine. Sa sjeverne strane graniči s Republikom Mađarskom, s istočne strane s Općinom Špišić Bukovica, s južne strane s Bjelovarsko - bilogorskom županijom (Općina Veliki Grđevac), a s zapadne s Koprivničko - križevačkom županijom (općine Kloštar Podravski i Podravske Sesvete).

Općina Pitomača je jedna od većih JLS u VPŽ i s površinom od 158,14 km² zauzima 7,82 % površine VPŽ. Prema Popisu 2011. godine broj stanovnika Općine Pitomača je 10.059, što čini udio od 11,86% u ukupnom stanovništvu VPŽ, s gustoćom naseljenosti 63,61 st/km² (prosjeak gustoće naseljenosti za RH 75,78% stanovnika/km²). Prema broju stanovnika od ukupno 16 JLS VPŽ, Općina Pitomača je na visokom trećem mjestu, odmah iza Virovitice i Slatine.

Odlukom o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti (NN 158/2013) od 27. 12. 2013. godine Općina Pitomača razvrstana je u II skupinu JLS čija je vrijednost indeksa razvijenosti između 50% i 75% prosjeka Republike Hrvatske. Indeks razvijenosti za Općinu Pitomača je (vidi tablicu br. 4) 58,59 % i za 8,59 % je iznad granice I skupine JLS čije je vrijednost indeksa razvijenosti manja od 50%.

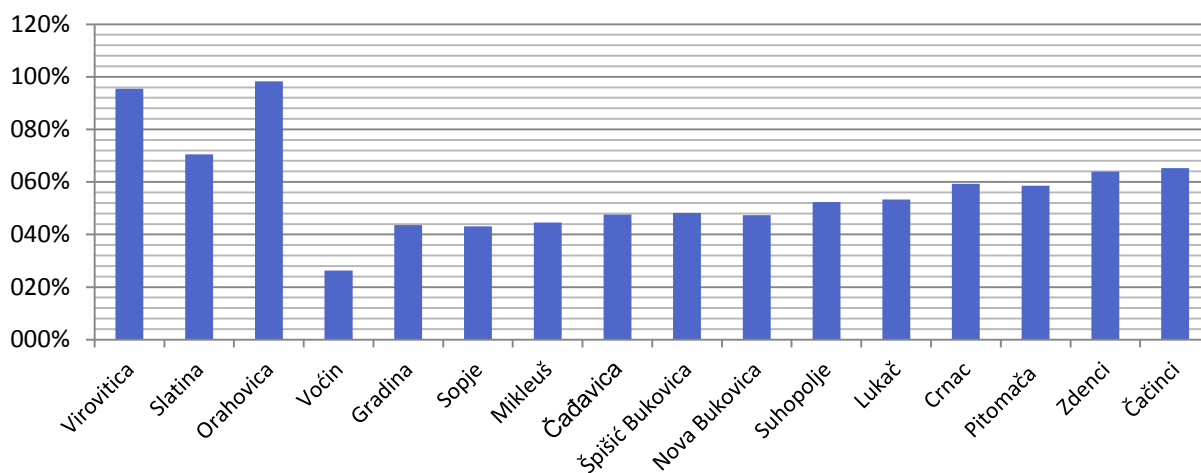
Tablica 4: Indeks razvijenosti gradova i općina VPŽ s osnovnim pokazateljima prema obračunu 2013. godine

Jedinica lokalne samouprave	Prosječni dohodak per capita	Prosječni izvorni prihodi per capita	Prosječna stopa nezaposlenosti	Udio obrazovanih u stanovništvu 16 - 65 godina	Indeks razvijenosti	Skupine
Virovitica	26.537	1.784	19,8 %	75,68 %	95,50 %	III
Slatina	21.203	1.316	27,1 %	72,47 %	70,48 %	II
Orahovica	24.829	1.831	18,1 %	76,95 %	98,3%	III
Voćin	12.647	1.025	46,2 %	39,85 %	26,28 %	I
Gradina	12.491	687	34,3 %	50,55 %	43,59 %	I
Sopje	13.304	1.187	35,9 %	46,03 %	43,04 %	I
Mikleuš	14.463	669	36,1 %	54,57 %	44,52 %	I
Čadavica	13.977	833	29,6 %	46,01 %	47,58 %	I
Špišić Bukovica	12.361	643	28,0 %	46,24 %	48,25 %	I
Nova Bukovica	15.538	1.064	37,6 %	57,60 %	47,35 %	I
Suhopolje	15.361	874	31,37 %	55,12 %	52,34 %	II
Lukač	14.422	991	28,5 %	55,52 %	53,29 %	II
Crnac	16.094	1.440	25,3 %	54,59 %	59,29 %	II
Pitomača	16.164	2.094	24,6 %	48,41 %	58,59 %	II
Zdenci	18.440	1.285	25,6 %	63,50 %	63,86 %	II
Čačinci	19.691	788	23,1 %	68,05 %	65,20 %	II

Izvor: MRRFE, obrada autora

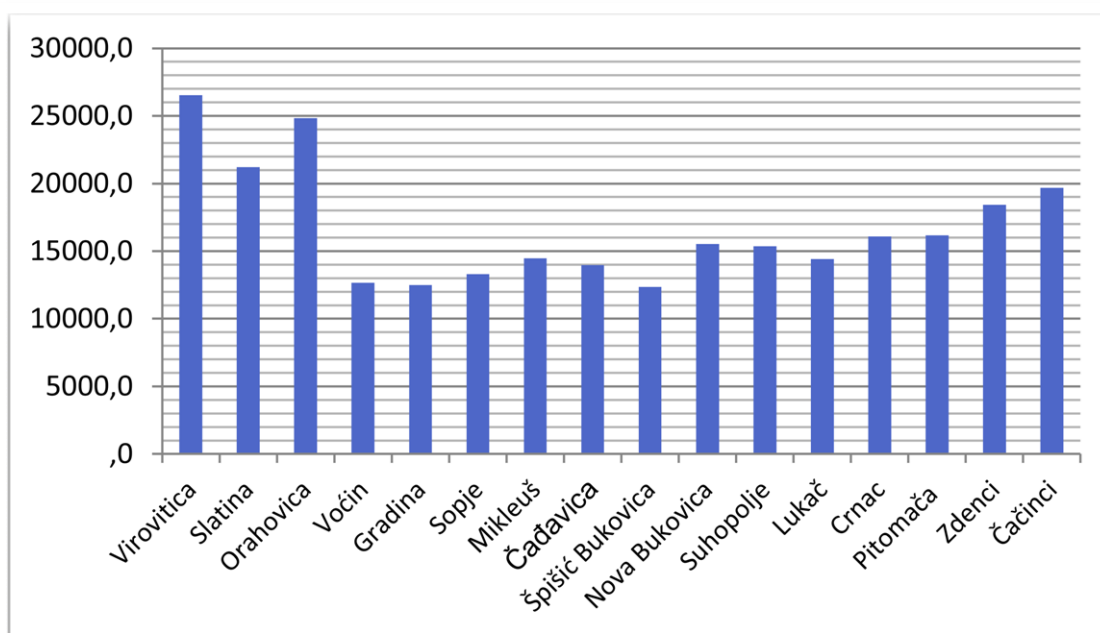

Grafikon 2: Indeks razvijenosti gradova i općina VPŽ prema izračunu 2013. godine

Izvor: MRREFU, obrada autora

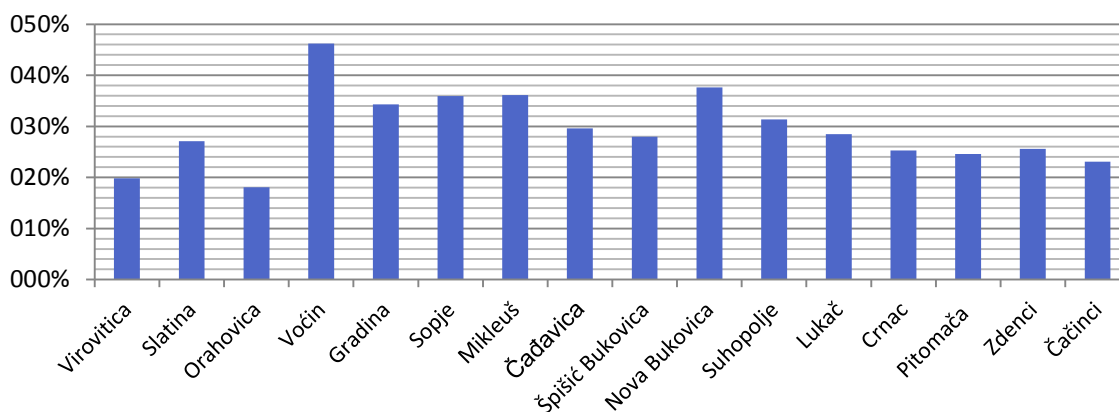
Grafikon 3: Prosječni dohodak per capita gradova i općina VPŽ prema izračunu 2013. godine

Izvor: MRREFU, obrada autora

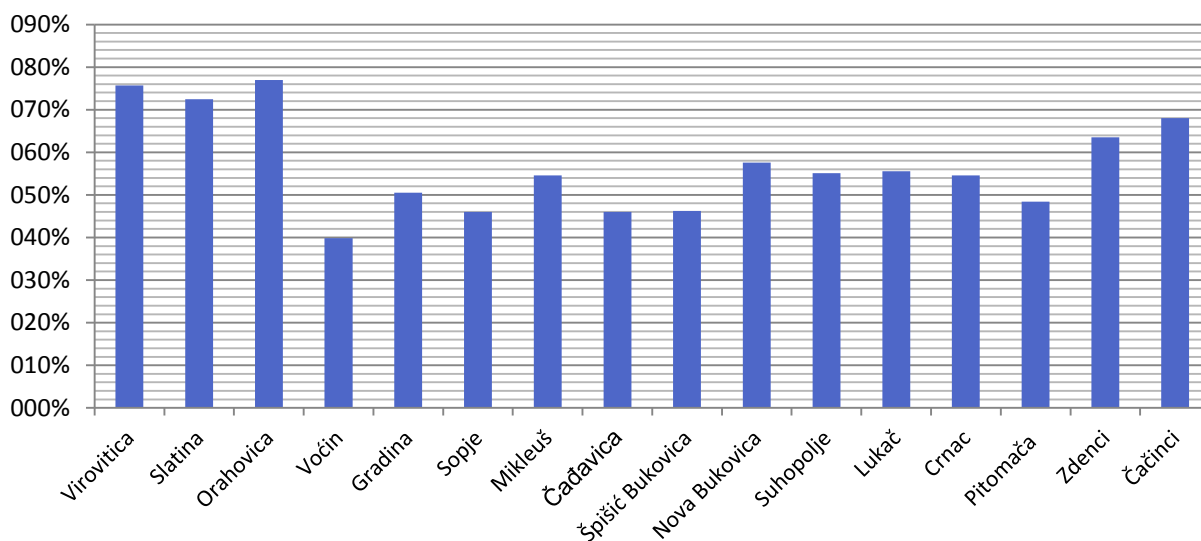

Grafikon 4: Stopa nezaposlenosti u gradovima i općinama VPŽ prema izračunu 2013.

Izvor: MRRFEU, obrada autora

Grafikon 5: Udio obrazovanih u stanovništvu 16 - 65 godina prema izračunu 2013.

Izvor: MRRFEU, obrada autora

Mjerenom brojem stanovnika, kao relevantnim makroekonomskim pokazateljem potencijalnog razvitka nekog područja, Općina Pitomača zauzima visoko treće mjesto u VPŽ odmah iza najvećih i najrazvijenijih gradova, Virovitice i Slatine. Ipak, ostali pokazatelji razvijenosti (prema metodologiji izračuna indeksa razvijenosti) ukazuju na zaostajanje Općine Pitomača u odnosu na ostale JLS:

- prema indeksu razvijenosti Općina Pitomača se nalazi na šestom mjestu VPŽ (ukupno 16), a u odnosu na indeks iz 2010. godine, 2013. godine je zaostala za 1 postotni poen, odnosno nije zabilježila rast;
- prema prosječnom dohotku per capita na šestom mjestu VPŽ (ukupno 16);
- prema visini stope nezaposlenosti na 12 mjestu (ukupno 16), što je posljedica natprosječno visokih stopa nezaposlenosti u ostalim JLS VPŽ (stopa nezaposlenosti Općine Pitomača 24,6% odnosno 4,6 postotnih poena iznad stope nezaposlenosti RH);
- prema udjelu obrazovanih u stanovništvu 16 - 65 godina na 12. mjestu VPŽ (ukupno 16).

Zaključno:

Općina Pitomača se s indeksom razvijenosti 58,59% nalazi ispod prosjeka razvijenosti RH (za samo 8,59% iznad I skupine) i na sedmom mjestu unutar VPŽ koja i sama zaostaje za prosjekom razvoja županija RH (indeks manji od 75%). Isto tako i ostali pokazatelji (prosječni dohodak per capita, udio obrazovanih u stanovništvu 15 - 65 godina) ukazuju na zaostajanje u razvoju unutar VPŽ i neiskorištavanju potencijala. Daljnjom analizom nastojat će se ukazati na razloge zaostajanja za prosjekom RH i JLS VPŽ.

3.1. Stanje infrastrukture

3.1.1. Cestovna infrastruktura

Državne ceste kao i prometnice od županijske i lokalne važnosti čine temelj za povezivanje prometnica niže razine koje su primarno potrebne za pristupanje gradovima i selima, s međuregionalnom, međužupanijskom i županijskom razinom, a samim time utječu i na jačanje gospodarskog rasta područja. Naime, cestovni promet je dominantan način povezivanja svih naselja Općine Pitomača. Najznačajniji cestovni pravac unutar Općine je državna cesta D-2 koja povezuje istočne hrvatske krajeve sa zapadnim i obrnuto. Zakonom o cestama uređen je pravni status javnih cesta i nerazvrstanih cesta, način korištenja javnih cesta i nerazvrstanih cesta, razvrstavanje javnih cesta, planiranje građenja i održavanja javnih cesta, upravljanje javnim cestama, mjere za zaštitu javnih i nerazvrstanih cesta i promet na njima, koncesije, financiranje i nadzor javnih cesta.

Tablica 5: Županijske ceste

Br.c.	Opis ceste	Polj.put.	Makadam (km)	Asfalt (km)	Ukupna dužina na VPŽ (km)
2234	Kloštar Podravski (D2)-Dinjevac-V.Črešnjevica Ž 4002		0	6	6
4001	Dinjevac (Ž 2234)-Pitomača (D2)		0	5,3	5,3
4002	Pitomača (D2)-Otrovanec-V.Črešnjevica-V.Pisanica-D28		1,8	10,4	12,2
4006	V.Črešnjevica (Ž4002)-Turnašica-Lozan (D2)		0	10	10
	UKUPNO		1,8	31,7	33,5

Izvor: ŽUC

Prema podacima Uprave za ceste VPŽ na području Općine Pitomača lokalne ceste obuhvaćaju 45,7 kilometara. Gustoća lokalnih cesta u odnosu na 1000 stanovnika iznosi 4,37 kilometara.

Tablica 6: Nerazvrstane ceste Općine Pitomača

NASELJE	DUŽINA CESTE/PUTA (metara)	ASFALJNI ZASTOR (A) (metara)	MAKADAM/ŠLJUNAK (M) (metara)
KLADARE	10457	3181	7276
OTROVANEC	15624	1099	14165
MALA ČREŠNJEVICA	6611	1326	5285
VELIKA ČREŠNJEVICA	17873	409	17464
DINJEVAC	7082	0	7082
SEDLARICA	33138	5794	27344
TURNAŠICA	9603	762	8841
GRABROVNICA	14078	1677	12401
STARI GRADAC	15045	1219	13826
STAROGRADAČKI MAROF	7969	2667	5302
KRIŽNICA	12258	470	11788
PITOMAČA	38374	19565	18809
SVEUKUPNO:	187752	38169	149583

Izvor: Jedinstvena baza podataka nerazvrstanih cesta Općine Pitomača

Temeljem članka 109. Zakona o cestama donesena je Odluka o nerazvrstanim cestama na području Općine Pitomača kojom se uređuje korištenje, upravljanje, održavanje, građenje, rekonstrukcija, zaštita, financiranje te poslovi nadzora na nerazvrstanim cestama Općine Pitomača. Zakonom o komunalnom gospodarstvu definirano je da je održavanje nerazvrstanih cesta komunalna djelatnost.

Općina Pitomača ima jedinstvenu bazu podataka o nerazvrstanim cestama te upravlja s 187,75 km cestovne mreže od kojih je 38,2 km asfaltirano. Makadamske nerazvrstane ceste u naravi su zapravo poljski putovi koji prvenstveno služe poljoprivrednoj mehanizaciji, odnosno pristupu do poljoprivrednog zemljišta, a u manjem dijelu „ulična“ cesta unutar naselja.

Tablica 7: Mostovi

Red.br.	Br.c.	Opis ceste	Duljina (m)
1.	ŽC 2234	Kloštar Podravski (D2)-Dinjevac-V.Črešnjevica Ž 4002	9
2.	ŽC 2234	Kloštar Podravski (D2)-Dinjevac-V.Črešnjevica Ž 4002	9
3.	ŽC 4001	Dinjevac (Ž 2234)-Pitomača (D2)	9
4.	ŽC 4002	Pitomača (D2)-Otrovanec-V.Črešnjevica-V.Pisanica-D28	12
5.	ŽC 4006	V.Črešnjevica (Ž4002)-Turnašica- D2	13
6.	ŽC 4006	V.Črešnjevica (Ž4002)-Turnašica-D2	9
7.	ŽC 4006	V.Črešnjevica (Ž4002)-Turnašica-D2	8
8.	LC 40005	Ž 4002-Sedlarica (Ž4006)	8

Izvor: ŽUC

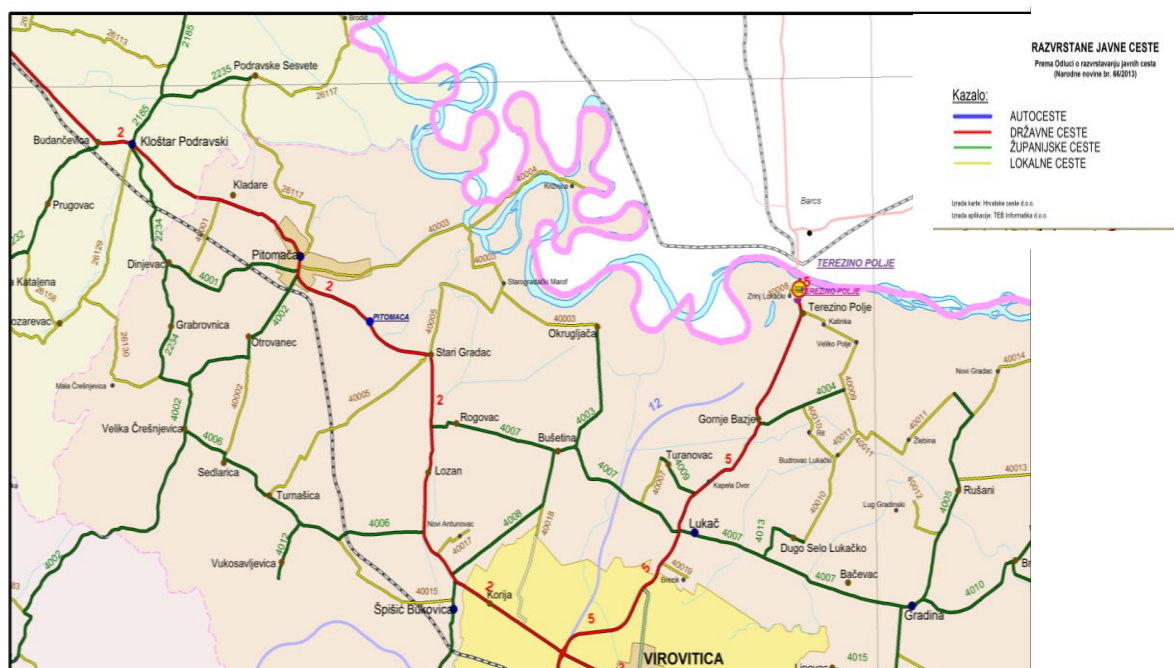
Sva naselja Općine Pitomača povezana su cestama (slika 1.), ali nema organiziranog javnog prijevoza. Iako prometna mreža zadovoljava u određenim segmentima, ipak je potrebno sve ceste lokalne mreže rekonstruirati i modernizirati. U tom smislu primarne aktivnosti na području cestovnog prometa trebaju biti prije svega kvalitetno održavanje postojeće mreže, uz rješavanje kritičnih dionica na kojima je smanjena propusna moć ceste ili je ugrožena sigurnost sudionika u prometu.

Također, kako se navodi u Prostornom planu u koridorima državnih i županijskih cesta, koji prolaze kroz naselja, potrebno je izgraditi pješačke staze, najmanje s jedne strane kolnika i to graditi u pravilu odvojene od kolnika te je poželjno izgraditi biciklističke staze.

U planu je izgradnja mosta za motorna vozila preko rijeke Drave te popravak, rekonstrukcija i održavanje postojećih cesta te uređenje postojećih putova na području Križnice u biciklističke staze.

Slika 1: Prikaz cesta koje prolaze Općinom Pitomača

Izvor: ŽUC

Na području Općine Pitomača postoje dva autobusna stajališta (Pitomača i Pitomača I) na kojem prometuje autobusni prijevoznik Čazmatrans - Nova d.o.o. Svakodnevno nekoliko linija vozi na relaciji prema Zagrebu i Osijeku, ali ne postoji direktna linija za Varaždin.

Tablica 8: Polasci i dolasci autobusa na kolodvor Virovitica koji prolaze naseljem Pitomača

AUTOBUSNI PROMET I POVEZANOST

*Polasci s autobusnog kolodvora Virovitica

Vrijeme	Ruta	Prijevoznik	Prometovanje
11:20	Virovitica - Zagreb	Čazmatrans - Nova d.o.o.	Po Ut Sr Če Pe Su Ne
12:00	Virovitica - Zagreb	Čazmatrans - Nova d.o.o.	Po Ut Sr Če Pe Su Ne
14:30	Virovitica - Zagreb	Čazmatrans - Nova d.o.o.	Po Ut Sr Če Pe Su Ne
16:00	Virovitica - Slatina	Čazmatrans - Nova d.o.o.	Po Ut Sr Če Pe Su Ne
16:50	Virovitica - Zagreb	Čazmatrans - Nova d.o.o.	Po Ut Sr Če Pe Su Ne
18:20	Virovitica - Zagreb	Čazmatrans - Nova d.o.o.	Po Ut Sr Če Pe Su Ne

*Polasci s autobusnog kolodvora Virovitica

Vrijeme	Ruta	Prijevoznik	Prometovanje
19:20	Virovitica - Donji Miholjac	Čazmatrans - Nova d.o.o.	Po Ut Sr Če Pe Su Ne
05:00	Virovitica - Zagreb	Čazmatrans - Nova d.o.o.	Po Ut Sr Če Pe Su Ne
05:45	Virovitica - Zagreb	Čazmatrans - Nova d.o.o.	Po Ut Sr Če Pe Su Ne
07:00	Virovitica - Zagreb	Čazmatrans - Nova d.o.o.	Po Ut Sr Če Pe Su Ne
08:15	Virovitica - Zagreb	Čazmatrans - Nova d.o.o.	Po Ut Sr Če Pe Su Ne

* Dolasci na autobusni kolodvor Virovitica

Vrijeme	Ruta	Prijevoznik	Prometovanje
11:55	Donji Miholjac - Virovitica	Čazmatrans - Nova d.o.o.	Po Ut Sr Če Pe Su Ne
12:30	Zagreb - Virovitica	Čazmatrans - Nova d.o.o.	Po Ut Sr Če Pe Su Ne
15:54	Zagreb - Virovitica	Čazmatrans - Nova d.o.o.	Po Ut Sr Če Pe Su Ne
16:00	Zagreb - Virovitica	Čazmatrans - Nova d.o.o.	Po Ut Sr Če Pe Su Ne
16:50	Zagreb - Virovitica	Čazmatrans - Nova d.o.o.	Po Ut Sr Če Pe Su Ne
19:20	Zagreb - Virovitica	Čazmatrans - Nova d.o.o.	Po Ut Sr Če Pe Su Ne
19:30	Zagreb - Virovitica	Čazmatrans - Nova d.o.o.	Po Ut Sr Če Pe Su Ne
21:25	Zagreb - Virovitica	Čazmatrans - Nova d.o.o.	Po Ut Sr Če Pe Su Ne
06:45	Slatina - Virovitica	Čazmatrans - Nova d.o.o.	Po Ut Sr Če Pe Su Ne
07:53	Zagreb - Virovitica	Čazmatrans - Nova d.o.o.	Po Ut Sr Če Pe Su Ne

Izvor: Autobusni kolodvor Virovitica, obrada autora, dostupno na <http://www.autobusi.hr/autobusni-kolodvori/virovitica> (datum pristupanja: 8.5.2015.)

3.1.2. Željeznička infrastruktura

Prema namjeni, gospodarskom značenju, značenju kojeg imaju u međunarodnom i unutarnjem željezničkom prijevozu, načinu upravljanja i gospodarenja željezničkom infrastrukturom te planiranju njezina razvoja, željezničke pruge dijele se na pruge koje su važne za međunarodni prijevoz, za regionalni prijevoz i za lokalni prijevoz. Osnovu željezničkog prometa Općine Pitomača čini željeznička regionalna pruga Dalj-Osijek-Slatina-

Virovitica-Koprivnica-Varaždin koja povezuje naselje Pitomača s istočnim i zapadnim dijelom RH. U planu je, osim uređenja postojećih željezničkih pravaca i rekonstrukcija ili izgradnja putničkog kolodvora, s formiranjem ranžirne skupine, odnosno lako teretnog kolodvora u naselju Pitomača. Obilježje željezničke infrastrukture je određeno zapostavljanje na nacionalnoj razini od strane HŽ-a.

Na području Općine Pitomača postoji jedno željezničko stajalište, u naselju Pitomača, kroz koje svaki dan vozi nekoliko direktnih linija za Zagreb, Varaždin, Viroviticu i Osijek.

Tablica 9: Vozni red željezničkog prometa u jednom smjeru

ŽELJENIČKI PROMET I POVEZANOST

VIROVITICA → PITOMAČA

Polazak	Vlak	Dolazak	Trajanje	Smjer / Moguće veze
01:51	980	02:11	00:20	PITOMAČA 02:11
04:22	6410	04:44	00:22	PITOMAČA 04:44
04:45	786	05:04	00:19	PITOMAČA 05:04
05:50	984	06:11	00:21	PITOMAČA 06:11
07:26	580	07:46	00:20	PITOMAČA 07:46
09:28	986	09:50	00:22	PITOMAČA 09:50
11:38	988	12:00	00:22	PITOMAČA 12:00
13:30	2320	13:52	00:22	PITOMAČA 13:52
14:03	702	14:23	00:20	PITOMAČA 14:23
18:21	782	18:41	00:20	PITOMAČA 18:41
18:44	2306	19:17	00:33	PITOMAČA 19:17

OSIJEK → PITOMAČA

Polazak	Vlak	Dolazak	Trajanje	Smjer / Moguće veze
05:30	580	07:46	02:16	PITOMAČA 07:46
12:00	702	14:23	02:23	PITOMAČA 14:23
16:20	782	18:41	02:21	PITOMAČA 18:41
23:48	980	02:11	02:23	PITOMAČA 02:11

VARAŽDIN → PITOMAČA

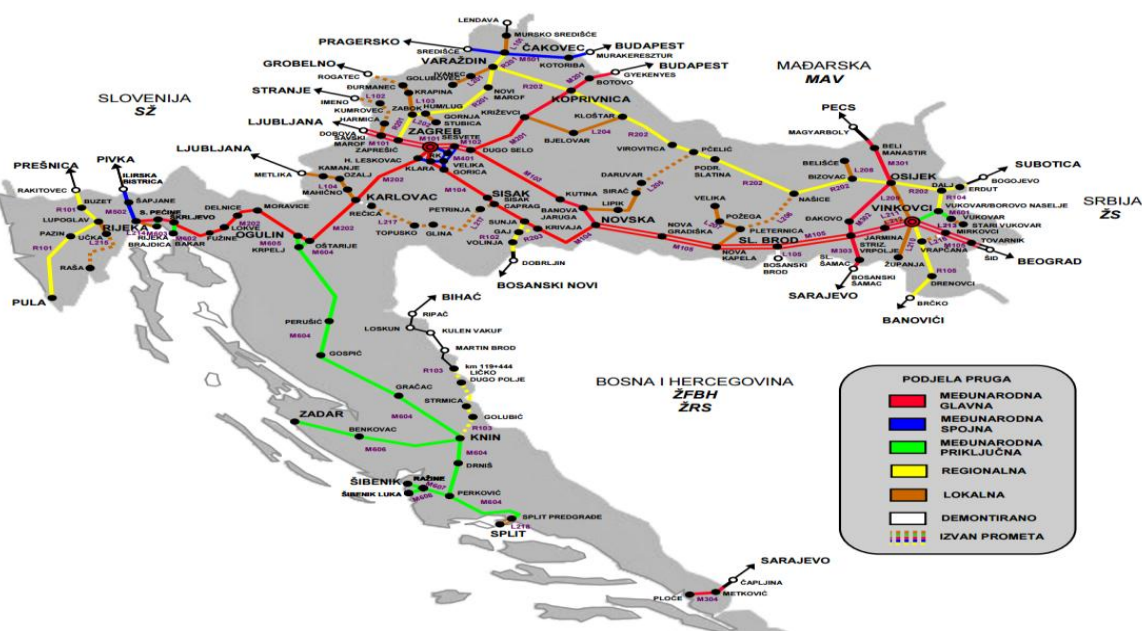
Polazak	Vlak	Dolazak	Trajanje	Smjer / Moguće veze
19:15	6403	21:00	01:45	KOPRIVNICA 20:15 KLOŠTAR 20:52 PITOMAČA 21:00

ZAGREB GL. KOL. → PITOMAČA

Polazak	Vlak	Dolazak	Trajanje	Smjer / Moguće veze
06:50	<u>783</u>	08:59	02:09	DUGO SELO 07:08 KRIŽEVCI 07:32 KOPRIVNICA 08:05 KLOŠTAR 08:50 PITOMAČA 08:59
07:32	<u>985</u>	09:53	02:21	DUGO SELO 07:52 KRIŽEVCI 08:17 KLOŠTAR 09:45 PITOMAČA 09:53
10:08	<u>703</u>	12:04	01:56	DUGO SELO 10:27 KRIŽEVCI 10:51 KOPRIVNICA 11:20 KLOŠTAR 11:55 PITOMAČA 12:04
13:00	<u>981</u>	15:38	02:38	DUGO SELO 13:21 KRIŽEVCI 13:54 KOPRIVNICA 14:45 KLOŠTAR 15:30 PITOMAČA 15:38
15:40	<u>787</u>	17:46	02:06	DUGO SELO 16:00 KRIŽEVCI 16:24 KLOŠTAR 17:38 PITOMAČA 17:46
16:40	<u>581</u>	18:37	01:57	KRIŽEVCI 17:19 KOPRIVNICA 17:40 PITOMAČA 18:37
20:07	<u>2307</u>	22:37	02:30	DUGO SELO 20:29 KRIŽEVCI 21:00 KLOŠTAR 22:29 PITOMAČA 22:37
22:30	<u>989</u>	01:02	02:32	DUGO SELO 22:55 KRIŽEVCI 23:27 KLOŠTAR 00:54 PITOMAČA 01:02

Izvor: HŽ, dostupno na <http://www.hzpp.hr/voznired> (datum pristupanja 8.7.2015.)

Slika 2: Karta pruga prema Odluci o razvrstavanju pruga (NN 81/06) i izmjenom (NN 13/07)

Izvor: HŽ Infrastruktura

3.1.3. Riječni promet

Kako Strategija upravljanja vodama predviđa razvoj riječnog prometa tako će i Drava, kao granična rijeka, dobiti na značaju i korisnosti. S obzirom na sadašnje uvjete plovnoga puta, Drava je na području Općine Pitomača plovna samo za plovila I. klase, međutim u planu je osposobiti rijeku Dravu za II. klasu plovnog puta uzvodno prema Varaždinu. Na rijeci Dravi za naselje Križnicu izveden je pristup za skelu, a planirano je i uređenje manjeg pristaništa za turističke brodove.

3.1.4. Infrastruktura zračnog prometa

Na području Općine Pitomača postoji uzletište "Banov Brod", koji ispunjava prostorne i prirodne preduvjete za sportsku zračnu luku s travnatom uzletno-sletnom stazom i mogućnošću prihvata manjih putničkih zrakoplova.

Tablica 10: Udaljenost naselja Pitomača od zrakoplovnih luka

SMJER	ZRAČNA UDALJENOST KM	CESTOVNA UDALJENOST KM
Pitomača - Osijek	121,84	147,84
Pitomača - Zagreb	98,08	126,10

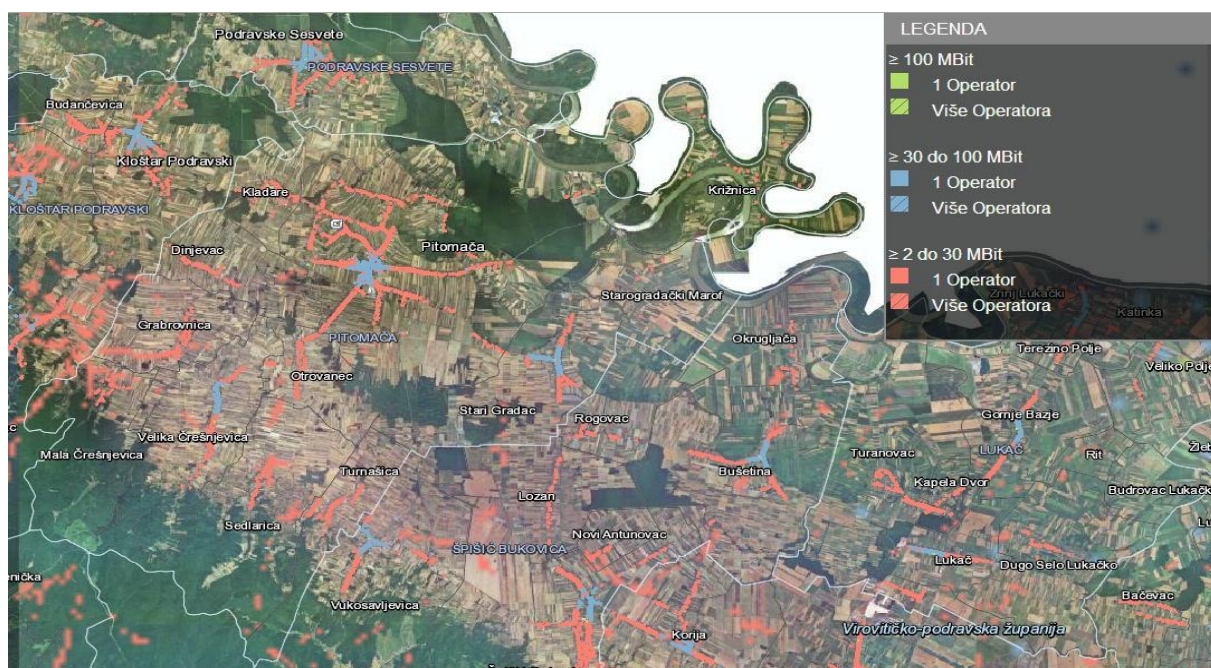
Izvor: www.udaljenosti.com/hrvatska/ (9. 6. 2015.)

3.1.5. Telekomunikacijska infrastruktura

NEPOKRETNI ŠIROKOPOJASNI INTERNET

Slika 3. prikazuje područja za koji operatori imaju mogućnost pružanja širokopojasnog pristupa pristupnim brzinama od 2 Mbit/s do 30 Mbit/s te od 30 do 100 Mbit/s putem postojeće infrastrukture odnosno područja na kojima operatori mogu bez dodatnih ulaganja spojiti korisnike na širokopojasnu infrastrukturu.

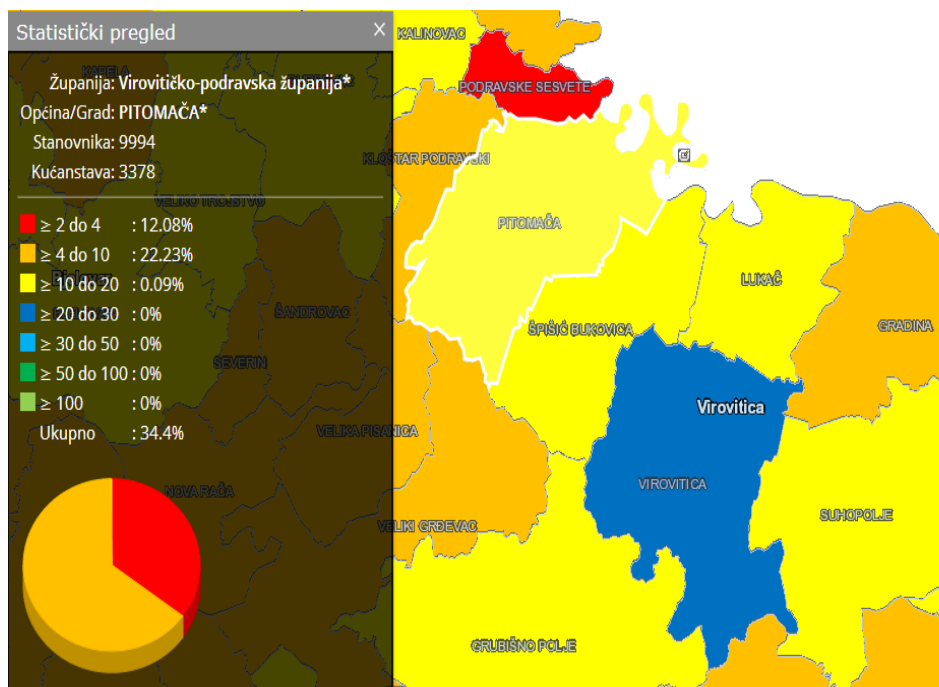
Slika 3: Područja dostupnosti širokopojasnog interneta

Izvor: HAKOM

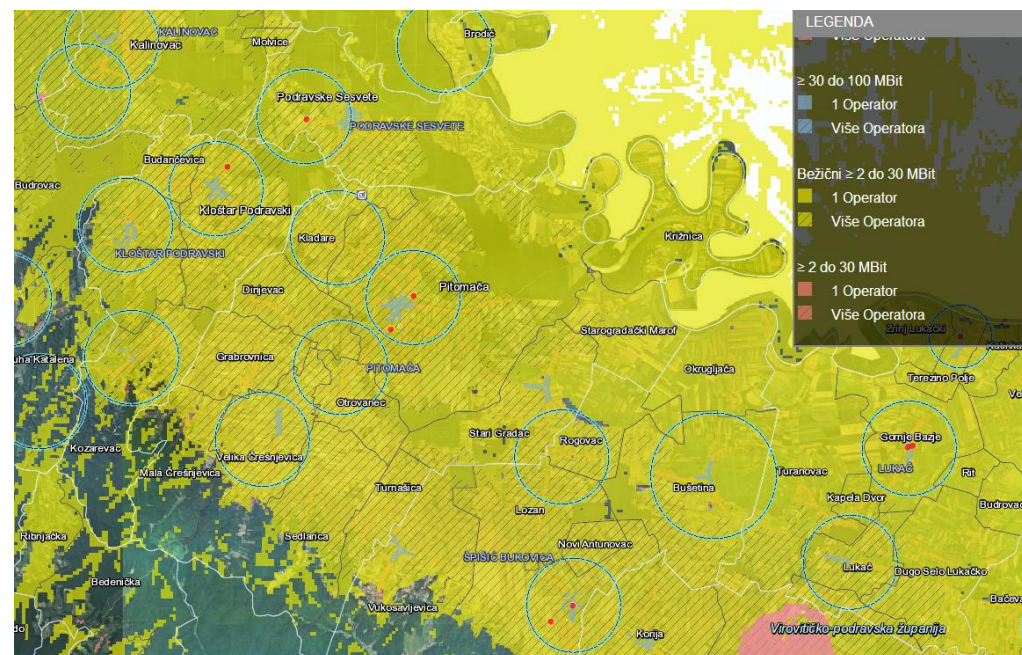
Prema podacima iz prosinca 2014. godine 34,4% kućanstava koristi širokopojasni (ADSL) internet. Trenutna infrastruktura širokopojasnog interneta omogućuje brzine do 20 Mbit/s iako većina korisnika tog tipa interneta ima dostupnu brzinu od oko 4 Mbit/s.

Slika 4: Prikaz korištenja brzina širokopojasnog pristupa

Izvor: HAKOM

Slika 5: Objedinjeni plan operatora pokretnih komunikacija

Izvor: HAKOM

POKRETNE KOMUNIKACIJE

Na slici 5 prikazani su postojeći samostojeći antenski stupovi (crvene točke) svih operatora pokretnih komunikacija (mobilne mreže za govorne i podatkovne usluge). Postojećom infrastrukturom pokriven je veći dio Općine s brzinom od 2 do 30 Mbit/s.

3.1.6. Energetska infrastruktura

Općina Pitomača ne proizvodi energiju za vlastite potrebe i u potpunosti ovisi o nabavi električne energije, nafte i plina. Iako su dosadašnja istraživanja nafte i zemnog plina potvrdila pretpostavke da je na ovom području moguće očekivati i ekonomično iskorištavanje ovih energenata (Tablica 11). Za otvaranje novih naftnih i plinskih polja nužna je izrada studije o utjecaju na okoliš.

Tablica 11: Popis eksploatacijskih polja, ležišta i pojava mineralnih sirovina koje se nalaze u središnjoj bazi „KMS Virovitičko-podravске županije“

OZNAKA	OPIS	LEŽIŠTE	SIROVINA
E1-1	PL-002	Stari Gradac	zemni plin
E1-2	PL-003	Bilogora	zemni plin
E1-3	NF-002	Bilogora	nafta
E1-4	NF-005	Stari Gradac	nafta
E1-5	UG-001	Oštra Kosa	ugljen
E1-6	UG-004	Vis	ugljen
E1-7		Kalinovac	zemni plin

Izvor: Županijska razvojna strategija 2011. - 2013.

Općina Pitomača ima elektroenergetski potencijal rijeke Drave i njenih vodotokova što nije iskorišteno. Smatra se da postoji mogućnost proizvodnje bioenergije i sunčeve energije.

Prijenosna i distributivna mreža električne energije je razgranata, visokonaponska i omogućuje opskrbu cijelog prostora potrebnim količinama. Osnove za razvoj elektroenergetske mreže temelje se na planovima HEP-a, koji obuhvaćaju: potrebe za električnom energijom, mogućnosti već izgrađenog sustava, energetske potencijale, međudržavne dogovore, financijske mogućnosti i dinamiku izgradnje vezanu uz prioritete.

Razvitek zacrtan na navedenim osnovama obuhvaća sljedeću izgradnju prijenosne mreže: 120+110 kV dalekovodi od planirane HE "Novo Virje" do 110/35/10 kV TS Virovitica. Planirani razvitek obuhvaća i dogradnju distribucijske mreže na svim distribucijskim naponskim razinama.

Svi zračni dalekovodi imaju svoj zaštitni koridor. Ovisno o naponskoj razini dalekovoda propisane su sljedeće širine koridora:

- 400 kV - 100 m
- 120/110 kV - 50 m postojeći, 80 m planirani
- 35 kV - 30 m

Elektroenergetska mreža za prijenos električne energije sadrži samo objekte na 110 kV naponskoj razini i to:

- Trafostanice
- Zračne 110 kV dalekovode

Člankom 3. Zakona o komunalnom gospodarstvu pod komunalne djelatnosti pripada i upravljanje, održavanje objekata i uređaja javne rasvjete, uključivo podmirivanje troškova električne energije za rasvjetljavanje javnih površina i javnih cesta koje prolaze kroz naselje. Općina Pitomača ima Studiju energetske učinkovitosti javne rasvjete te Energetski pregled javne rasvjete u kojima se nalaze podaci o postojećem stanju javne rasvjete te o mjerama njenog unapređenja.

Postojeća magistralna i distribucijska mreža određuju jednoznačno i izgled planirane mreže sustava za plinoopskrbu. Postojeće mjerno-redukcijske postaje smještene su tako da mogu oko sebe formirati distribucijska područja koja će pokrivati cjelokupno područje bez dodatne potrebe za izgradnjom mjerno-redukcijskih postaja i većih zahvata na magistralnoj visokotlačnoj mreži.

Planirani sustav za opskrbu zemnim plinom pokrivat će potrebe široke potrošnje (domaćinstva), opće potrošnje (prateći i javni objekti) i industrije. Distribuciju plina vrši Plinkom d.o.o. Područje distribucije plina obuhvaća deset od 12 naselja Općine Pitomača. Distribucijom nisu obuhvaćeni Starogradački Marof i Križnica. Pokrivenost distribucije prirodnim plinom je cca 95%. Duljina distributivne plinovodne mreže iznosi 110 000 metara

od toga je 90 000 metara od PEHD cijevi i 20 000 metara čeličnih plinovoda. Duljina priključaka plinovoda od glavne ulične cijevi do kućnog mjernog sata na distributivnoj mreži iznosi cca 30 000 metara. Radni tlak plinovodne mreže je 3 bara. Mjerno – redukcijske stanice plinoopskrbe su smještene u Pitomači i Đolti. U Đolti mjerno - redukcijska stanica izvedena je za priključenje velikih gospodarskih potrošača direktno na magistralnu mrežu, dok je u Pitomači razvod obuhvatio široku potrošnju.

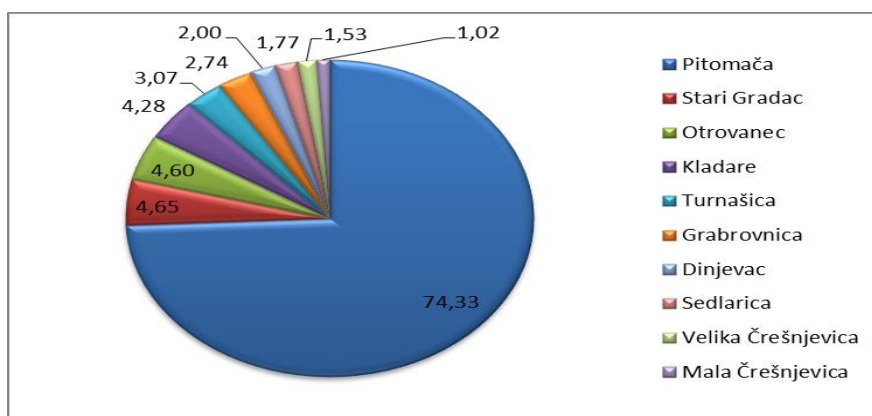
Tablica 12: Distribucija plina po naseljima općine Pitomača i broju korisnika

Naselje	Broj korisnika	Postotak
Pitomača	1598	74,33
Stari Gradac	100	4,65
Otrovanec	99	4,60
Kladare	92	4,28
Turnašica	66	3,07
Grabrovnica	59	2,74
Dinjevac	43	2,00
Sedlarica	38	1,77
Velika Črešnjevica	33	1,53
Mala Črešnjevica	22	1,02
Ukupno:	2150	100,00

Izvor: Prostorni plan

Najveći broj korisnika 1 598 ili 74,33% nalazi se u centru Općine u Pitomači, najmanji broj korisnika je u Maloj Črešnjevici 22 ili 1,02%. Distribucijom plina se ukupno koristi 2 150 stanovnika Općine Pitomača, prosječan broj korisnika po naselju je 215 korisnika.

Grafikon 6: Distribucija plinom po broju korisnika u naseljima

Izvor: Prostorni plan, obrada autora

Trenutno u aktivnom pogonu ima 2128 potrošača te potrošnju za 2011. godinu od 1.878.466,00 m³ za pravne osobe i 1.710.875,00 m³ za fizičke osobe.

3.1.7. Vodna infrastruktura

Cijela dravska dolina vodonosnik je podzemne pitke vode, koji je posebno vrednovan kao potencijalna rezerva pitke vode druge razine, a u Općini Pitomača se smatra najvrednijim i najvažnijim prirodnim resursom. Općina Pitomača opskrbljuje se pitkom vodom s vodocrpilišta Lisičine, kapaciteta 25 l/s. Distribuciju vode obavlja tvrtka Vodakom d.o.o. Naselja koja imaju vodoopskrbu u Općini Pitomača su: Pitomača, Otrovanec, Stari Gradac, Kladare, Starogradački Marof. U izgradnji je vodoopskrbna mreža za naselja Turnašica, Velika Črešnjevica, Mala Črešnjevica, Grabrovnica, Dinjevac te se izvode radovi na vodospremniku „Sedlarica“. Građevinske dozvole za izgradnju vodoopskrbnog sustava postoje za sva naselja osim za naselje Križnica.

Vodoopskrba u naseljima koja nemaju vodnu infrastrukturu rješena je preko uličnih hidroforskih postrojenja koja su u vlasništvu korisnika vode. Zahvat vode se vrši putem vlastitog vodocrpilišta sa preradom vode, a distribuira se novoizgrađenim PEHD cjevovodima ukupne duljine cca 85 kilometara. Ukupno na području Općine Pitomača koje Vodakom d.o.o. snabdijeva s vodom ima 650 priključenih potrošača.

Upotreba vode za navodnjavanje obradivih poljoprivrednih površina je 100 ha na lokaciji Pitomača-Stari Gradac. Izrađene studije o pogodnosti tla za navodnjavanje i planirane višenamjenske akumulacije ukazuju na mogućnost dovoda vode na površine gdje je voda potrebna. Drava je vodotok s povoljnim vodnim režimom odnosno glacijalnom režimskom komponentom pa i u vegetacijskom razdoblju kada većina vodotoka oskudijeva vodom ima dovoljno vode i za potrebe navodnjavanja.

Za odvodnju otpadnih voda u Općini Pitomača nadležno je poduzeće Vodakom d.o.o. Odvodnjom je obuhvaćen samo uži dio centra Pitomače u duljini cca 12 kilometara kanalizacijskih kolektora. Kanalizacija postoji u dijelu Dravske ulice te ulice Petra Krešimira IV. i ulici Stjepana Sulimanca u duljini 3,3 kilometara te u Vinogradskoj ulici u Pitomači. Na sistem odvodnje ukupno je priključeno 530 domaćinstava ili 805 osoba.

Naselje Pitomača ima izgrađen mješoviti odvodni sustav. Sustav sadrži pročišćivač otpadnih voda koji u svom sustavu ima samo mehanički dio. Nakon mehaničke obrade

otpadne vode se ispuštaju u vodotok Vir. U naseljima koja nemaju odvodni sustav otpadne vode rješavaju se septičkim taložnicima, dok se oborinske vode odvođe otvorenim kanalima ili cestovnim jarcima u najbliže vodotokove. Većina septičkih jama je procjedna pa se otpadne vode direktno infiltriraju u podzemne slojeve.

Velika je potreba za izgradnjom kanalizacijskog sustava cijele Općine Pitomača kako bi se spriječilo zagađivanje i povećao standard življenja. Potrebna je izgradnja kanalizacijske mreže pročišćavanja otpadnih voda kao mjera zaštite zdravlja ljudi i životinja te očuvanja okoliša. Potrebno je uspostaviti sustavno praćenje stanja voda i evidenciju onečišćenja, kako bi se problemi onečišćenja rješavali odmah pri uočavanju onečišćenja. Isto tako potrebno je obrazovati poljoprivrednike o racionalnoj upotrebi zaštitnih sredstava i pravilnom pohranjivanju ambalaže.

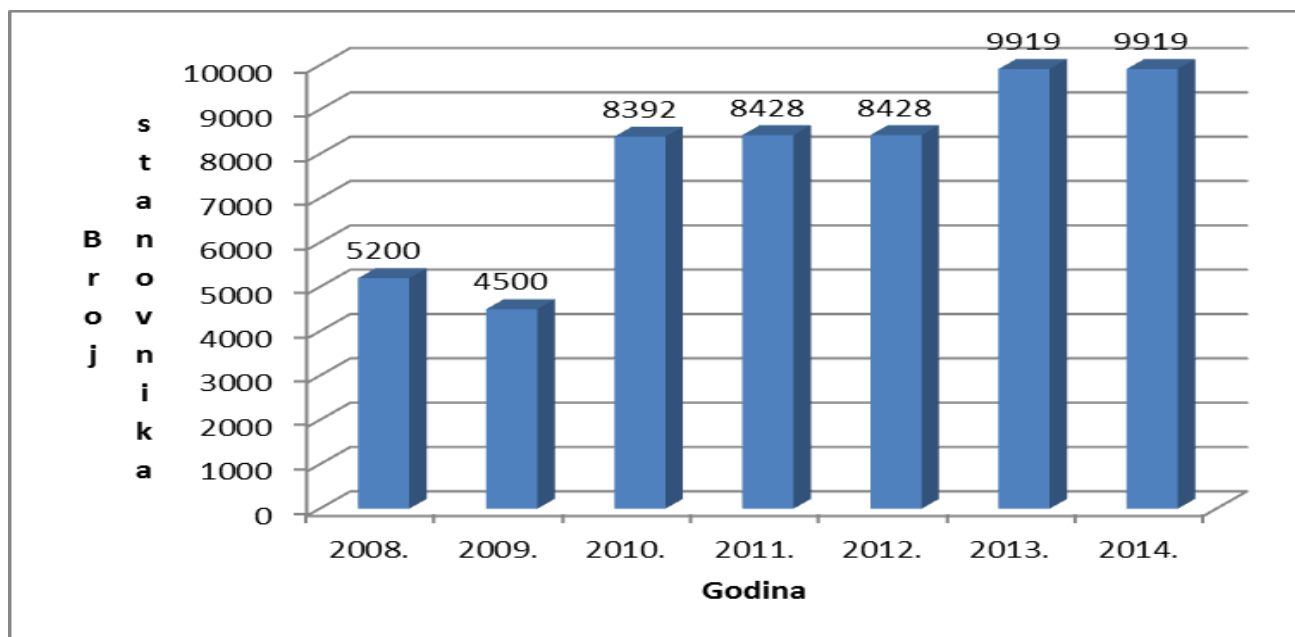
3.1.8. Postupanje s otpadom

Prema Prostornom planu uređenja Općine Pitomača, Županijskom planu gospodarenja otpadom iz 2008. godine i Planu gospodarenja otpadom za Općinu Pitomača iz 2008. godine uređeno je gospodarenje otpadom od mjesta nastanka do konačnog odlaganja, s osnovnim ciljem ostvarivanja i održavanja cjelovitog sustava gospodarenja otpadom, a sa svrhom da se maksimalno izbjegne, odnosno smanji nastajanje otpada, izbjegne nepovoljni utjecaj otpada na ljudsko zdravlje, okoliš i klimu i da se cjelokupno gospodarenje otpadom uskladi s načelima održivog razvoja.

Sakupljanje i zbrinjavanje komunalnog otpada u Općini Pitomača vrši Komunalno Pitomača d.o.o. Na području Općine Pitomača, od ukupno 12 naselja, organiziranim skupljanjem i tjednim odvozom komunalnog otpada obuhvaćena su sva naselja osim jednog, naselja Križnica. Odluku o obveznom odvozu komunalnog otpada na području cijele Općine Pitomača donijelo je Općinsko vijeće 2010. godine. Broj stanovnika obuhvaćenih skupljanjem komunalnog otpada s godinama se povećavao (grafikon 7). Povećanje od 2008. godine do 2014. godine je 47,58 %.

Grafikon 7: Broj stanovnika obuhvaćenih sakupljanjem komunalnog otpada po godinama

Izvor: Izvješća o komunalnom otpadu, obrada autora

U Općini Pitomača otpad se odvozi od 146 poslovnih subjekata u kojima je zaposleno 336 osoba. Zbrinjavanje otpada vrši se jednom tjedno putem kanti za komunalni otpad od 120L i kontejnera od 110L i specijalnih vozila za odvoz smeća.

Sakupljeni otpad deponira se na dogovorno odlagalište Klisa. Odlagalište Klisa smješteno je 3 000 m od naselja Pitomača, a površina odlagališta je 10 000 m^2 . Odlagalište se koristi od 1975. godine, kapaciteta je 20 000 m^3 , a ukupno je odloženo 30 000 m^3 . Količina odložnog otpada se povećava (tablica 13.) zbog dovoza komunalnog otpada s cijelog područja Općine Pitomača.

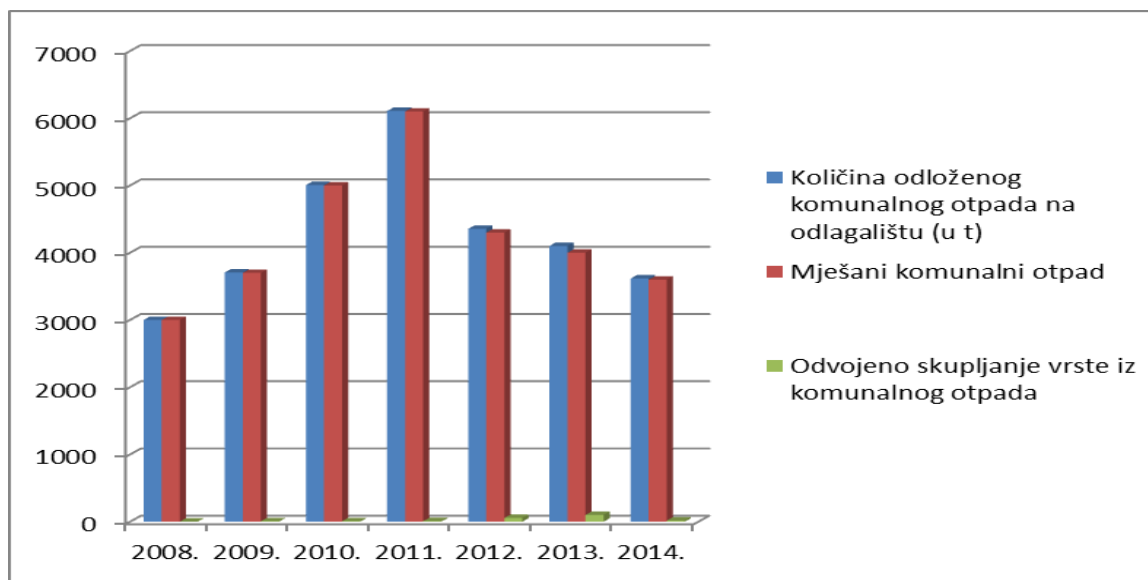
Tablica 13: Količina odloženog komunalnog otpada na odlagalištu Klisa

Godina	Količina odloženog komunalnog otpada na odlagalištu (u t)	Proizvedeno kg/stanovnik	Miješani komunalni otpad	Odvojeno skupljanje vrste iz komunalnog otpada
2008.	3000	576,92	3000	0
2009.	3707	823,78	3700	7
2010.	5007	596,64	5000	7
2011.	6108,2	724,75	6100	8,2
2012.	4355,87	516,83	4300	55,87
2013.	4101,563	413,51	4000	101,563
2014.	3617	364,65	3600	17

Izvor: Izvješća o komunalnom otpadu, obrada autora

Najveća količina komunalnog otpada na odlagalištu je miješani komunalni otpad i on unazad sedam godina čini 99,34% ukupno sakupljenog otpada. Manji dio otpada se skuplja odvojeno po vrsti komunalnog otpada.

Grafikon 8: Usporedba distribucija količina odloženog komunalnog otpada, miješanog komunalnog otpada i odvojeno skupljanje vrste iz komunalnog otpada na odlagalištu Klisa

Izvor: Izvješća o komunalnom otpadu, obrada autora

Odlagalište je imalo izdanu privremenu dozvolu do 31.12.2014. godine. Odlagalište je ograđeno žičanom ogradom koja priječi pristup neovlaštenim osobama, visine 2,20 metara. Na samom odlagalištu nema infrastrukture (plin, voda, struja). Udaljenost do prvog naselja je 1000 metara zračne linije. Odlagalište nije sanirano, unatoč Programu sanacije odlagališta koji je donesen 2008. godine. Najveći dio komunalnog otpada još uvijek se bez prethodne obrade odlaže na odlagalištu. Ne ostvaruje se potrebno smanjenje količina biorazgradivoga komunalnog otpada koji se odlaže na odlagališta. Potrebno je uložiti dodatan napor u primjeni propisanih mjera te povećati udio odvojeno skupljenih vrsta otpada iz komunalnog otpada (ambalaža, glomazan otpad itd.). Potrebno je osnivanje Općinskog reciklažnog dvorišta i sprečavanje nastajanja divljih odlagališta. Kako bi se na najprihvatljiviji način riješio problem zbrinjavanja otpada postoji mogućnost izgradnje spalionice otpada koja koristi otpad za proizvodnju električne energije ili topline.

Zaključno:

Iz prethodno navedenog i opisanog proizlaze sljedeće najvažnije karakteristike infrastrukture:

- cestovni promet dominantan način povezivanja;
- nepostojanje javnog prijevoza između naselja;
- potreba za održavanjem postojeće cestovne mreže;
- prometna izoliranost Križnice;
- povezanost sa željezničkim putničkim prometom s Viroviticom, Osijekom, Varaždinom i Zagrebom;
- povezanost cestovnim putničkim prometom s Viroviticom, Zagrebom i Osijekom;
- mogućnost prihvata manjih putničkih zrakoplova;
- relativna blizina Osijeka i Zagreba i njihovih zrakoplovnih luka;
- dostupnost širokopojasnog interneta i mobilnih komunikacija;
- neiskorištenost i neistraženost energetskeg potencijala;
- dobra opskrbljenost električnom energijom i plinom;
- izrađena Studija energetske učinkovitosti javne rasvjete Općine Pitomača kao i Energetski pregled javne rasvjete Općine Pitomača;
- nepostojanje vodoopskrbne mreže u svim naseljima;
- neadekvatan sustav odvodnje otpadnih voda i kanalizacija.

3.2. Kulturna dobra i zaštićeni dijelovi prirode

U okviru izrade Strategije razvoja Općine Pitomača 2015. - 2020. važno je dati prikaz kulturnih dobara i zaštićenih dijelova prirode na području Općine Pitomača. Naime, postoji potreba integriranog shvaćanja kulturne i prirodne baštine u kontekstu šireg društveno-gospodarskog okruženja i razvoja, uvažavajući koncept održivog razvoja.

Kulturna dobra i zaštićeni dijelovi prirode prepoznati su kao temelj turističke resursne osnove i kao takvi obrađeni, analizirani i sistematizirani u Glavnom planu razvoja turizma na području Općine Pitomača do 2020. godine.

Isto tako kulturna dobra i zaštićeni dijelovi prirode mogu se i trebaju koristiti u komuniciranju imidža Općine Pitomača, a mogu poslužiti i kao podloga ili motiv u procesu brendiranja proizvoda i usluga koji potječu s područja Općine Pitomača.

3.2.1. Kulturna dobra

Sa svojom graditeljskom baštinom Općina Pitomača posjeduje bogatu graditeljsku, arheološku, sakralnu i tradicijsku povijest gdje se posebno ističu:

- Stari župni dvor u Pitomači,
- Rodna kuća Petra Preradovića,
- Etnografska zbirka Ivke Mađar i Udruge „Čuvarice kulturne baštine“ Kladare,
- Zbirka dječjeg amaterskog filma.

Stanje graditeljske baštine prati Konzervatorski odjel u Požegi, koji vodi i registar ove baštine. Revitalizaciju i održavanje zaštićenih objekata treba provoditi sukladno mjerama i uputama ovog odjela, kako se ne bi narušilo ruralno obilježje ovog područja. Prema Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (NN 69/99) i podacima Konzervatorskog odjela u Požegi, na području Općine Pitomača registrirani su i evidentirani spomenici kulture prikazani u tablici 14.

Tablica 14: Graditeljska baština

Rb.	Mjesto	Naziv spomenika	registriran	evidentiran
1.	Dinjevac	Kapela sv. Ćirila i Metoda Stara škola iz 19. stoljeća		+ +
2.	Grabrovnica	Kapela sv. Florijana Zgrada stare škole Rodna kuća Petra Preradovića		+ + +
3.	Kladare	Kapela Uznesenja Marijina Stara škola iz 19. stoljeća		+ +
4.	Mala Črešnjevica	Parohijska crkva 318 Blagonosnih otaca (crkva sv. Martina) cijeli brijeg je arheološki lokalitet		+ +
5.	Otrovanec	Kapela sv. Jelene Stara škola iz 19. stoljeća		+ +
6.	Pitomaca	Župna crkva sv. Vida Župni dvor iz 18. stoljeća Željeznička postaja s početka	550	+ +
7.	Stari Gradac	Župna crkva sv. Petra Apostola Arheološki lokalitet «Gradac»		+ +
8.	Turnašica	Župna crkva sv. Trojstva	554	
9.	Sedlarica	Grobljanska kapela sv. Petra i Pavla		+
10.	Križnica	Stari majur, konjušnice i staje		+

Izvor: Prostorni plan, prema Konzervatorski odjel Požega.

Kulturu života i rada stanovnika Općine Pitomača također predstavljaju njihove atrakcije poput folklor, narodnog melosa s tradicijskim instrumentima tamburice i cimbala, zatim vinogradarskih običaja (Martinje, Vincekovo, Bartolovo), obrade lana i konoplje, prerade ljekovitog bilja i gastronomije.

Tablica 15: Popis znamenitih osoba i događaja Općine Pitomača

Atrakcija	Motiv/aktivnost
Petar Preradović	Upoznavanje života i rada Kreativne radionice (književnost, glazba, scenska umjetnost) Spoznavanje povijesti (Ilirski pokret, Vojna krajina, Austro-ugarska) Stručno-znanstvena edukacija
Drago Britvić	Upoznavanje života i rada Stručno-znanstvena edukacija Festivali
Marijan Jergović	Upoznavanje života i rada Kreativne radionice (tradicijska glazba)
Stjepan Sulimanić	Upoznavanje života i rada Spoznavanje povijesti (stvaranje Hrvatske, Domovinski rat) Stručno-znanstvena edukacija
Mirko Lauš	Upoznavanje života i rada Kreativne radionice (film i fotografija) Edukacija
Obitelj Götz	Upoznavanje života i rada Spoznavanje tradicije života na seljačkom veleposjedu

Izvor: Glavni plan razvoja turizma na području Općine Pitomača do 2020. godine

Manifestacije koje se održavaju na području Općine Pitomača tijekom godine odražavaju se na kulturno stvaralaštvo pri čemu se mogu navesti kao najvažniji: Glazbeni festival Pjesme Podravine i Podravlja, Dani kruha, vina i pjesme, U posjet starim vremenima, Folklorni susreti „Drava ETNO“, likovne kolonije i Pitomačka biciklijada.

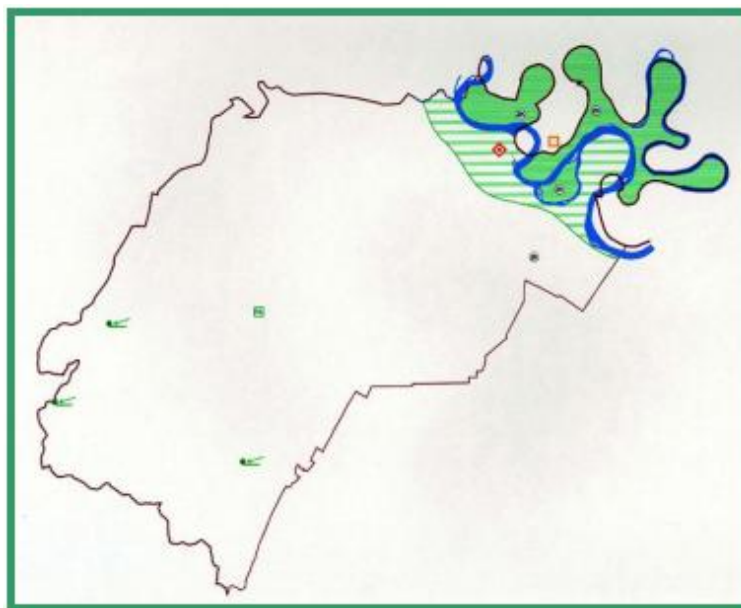
3.2.2. Zaštićeni dijelovi prirode

Sukladno Zakonu o zaštiti prirode (NN 80/13) na području Općine Pitomača zaštićena su četiri lokaliteta u kategoriji zaštićeni krajobrazi (Križnica, Močvarno stanište Vir, Širinski otok i Jelkuš). Istovjetno navedenom Zakonu zaštićeni krajolik je prirodni ili kultivirani predjel veće estetske ili kulturno-povijesne vrijednosti ili krajolik karakterističan za pojedino područje u kojem nisu dozvoljene radnje koje narušavaju obilježja zbog kojih je proglašen. Cilj propisanih mjera zaštite je zaštita, unaprjeđenje i korištenje zaštićenih dijelova prirode.

Slika 6: Zaštićeni dijelovi prirode na području Općine Pitomača

Izvor: Prostorni plan

Prema Prostornom planu VPŽ provedena je izrada Prostornog plana područja posebnih obilježja toka rijeke Drave čime je predviđena zaštita rijeke Drave. Zaštićene krajolike, Križnicu, Jelkuš, Širinski otok i močvarno stanište Vir, treba razvijati, štititi i održavati sukladno propisanim mjerama zaštite, a naglasak staviti na razvoj turizma. Zaštićeni dijelovi prirode na području Općine Pitomača su:

- Regionalni park „Mura Drava“ s međunarodnim značajem
- Eko centar „Banov - Brod“ .

Unutar najveće ekološke mreže na svijetu NATURA 2000, u čije područje pripadaju i navedene atrakcije, nije isključena ljudska aktivnost, štoviše uvažava se činjenica da je čovjek sastavni dio prirode, promiče se međusobno partnerstvo čovjeka i prirode, podržava se načelo održivog razvoja kod kojeg nije cilj zaustaviti ljudske aktivnosti, već odrediti parametre po kojima se one mogu odvijati uz istovremenu zaštitu biološke raznolikosti, potpomaže se (sredstvima fondova EU) razvoj djelatnosti koje pridonose očuvanju spomenutih područja uz istodobni gospodarski razvoj lokalnih zajednica, prvenstveno ekoturizma i ekološke poljoprivrede.

3.2.3. Zaštita prirode i okoliša

Među prioritetima kojima se usmjerava razvoj Općine Pitomača je i održivi razvoj. U tom smislu zaštita prirode i okoliša nameće se kao važna komponenta. Zaštita prirode i okoliša je pretpostavka za zdrav i kvalitetan život na nekom području, a isto tako i pretpostavka i moguća strateška prednost za razvoj niza djelatnosti, među kojima se ističu turizam i ekološka poljoprivreda.

Percepcija važnosti zaštite prirode i okoliša stanovnika Općine Pitomača još uvijek je nezadovoljavajuća. Stoga je potrebno kontinuirano osmišljavati i provoditi aktivnosti koje će utjecati na povećanu razinu osviještenosti i educiranosti žitelja svih dobnih skupina, a posebno najmlađih.

Racionalno korištenje prirodnih izvora odnosi se na zaštitu strateški važnih resursa, a to su prema Prostornom planu:

- zaštita rezerve pitke vode
- zaustavljanje procesa smanjivanja šumskih površina
- sprečavanje-ograničavanje pretvaranja poljoprivrednog u građevinsko zemljište
- ekološka revitalizacija rijeke Drave i njenih pritoka.

Zaštita rezerve pitke vode. Na području uz rijeku Dravu (dravsko zaobalje) evidentirane su potencijalne rezerve podzemnih voda i njihova je zaštita od državnog značaja. Opskrba vodom Općine Pitomača rješavat će se iz podzemnih i nadzemnih izvorišta, a temeljem procjene količine voda može se zaključiti da ovo područje ima dovoljne količine rezervi pitke vode. Prema regionalnoj hidrogeološkoj situaciji (Hidroprojekt-ING, Zagreb, studeni 1997.), može se zaključiti da gotovo cijelo područje Općine Pitomača leži na vodonosnim naslagama debljine koja mjestimično iznosi i 200 metara u sjevernim predjelima, a na području Pitomačke terase sloj se istanjuje i zalazi u rubne dijelove Bilogore.

Zaustavljanje smanjivanja šumskih površina. Kvalitetne šume jednim dijelom su iskrčene, a stupanj očuvanosti autohtonih šuma je izrazito nizak. Na području zaštite šuma potrebno je djelovati sustavno, a cilj zaštite je očuvanje identiteta šumskog područja u izvornom obliku.

Sprečavanje ograničavanja pretvaranja poljoprivrednog u građevinsko zemljište. Degradacija zemljišta i poljoprivrednog potencijala najviše je izražena na rubnim dijelovima naselja. Uglavnom se radi o prenamjeni oranica u građevinsko zemljište, nakon čega slijedi parcelacija i formiranje građevinskih parcela. Određivanjem granica građevinskog područja te mjerama iz Odredbi za provođenje Prostornog plana spriječit će se nekontrolirana izgradnja.

Ekološka revitalizacija rijeke Drave i njenih pritoka. RH koja je potpisnica "Konvencije o suradnji na zaštiti i održivom korištenju rijeke Dunav", obvezna je djelovati u okviru programa zaštite okoliša dunavskog slivnog područja, u koje pripada i rijeka Drava.

Zaključno:

Najvažnije karakteristike kulturnih dobara i zaštićenih dijelova prirode kao potencijala razvoja i uvjeta za održivi razvoj su sljedeće:

- predstavljaju potencijal za izgradnju imidža Općine Pitomača i mogu biti motiv u postupku brendiranja proizvoda i usluga s ovog područja;
- graditeljsku baštinu prati Konzervatorski odjel u Požegi koji vodi registar ove baštine;
- izražena tradicija očuvanja folkloru i tradicijskih običaja;
- tradicionalne manifestacije koje prate i čuvaju kulturno stvaralaštvo kroz godine;
- proglašeni zaštićeni krajolici: Križnica, Jelkuš, Širinski otok, močvarno stanište Vir;
- proglašeni zaštićeni dijelovi prirode: od regionalnog značaja „Mura - Drava“ i „Banov brod“ ;
- obrađeni i kao razvojni potencijal detaljno opisani u Glavnom planu razvoja turizma na području Općine Pitomača do 2020. godine.

3.3. Demografska analiza

Uobičajeno se proizvodni resursi ili faktori proizvodnje definiraju kao rad, kapital i zemlja. Iako je ljudski faktor povijesno uvijek imao važnu ulogu, od kraja 20. i početkom 21. stoljeća, ljudski faktor se afirmira kao dominirajući čimbenik društveno - gospodarskog rasta i razvoja. Prvobitne pojmove radne snage u fizičkom smislu i ljudskog kapitala kao proizvodnog faktora, zamjenjuje se pojmom intelektualnog kapitala koji potpunije opisuje ukupnost ljudskih sposobnosti sintetiziranih u akumuliranom ljudskom znanju. U isto vrijeme akumulirano ljudsko znanje, iskustvo, vještine i opće intelektualne sposobnosti postaju temeljni preduvjet, ali i temeljni limit ukupnog razvitka. Stoga je analiza veličine, strukture i dinamike ljudskog kapitala od presudnog značenja u formuliranju razvojne strategije Općine Pitomača.

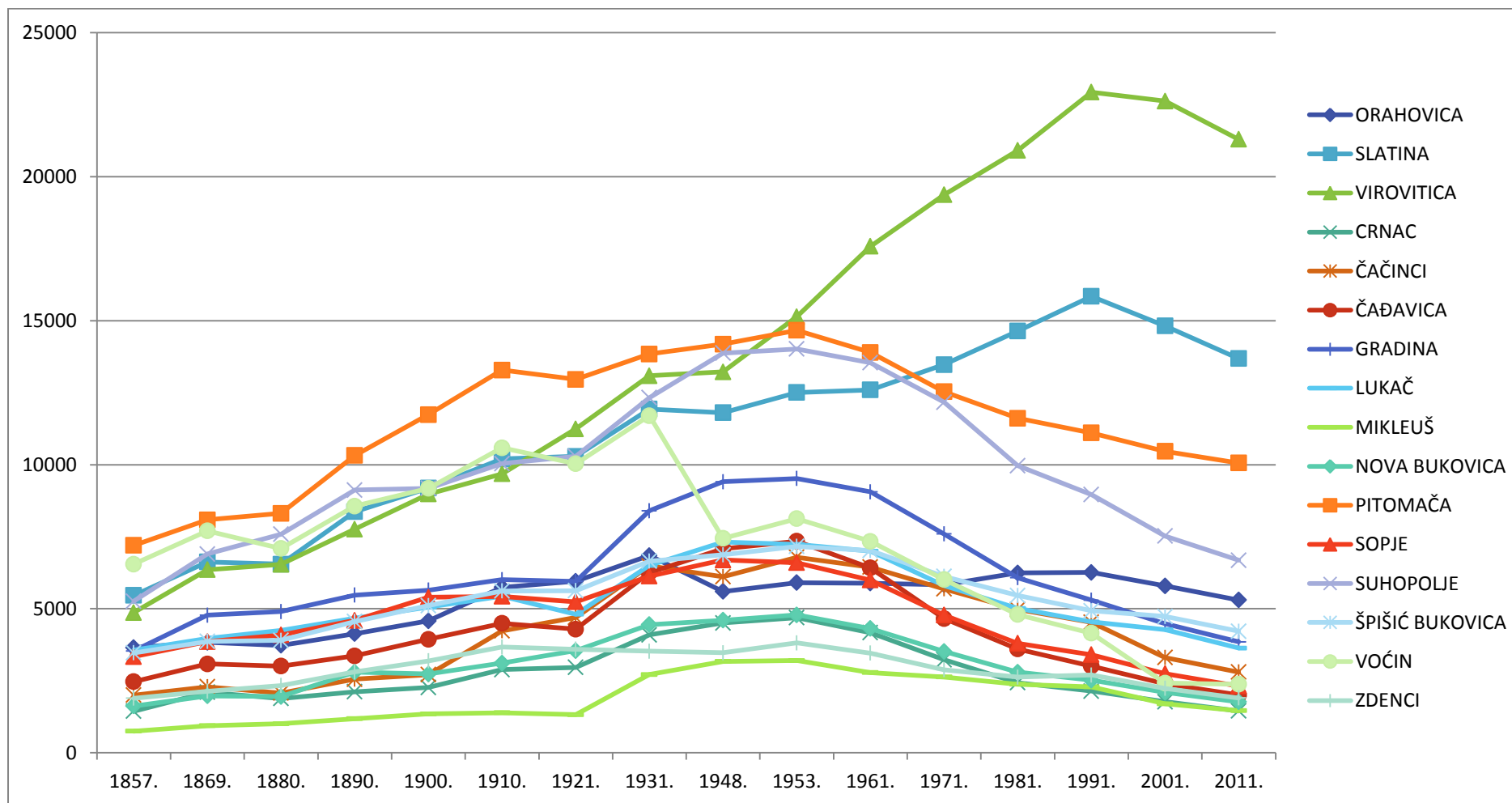
Tablica 16: Virovitičko - podravska županija - broj stanovnika po gradovima/općinama

	1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
ORAHOVICA	3655	3834	3730	4136	4581	5745	5954	6845	5601	5906	5890	5834	6244	6262	5792	5304
SLATINA	5464	6625	6548	8372	9188	10201	10290	11929	11805	12509	12598	13475	14638	15844	14819	13686
VIROVITICA	4869	6356	6540	7762	8980	9682	11243	13088	13222	15136	17578	19367	20905	22931	22618	21291
CRNAC	1446	2104	1884	2122	2267	2891	2967	4096	4507	4694	4172	3229	2433	2141	1772	1456
ČAČINCI	2003	2291	2076	2556	2715	4232	4700	6488	6114	6787	6445	5692	4974	4528	3308	2802
ČAĐAVICA	2469	3086	3010	3367	3942	4494	4292	6253	7085	7344	6417	4659	3606	3011	2394	2009
GRADINA	3538	4777	4903	5475	5647	6009	5950	8400	9407	9521	9060	7598	6075	5297	4485	3850
LUKAČ	3569	3972	4246	4675	5058	5438	4808	6505	7316	7232	7000	5806	5009	4543	4276	3634
MIKLEUŠ	754	940	1010	1184	1353	1392	1326	2717	3170	3205	2784	2633	2380	2291	1701	1464
NOVA BUKOVICA	1625	1976	1954	2797	2737	3112	3546	4447	4601	4788	4314	3517	2799	2522	2096	1771
PITOMAČA	7200	8088	8311	10323	11736	13283	12962	13842	14183	14667	13897	12532	11610	11106	10465	10059
SOPJE	3337	3858	4090	4599	5398	5429	5239	6132	6694	6599	5997	4780	3802	3407	2750	2320
SUHOPOLJE	5261	6900	7586	9123	9180	10036	10292	12326	13873	14019	13541	12168	9968	8962	7524	6683
ŠPIŠIĆ BUKOVICA	3471	3863	3904	4559	5111	5617	5626	6651	6873	7166	7019	6122	5460	4928	4733	4221
VOČIN	6551	7703	7095	8562	9181	10586	10034	11703	7446	8129	7342	6016	4799	4152	2421	2382
ZDENCI	1895	2140	2338	2807	3192	3671	3595	3527	3475	3815	3458	2886	2629	2700	2235	1904

Izvor: Naselja i stanovništvo Republike Hrvatske i Popis stanovništva 2011., DZS, obrada autora

Grafikon 9: Povijesni pregled kretanja broja stanovnika po gradovima/općinama Virovitičko - podravske županije

Izvor: Naselja i stanovništvo Republike Hrvatske, Popis stanovništva 2011., DZS, obrada autora

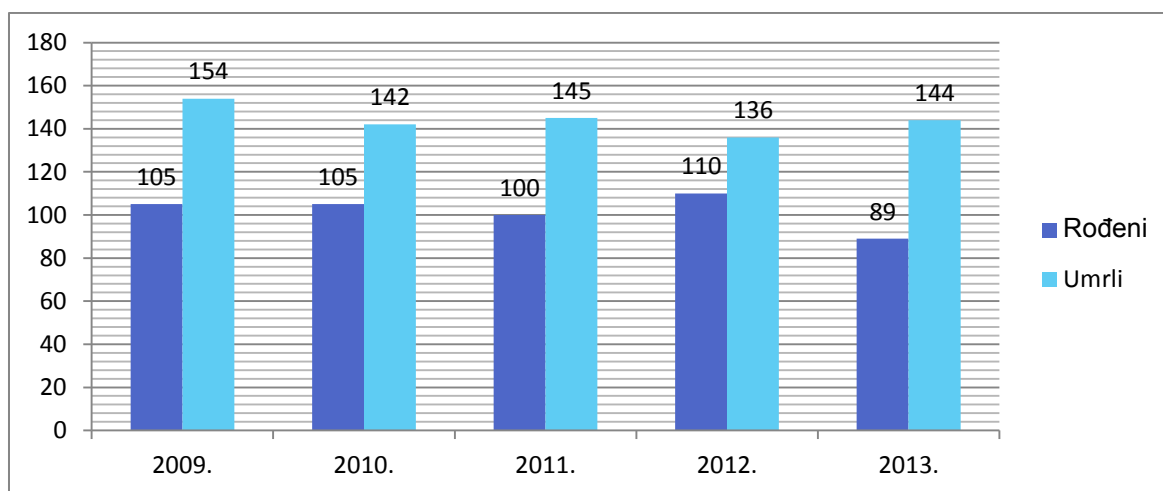

Povijesno promatrajući, Općina Pitomača je od 1857. sve do 1953. godine bila najmnogoljudnija JLS današnje VPŽ, kada započinje dugogodišnji trend naglog smanjivanja broja stanovnika. Tako je povijesno najveći broj stanovnika iz 1953. godine u odnosu na popis stanovništva iz 2011. godine manji za 4.608 stanovnika, što predstavlja 82% stanovništva naselja Pitomača prema zadnjem Popisu 2011. godine. Treba primijetiti kako se u tom razdoblju na razini RH još uvijek bilježe pozitivne stope prirodnog prirasta stanovništva i to iznad 10%. Negativne stope prirodnog prirasta stanovništva bilježe se tek od 1991. godine.

U isto vrijeme u Virovitici naglo raste broj stanovnika od 1953. godine, a od 1971. godine snažan rast stanovništva bilježi i Slatina. Nakon 1991. stanovništvo se smanjuje i u ova dva grada, što je trend na razini RH.

Razvidno je da Općina Pitomača nema tipičnu krivulju kretanja broja stanovnika, a da su događaji između 1948. i 1953. utjecali na pojavu trenda smanjivanja broja stanovnika davno prije (tipične) 1991. godine.

Grafikon 10: Prirodno kretanje stanovništva Općine Pitomača 2009. - 2013.

Izvor: DZS, Prirodno kretanje stanovništva RH, obrada autora

Prirodni prirast stanovništva Općine Pitomača, koji se uobičajeno metodološki promatra kao odnos između živorođenih i umrlih, ima negativan trend i predznak. Drugim riječima, u promatranom razdoblju više je stanovnika umrlo nego što je rođeno i to: 2009. godine za 49, 2010. godine za 37, 2011. godine za 45, 2012. godine za 26 i 2013. godine za 55 stanovnika.

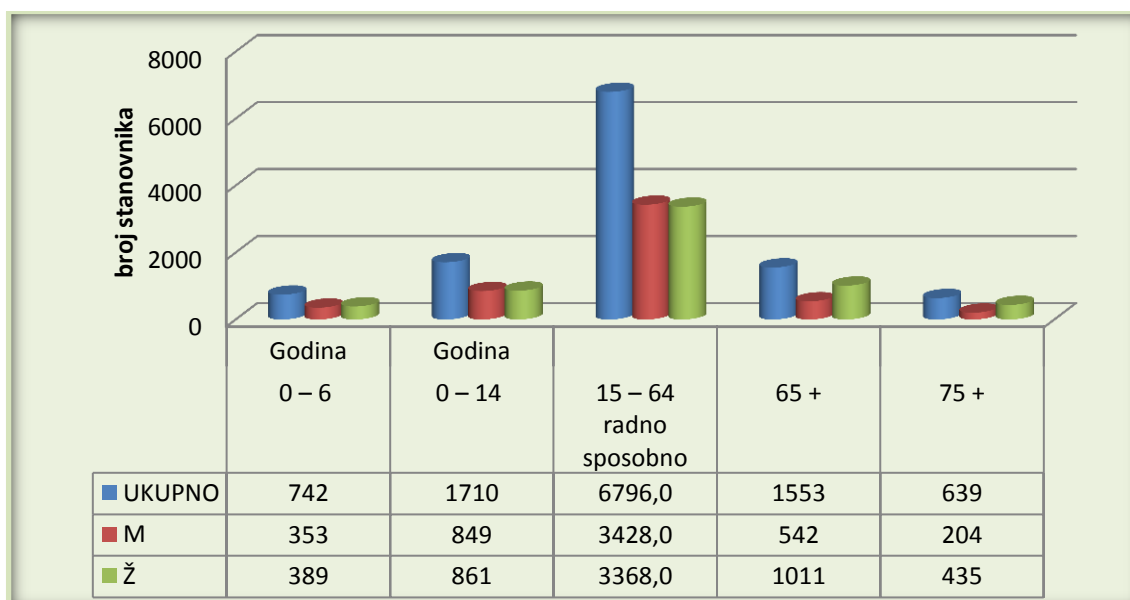

Tablica 17: Kontingenti stanovništva Općine Pitomača, popis iz 2011.

	UKUPNO	0 – 6 Godina	% od ukupno	0 – 14 Godina	% od ukupno	15 – 64 radno spodobno	% od ukupno	65 +	% od ukupno	75 +	% od ukupno	Prosječna starost	Indeks starenja
Σ	10.059	742	7	1710	17	6.796	68	1553	15	639	6	40	90,4
M	4.819	353	7	849	18	3.428	71	542	11	204	4	38,2	68,7
Z	5.240	389	7	861	16	3.368	64	1011	19	435	8	41,8	112,2

Izvor: Glavni plan razvoja turizma na području Općine Pitomača do 2020. godine, prema DZS, Popis stanovništva 2011.

Grafikon 11: Kontingenti stanovništva Općine Pitomača

Izvor: Glavni plan razvoja turizma na području Općine Pitomača do 2020. godine, prema DZS, Popis stanovništva 2011.

Kao što se vidi iz tablice 17 i grafikona 11 u ukupnom broju stanovnika žene sudjeluju s 52%, a muški s 48%. Starosna struktura stanovništva može se smatrati dobrom, prosječna starost je 40 godina. Isto tako ukupni indeks starenja je povoljan (ispod 100), za muške je 68,7, a za žene preko 100 (112,2), što pokazuje uobičajeni trend da je ženska populacija dugovječnija. Valja primijetiti da se daleko najveći dio stanovništva, 68%, nalazi u radno sposobnoj dobi od 15 - 64 godine, što treba smatrati razvojnim potencijalom.

Tablica 18: Stanovništvo Općine Pitomača staro 15 i više godina prema završenoj školi

Ukupno	Bez škole	1-3 razreda O.š.	4-7 razreda O.š.	Osnovna škola	Srednja škola ukupno	U trajanju od 1 – 3 godine	U trajanju 4 i više godina	Gimnazije	Visoko obrazovanje	VI. stupanj, bacc.	VII. stupanj, mag. struke	Mr. znanosti	Dr.sc
8349	244	235	1201	3180	3047	1825	1081	141	441	227	205	7	2
% (100)	2,9	2,8	14,4	38,1	36,5	21,9	12,9	1,7	5,3	2,7	2,5	0,08	0,02

Izvor: Glavni plan razvoja turizma na području Općine Pitomača do 2020. godine, prema DZS, Popis stanovništva 2011.

Što se tiče strukture stanovništva Općine Pitomača prema obrazovanosti, mogu se primijetiti dva ekstrema. S jedne strane čak 20% stanovništva nije završilo svih osam razreda osnovne škole, a s druge strane visok je broj (205 osoba) sa završenim fakultetskim obrazovanjem, sedam je magistara znanosti i dva doktora znanosti. Uz 36% stanovnika sa završenom srednjom školom obrazovna struktura stanovnika ne može se smatrati ograničavajućim čimbenikom razvoja Općine Pitomača.

Tablica 19: Stanovništvo Općine Pitomača prema glavnim izvorima sredstava za život

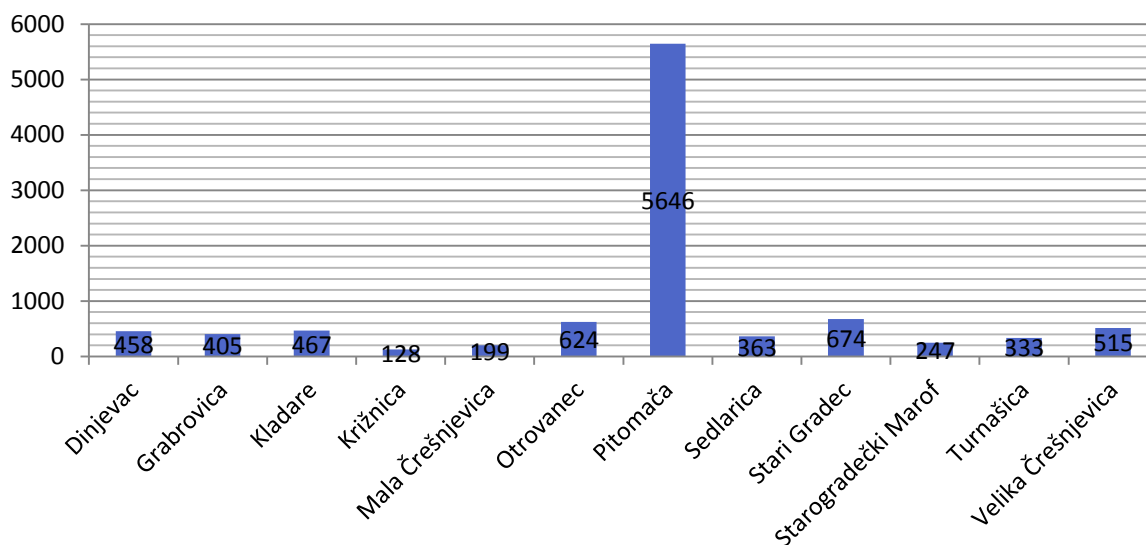
Ukupno	Od stalnog rada	Od povremenog rada	Od poljoprivrede	Starosna mirovina	Ostale mirovine	Od imovine	Socijalne naknade	Ostali prihodi	Povremena potpora drugih	Bez prihoda	Nepoznato
10059	2113	471	866	997	1176	23	698	45	217	3091	2
% (100)	21,0	4,6	8,6	9,9	11,7	0,2	6,8	4,0	2,2	31,0	-

Izvor: Glavni plan razvoja turizma na području Općine Pitomača do 2020. godine, prema DZS, Popis stanovništva 2011.

Prethodna tablica ukazuje na nepovoljnu strukturu glavnih izvora sredstava za život stanovnika Općine Pitomača. Naime, samo 21% stanovništva ostvaruje prihode od stalnog rada, a gotovo isto toliko stanovništva (20%) koristi neki od oblika mirovine. Trećina ukupnog stanovništva (31 %) je bez prihoda što predstavlja teret za lokalnu samoupravu.

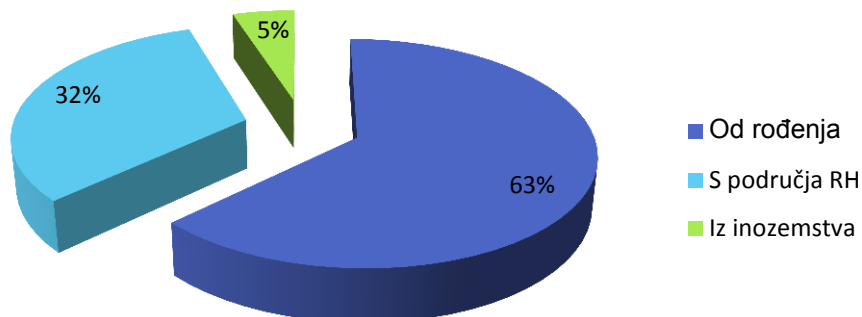
Grafikon 12: Broj stanovnika po mjesnim zajednicama (naseljima) Općine Pitomača prema Popisu 2011.

Izvor: DZS, Popis stanovništva 2011., obrada autora

Kao što prikazuje grafikon 12 od 12 naselja Općine Pitomača, najnaseljenije je naselje Pitomača. Stanovništvo naselja Pitomače čini 56% stanovništva općine. Od ostalih 11 naselja samo tri imaju preko 500 stanovnika (Otrovanec 624, Stari Gradec 674 i Velika Črešnjevica 515), a čak tri imaju manje od 300 stanovnika (Starogradečki Marof 247, Mala Črešnjevica 199 i najmanja Križnica 128). Iz ovih podataka vidljivo je da su naselja Općine Pitomača najvećim dijelom slabo i neravnomjerno naseljena, a dominantno najveći broj stanovnika čine stanovnici naselja Pitomača.

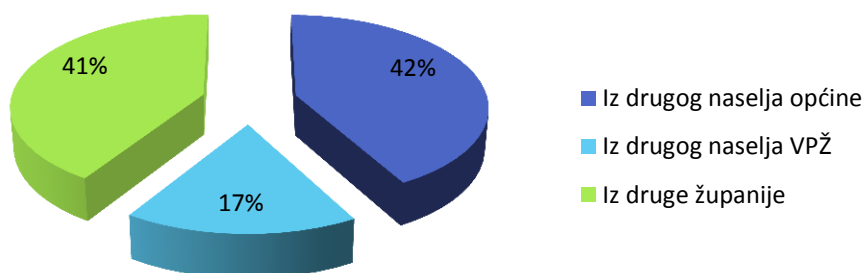
Grafikon 13: Stanovništvo Općine Pitomača prema migracijskim obilježjima

Izvor: DZS, Popis stanovništva 2011., obrada autora

Kao što je vidljivo iz grafikona 13 stanovništvo Općine Pitomača je pretežno starosjedilačko (63%). Najveći je broj doseljenih u Općinu Pitomača iz ostalih područja RH (32%) dok je iz inozemstva između popisnih razdoblja u Općinu Pitomača migriralo svega 5% od ukupnog stanovništva.

Grafikon 14: Struktura doseljavanja u Općinu Pitomača s područja RH

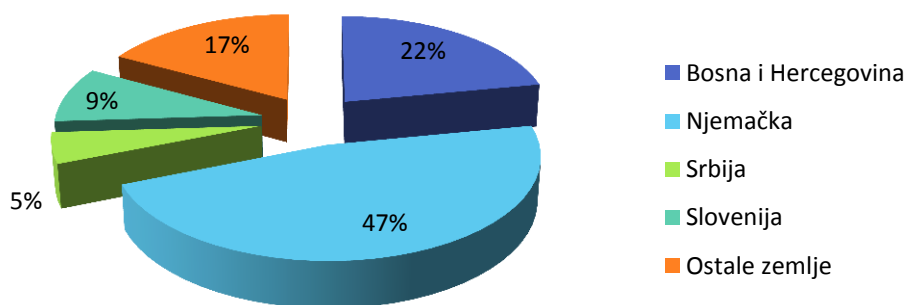

Izvor: DZS, Popis stanovništva 2011., obrada autora

Migracije u Općinu Pitomača su najvećim dijelom iz drugih naselja same Općine (42%) i iz drugih županija RH (41%), dok se samo 17% doseljavanja u Općinu Pitomača odnosi na stanovnike iz VPŽ. Iako treće naselje po broju stanovnika u VPŽ, Općina Pitomača ipak nema dovoljno „privlačan“ aglomeracijski efekt za stanovništvo unutar županije, već dominantno „privlači“ stanovništvo iz drugih naselja same Općine i iz drugih županija.

Grafikon 15: Struktura doseljavanja u Općinu Pitomača iz inozemstva

Izvor: DZS, Popis stanovništva 2011., obrada autora

Od ukupno 424 stanovnika Općine Pitomača koji su se između dva popisa doselili iz inozemstva njih 205 ili 48% stiglo je iz Njemačke, njih 96 ili 22% iz Bosne i Hercegovine, njih 40 ili 9% iz Slovenije, a svega njih 9 ili 5% iz Srbije. Na ostale zemlje odnosi se 73 ili 17 % doseljenika. Realno je pretpostaviti da se najveće migracije iz Njemačke, kao i one iz Slovenije odnose na povratnike s (privremenog) rada u tim zemljama, dok su ostale migracije iz Bosne i Hercegovine i Srbije povezane s ratnim događajima na prostoru RH i spomenutih zemalja.

Tablica 20: Privatna kućanstva Općine Pitomača prema broju članova

Ukupno	2 člana	3 člana	4 člana	5 članova	6 članova	7 članova	8 članova	9 članova 10 članova	10 članova	11 i više članova	samačka kućanstva
3378	803	601	622	366	153	51	14	4	1	3	728
% (100)	23%	18%	18,5%	11%	4,5%	1,5%	0,5%	0,11%	0,02%	0,08%	21%

Izvor: DZS, Popis stanovništva 2011., obrada autora

Promatrajući stanovništvo Općine Pitomača prema broju članova kućanstava vidljivo je da su relativno brojna kućanstva s više članova. Kućanstva koja broje od četiri do šest članova čine trećinu svih kućanstava (34%). Dvočlana kućanstva čine 23% kućanstava, a samačka kućanstva čak 21 % svih kućanstava. I iz ove kategorizacije stanovništva Općine Pitomača raspoznaju se dva ekstrema (pola). S jedne strane kućanstva s više broja članova, dok je s druge strane prisutan velik broj dvočlanih i samačkih kućanstava.

Tablica 21: Stanovi u Općini Pitomača prema načinu korištenja

Ukupno	Nastanjeni	Privremeno nenastanjeni	Napušteni	Za odmor i rekreaciju
4148	3303	372	435	38
% 100	80%	9%	10%	1%

Izvor: DZS, Popis stanovništva 2011., obrada autora

Iako se na prvi pogled čini da je 80% nastanjenih stanova u Općini Pitomača velik postotak, treba primijetiti i veliku neiskorištenost stambenog prostora na području Općine. Tako velik udio i u postotku (10%) i u apsolutnom iznosu (435) čine napušteni stanovi. Ako se tome pridodaju i privremeno nenastanjeni stanovi, proizlazi da se 20% stambenog fonda Općine Pitomača ne koristi optimalno. Ovaj potencijal nenastanjenih i privremeno nenastanjenih stanova treba u budućnosti početi koristiti.

Tablica 22: Stanovništvo Općine Pitomača prema vjerskoj pripadnosti

Ukupno	Katolici	Pravoslavni	Protestanti	Ostali kršćani	Muslimani
10059	9788	72	2	13	46
% 100	97,30 %	0,72 %	0,02 %	0,13 %	0,46 %

Izvor: DZS, Popis stanovništva 2011., obrada autora

Tablica 23: Stanovništvo Općine Pitomača prema nacionalnoj pripadnosti

Ukupno	Hrvati	Albanci	Bošnjaci	Bugari	Mađari	Makednoci	Nijemci	Romi	Rusi	Slovaci	Srbi	ostali
10059	9920	37	4	1	6	5	1	6	1	2	46	4
%100	98,6 2%	0,37 %	0,04 %	0,01 %	0,06 %	0,05 %	0,01 %	0,06 %	0,01 %	0,02 %	0,46 %	0,04 %

Izvor: DZS, Popis stanovništva 2011., obrada autora

Stanovništvo Općine Pitomača promatrano s obzirom na vjersku i nacionalnu pripadnost pokazuje izrazitu homogenost. Katolička vjera dominira i odnosi se na 97,30% stanovništva. Isto tako 98,62% stanovništva je hrvatske nacionalnosti. Poznato je da u Općini Pitomača živi brojna romska zajednica koja se identificirala s hrvatskim narodom i samo se šest stanovnika Općine Pitomača deklarira kao Romi. Isto tako, iako samo u 1,5 do 2,5 postotaka, treba primijetiti i prisutnost drugih vjera i nacionalnosti. Zbog svega ovoga stanovništvo Općine Pitomača treba promatrati i u multikulturalnom kontekstu.

Zaključno:

Demografska obilježja koja treba uvažavati prilikom promišljanja strategije razvoja:

- dugogodišnji trend smanjivanja broja stanovnika (započet 1953.) iseljavanjem uz negativan prirodni prirast;
- stanovništvo pretežno starosjedilačko;
- neravnomjerna naseljenost - 56% svih stanovnika u Pitomači;
- trećina stanovništva bez prihoda;
- velik broj napuštenih stanova;
- najveći dio stanovništva (68%) u radno sposobnoj dobi;
- iako 20% stanovništva nije završilo osnovnu školu, obrazovna struktura ostalog dijela zadovoljavajuća ;
- obilježja multikulturalnosti.

3.4. Društvena infrastruktura

Razvoj društvene infrastrukture (obrazovanje, zdravstvo, kultura, sport) i prilagođavanje okruženju jedan je od planiranih ciljeva Općine Pitomače u budućem vremenskom razdoblju. Za održiv ekonomski rast kao i razvoj Općine Pitomače nužno je postojanje obrazovanog kadra koji je sposoban prilagođavati se svim promjenama iz okruženja. Omogućavanje konstantnog usavršavanja i učenja nužno je ostvariti poticanjem školovanja na svim razinama, doškolovanjem i prekvalifikacijom te putem cjeloživotnog obrazovanja i poduzetničkog usavršavanja. Efikasno djelovanje lokalne samouprave, sustav obrazovanja, zdravstva, socijalne zaštite, civilnog društva i sporta neposredno utječu na daljnji razvoj Općine Pitomača.

3.4.1. Odgoj i obrazovanje

Odgoj i obrazovanje na području Općine Pitomača provodi se na predškolskoj, osnovnoškolskoj i srednjoškolskoj razini obrazovanja te se na taj način omogućuje stanovnicima Općine Pitomača stjecanje potrebnih znanja, kompetencija i vještina. Izgrađeni institucionalni i prostorni kapaciteti mogu omogućiti stjecanje znanja temeljenog na poduzetništvu kao i stjecanje menadžerskih vještina, mogu privući postojeće i novo stanovništvo u obrazovne procese te smanjiti broj onih koji napuštaju školovanje. Prioritet unapređenja predškolskog odgoja, osnovnoškolskog i srednjoškolskog obrazovanja treba se temeljiti na pružanju potpore :

- osiguranju prostorne infrastrukture
- unapređenju sustava obrazovanja
- povećanju broja djece predškolskog uzrasta u odgojno-obrazovnim procesima
- poboljšanju informatičke infrastrukture i informatičke pismenosti
- povezivanju i umrežavanju obrazovnih institucija s gospodarskim subjektima
- zaustavljanju emigracije mlađeg i obrazovanog stanovništva u inozemstvo

Predškolski odgoj djece u Općini Pitomača odvija se u sklopu Dječjeg vrtića Potočnica osnovanog od strane Općine Pitomača. Definirane programe odgoja, njege, zaštite djece kao i poslove stručno-pedagoškog karaktera obavljaju odgajatelji. Kreativna radionica koja se također vodi u sklopu vrtića pod stručnim vodstvom psihologa omogućuje kreativni razvoj djece. Iz godine u godinu broj vrtićke djece raste. Trenutno vrtić ima optimalni broj od 156 djece raspoređeno u sedam skupina. Jaslične skupine (jedna do tri godine starosti djeteta) organizirane su u dvije grupe, a vrtić (od tri do sedam godina starosti djeteta) u pet grupa o kojima brine 15 odgajatelja i sedam radnika različitih stručnih profesija. Također, u sklopu poslovanja vrtića organiziraju se kraći programi engleske igraonice, sportske igraonice, folklorne igraonice i glazbene igraonice verificirani od strane Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa. Zadaća vrtića je zadovoljenje svih potreba djeteta kao i poticanje djetetovog cjelovitog razvoja i pripadnosti okruženju. U sljedećem razdoblju treba osigurati i poticati mehanizme koji će omogućiti razvoj i funkcioniranje djelatnosti predškolskog odgoja

na način da se poveća broj djece obuhvaćene programima s obzirom da je to u direktnoj funkciji poboljšanja proizvodnosti rada i standarda.

Osnovnu školu Petra Preradovića Pitomača pohađa oko 900 učenika s područja Općine. Nastava je organizirana u Matičnoj školi u Pitomači te u deset područnih škola (Dinjevac, Grabrovnica, Kladare, Mala Črešnjevica, Otrovanec, Sedlarica, Stari Gradac, Starogradački Marof, Turnašica i Velika Črešnjevica) s 19 razrednih odjeljenja koje su većinom adaptirane tijekom vremena u školske prostore. Posljednjih par godina izgrađene su nove školske zgrade u Turnašici, Dinjevcu, Velikoj Črešnjevici i Otrovancu te u Grabrovnici i Starom Gradcu. Udaljenost područnih škola od matične je pet do 12 kilometara, a sve područne škole su dobro prometno povezane s matičnom školom. U školi se provode brojni razredni i ekološki projekti gdje učenici sudjeluju i pridonose svojim znanjem i vještinama. Činjenica je da se iz godine u godinu broj osnovnoškolske djece u Osnovnoj školi Petra Preradovića Pitomača smanjuje.

Općina Pitomača je osobito ponosna na Područnu glazbenu školu dr. Marijana Jergovića koja je u sklopu Osnovne glazbene škole Jan Vlašimsky Virovitica. Svoje djelovanje škola je započela 2007. godine, a svojim učenicima omogućava učenje gitare, glasovira, harmonike, tambure, flaute, trube te solfeggia. Planira se proširenje glazbenog opusa uvođenjem novih instrumenata, razrednih odjela kao i povećanjem broja polaznika. Polaznici škole održavanjem svojih koncerata te nastupanjem na smotrama, natjecanjima i festivalima prezentiraju naučeno te na taj način pridonose razvoju glazbene kulture.

Srednja škola Stjepana Sulimanca Pitomača počela je s radom školske godine 1999./2000. kao područni odjel virovitičkih srednjih škola (Strukovne i Industrijsko-obrtničke škole), a 2003. godine se osamostalila. Tijekom 2014. godine Srednja škola preseljena je na novu lokaciju, u suvremeno opremljenu novu školsku zgradu čime je još više povećana kvaliteta nastave, vježbi i praktične nastave. Nastava se održava u jednoj smjeni. Škola danas obrazuje kadrove u redovnom trogodišnjem i četverogodišnjem programu u zanimanjima upravni referent, agroturistički tehničar, poljoprivredni gospodarstvenik, cvječar, prodavač, frizer, kuhar, konobar i automehaničar. Školu pohađa 300 - tinjak učenika godišnje. Škola provodi i programe obrazovanja odraslih, a omogućeno je i uvođenje novog obrazovnog programa za stjecanje kvalifikacije turističko-hotelijerski komercijalist. Učenicima s teškoćama u razvoju omogućeno je školovanje po prilagođenom programu ili

individualiziranom pristupu. U suradnji s drugim srednjim školama, općinom, lokalnim gospodarstvenicima i znanstvenicima škola realizira različite projekte kako bi se stvorili kvalitetniji uvjeti za obrazovanje učenika i za rad nastavnika. Ciljevi projekta između ostalog su i inovativna i znanstveno utemeljena postignuća. Praktikum za praktičnu nastavu za potrebe edukacije u ekološkoj poljoprivredi škole planira se pretvoriti u Centar za edukaciju o održivim oblicima poljoprivrede i agroturizma po načelima permakulture što bi bilo jedinstveno u Hrvatskoj. Time bi se postigla sinergija sustava gdje svaka agrikulturna zona daje podršku drugoj i na taj način omogućuju učenje i usavršavanje permakulturnih vještina. Izgradnjom dodatnih građevinskih objekata i obnovom postojećih zadovoljit će se energetska učinkovitost te će se omogućiti dodatne edukacije. Izvedbom jezera i prirodnog bazena u sklopu praktikuma olakšat će se prikupljanje i skladištenje veće količine vode za potrebe navodnjavanja posađenih kultivara i autohtonih biljnih vrsta kao i reflektiranje sunčeve svjetlosti prema stakleniku smanjujući na taj način potrebu za zagrijavanjem staklenika. Ostvarenim dodatnim vlastitim prihodima (godišnje cca 150.000,00 kn) unaprijedila bi se nastava, kurikul i razvoj praktikuma. Problem nedostatka ljudskih resursa i financijskih sredstava nastojati će se ublažiti uključivanjem u raspoložive i dostupne projekte. U restoranu otvorenog tipa „Stara pivnica“ u Pitomači koji je u vlasništvu škole učenicima je omogućeno obavljanje praktične nastave ugostiteljskog posluživanja i kuharstva. Škola posjeduje i praktikum za vinarstvo i enologiju (vinski podrum i enološki laboratorij) te praktikum za voćarstvo, kao i pčelinjak čije proizvode škola planira plasirati na tržište i na taj način ostvariti dodatne vlastite prihode. Iz školskog vinograda je u suradnji sa Agronomskim fakultetom u Zagrebu plasirano pjenušavo vino radnog naziva „Aršanjska kapljica“, a u planu je i jedinstveni enološki edukacijski centar za proizvodnju bijelog pjenušavog vina u Virovitičko- podravskoj županiji. Također, neophodno je i kontinuirano permanentno stručno usavršavanje nastavnika po prioritetnim područjima za što su potrebna financijska sredstva koja se planiraju povući kroz projekte iz EU fondova. Općina Pitomača pruža najveću podršku projektima kroz međusobnu suradnju.

Na području Općine Pitomača za sada ne postoje više i visoke škole, ali u Virovitici koja je udaljena dvadesetak kilometara od Pitomače, stanovnicima Pitomače je ponuđena mogućnost studiranja na Visokoj školi za menadžment u turizmu i informatici u Virovitici.

Tijekom 2014. godine za javne potrebe iznad standarda u školstvu utrošeno je oko 544 tisuća kuna i to najviše za općinske stipendije 455 tisuća kuna, 70 tisuća kuna za pomoć radu Osnovne škole Petra Preradovića, deset tisuća kuna Visokoj školi u Virovitici za model kontinuiranog sufinanciranja visokog obrazovanja od strane jedinica lokalne i područne samouprave prepoznat i kao „Virovitički model“, oko pet tisuća kuna predškolskoj igraonici Glazbene škole Jan Vlašimsky te tri tisuće kuna za prometno-preventivnu akciju „Sigurno u prometu“. Suvremeni sadržaji koji trebaju biti na raspolaganju učenicima osnovnoškolskog i srednjoškolskog obrazovanja ujedno su i preduvjet za gospodarski razvitak ne samo lokalne zajednice već i za demografski razvitak.

Za očekivati je strukturne promjene i snažniji razvoj društvene djelatnosti, a poseban značaj će imati ulaganje u obrazovanje i znanstveno istraživački rad. Za razvitak društvene infrastrukture Općine Pitomače potreban je ravnomjerniji razvoj i razmještaj sadržaja društvene infrastrukture na razini cijele Općine, povećanje udjela sadržaja društvene infrastrukture s ciljem utjecaja na povoljnija demografska kretanja te veća pokrivenost prostora i koncentracija obrazovnih i kulturnih sadržaja. U predškolskom odgoju treba računati s povećanjem obuhvata djece, što istovremeno znači adaptaciju postojećih ili izgradnju novih kapaciteta. U osnovnoškolskom obrazovanju potrebno je nastaviti unaprjeđivati djelatnost stimuliranjem izvanškolskih aktivnosti i definiranjem optimalnog broja razrednih odjela. U srednjoškolskom obrazovanju također se očekuje razvoj utemeljen na unaprjeđivanju mreže srednjih škola u skladu s tržišnim okolnostima i stanjem u gospodarstvu. Vrijednost osnovnih pokazatelja koji se odnose na udio obrazovanog stanovništva Općine Pitomača u ukupnom stanovništvu starosti od 16 do 65 godina prema podacima za 2011. godinu iznosi 48,41%. Taj postotak je niži u odnosu na ostale općine VPŽ i stoga je u budućem razdoblju potrebno obratiti pažnju na aktivnosti koje su od velikog značaja za različita interesna područja. Potrebno je izraditi stručni dugoročni program budućih aktivnosti te ga etapno razraditi vodeći računa o dostupnosti i raspoloživosti financijskih sredstava potrebnih za tu svrhu.

3.4.2. Zdravstvo

Zdravstvena njega i skrb stanovnicima Općine Pitomače pruža se u sklopu Doma zdravlja Virovitičko - podravske županije – Ispostave Pitomača. Primarna zdravstvena zaštita organizirana je putem ambulanti (laboratorij, ordinacije opće medicine, stomatološke ordinacije) smještenima u Pitomači, a obavlja se putem liječničkih timova koji imaju ugovor s Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje.

S obzirom na centraliziranost sustava zdravstva na razini države ne iznenađuju problemi s kojima se stanovnici Općine Pitomača suočavaju. Prisutan je problem nedostatka kvalitetnih i specijaliziranih liječnika i medicinskog osoblja, preopterećenost postojećih liječnika, nemotiviranost za rad u primarnoj zdravstvenoj zaštiti, nedostatak financijskih sredstava, nedovoljna opremljenost prostora suvremenom opremom, prekomjerna centralizacija i nedostupnost iste kvalitete liječenja svim mještanima, slaba informatizacija sustava te netransparentna podjela državnog i privatnog vlasništva. Stanovnicima su na raspolaganju dvije ljekarne u blizini Doma zdravlja koje olakšavaju dostupnost potrebnih lijekova. Unaprjeđenje primarne zdravstvene zaštite planira se kroz dostupan, sveobuhvatan i kvalitetan zdravstveni sustav za sve korisnike s područja Općine Pitomače.

Za razvoj i funkcioniranje zdravstva u Općini Pitomača postoje potrebni prostorni uvjeti. Stoga je u sljedećem razdoblju potrebno osigurati uvjete za kvalitetno održavanje i suvremeno uređenje i opremanje.

3.4.3. Socijalna zaštita

Na području Općine Pitomača djelatnost socijalne skrbi obavlja Centar za socijalnu skrb Virovitica s podružnicom Pitomača, domovi za starije i nemoćne u privatnom vlasništvu i obiteljski domovi. Unapređivanjem socijalne zaštite u Općini Pitomača jačat će se sigurnost, jednakost spolova, prevencija siromaštva i smanjenje postojećih razina siromaštva te jednaki pristup svih stanovnika javnim uslugama, obrazovanju, zapošljavanju i informacijama Centra za socijalnu skrb. Općenito je cilj ostvariti višu razinu društvenog blagostanja stanovnika i unaprijediti kvalitetu života, kao i jačanje institucionalnih oblika socijalne zaštite, razvoj socijalnih usluga usmjerenih korisnicima te povećanje angažiranosti i radne sposobnosti socijalno osjetljivih stanovnika.

Tablica 24: Korisnici pomoći Centra za socijalnu skrb u Pitomači u razdoblju od 2010.-2014. godine

	Broj stanovnika*	Broj osoba korisnika pomoći	Udjel (%) korisnika u broju stanovnika
31.12.2010.	10.465	401	3,8
31.12.2011.	10.465	395	3,8
31.12.2012.	10.049	383	3,8
31.12.2013.	10.059	307	3,1
31.12.2014.	10.059	295	2,9

* Prema Popisu stanovništva iz 2001. i 2011.god.

Izvor: Mjesečna statistička izvješća prosinac 2010. - prosinac 2014., Ministarstvo socijalne politike i mladih, obrada autora

Tablica 25: Broj korisnika prava i u sustavu socijalne skrbi

Rb.	Pravo u socijalnoj skrbi	Broj korisnika u Podružnici Pitomača CZSS	
		2013.	2014.
1.	Pomoć za uzdržavanje / Zajamčena minimalna naknada	425	416
2.	Jednokratna pomoć / naknada	79	199
3.	Potrebe za obrazovanje	1	-
4.	Osobna invalidnina	49	49
5.	Doplatak za pomoć i njegu	284	293
6.	Status roditelja njegovatelja	-	-
7.	Pomoć i njega u kući	9	8
8.	Usluga pomoći pri uključivanju u programe odgoja i obrazovanja	2	-
8.	Smještaj u dom socijalne skrbi za djecu i odrasle	14	-

Izvor: Ministarstvo socijalne politike i mladih, obrada autora

Prema podacima Ministarstva socijalne politike i mladih iz 2014. godine o korisnicima prava u sustavu socijalne skrbi na području Općine Pitomača, veći je udio muških osoba kao korisnika pomoći od ženskih osoba i to po svim kategorijama pomoći.

Socijalni programi usmjereni su uglavnom na djecu, mlade i starije osobe, a ostvaruju se putem različitih mjera. Za ostvarivanje prava na pojedine oblike pomoći, svaki podnositelj je dužan podnijeti zahtjev te prijaviti sve prihode članova kućanstva zajedno s potrebnom dokumentacijom. Prema zakonskim odredbama o nadležnosti jedinica lokalne samouprave, proračunska sredstva se usmjeravaju prema socijalno ugroženom stanovništvu u skladu s vremenskim etapama.

U Programu korištenja sredstava socijalne skrbi na području Općine Pitomača definirano je osiguranje i način korištenja sredstava za koje su osigurana sredstva u proračunu Općine Pitomača u 2015. godini. Predviđen je iznos od 648 tisuća kuna. Namjenska sredstva koristit će se za sufinanciranje cijene mjesečne đlačke putne karte za srednjoškolce, sufinanciranje cijene prijevoza djece s posebnim potrebama, kao jednokratna pomoć obiteljima slabijeg imovinskog stanja, pomoć za pokriće troškova stanovanja obiteljima slabijeg imovinskog stanja, sufinanciranje cijene boravka djece u Dječjem vrtiću Potočnica i ostalim ustanovama za djecu s posebnim potrebama, jednokratnu novčanu pomoć za novorođenčce i umirovljenike, sufinanciranje dječjih darova, pomoć za pogrebne troškove, pomoć za ublažavanje posljedica elementarne nepogode, sufinanciranje troškova rada gerontodomačice, sufinanciranje troškova rada pomoćnika (asistenta) u nastavi te sufinanciranje aktivnosti gradske organizacije Crvenog križa Virovitica. U sljedećem razdoblju potrebno je unaprijediti socijalnu infrastrukturu i usluge pomoću novih oblika socijalnih usluga.

3.4.4. Civilno društvo

Općina Pitkomača kroz različite nevladine neprofitne organizacije civilnog društva ostvaruje svoja demokratska prava i doprinosi rješenjima nužnim za zadovoljenje društvenih potreba. Obuhvaćena su kulturno-umjetnička, sportska, ribolovna udruženja, strukovne udruge, udruge pčelara te humanitarne udruge. Iako je osnivanje udruga jednostavno, one su ovisne o financijskim sredstvima javnog sektora. Partnerstvom između javnog i civilnog sektora i njihovom koordinacijom moguće je povući financijska sredstva iz fondova EU.

Problemi koji se javljaju u poslovanju udruga su prije svega pad motivacije za aktivno djelovanje u zajednici, narušavanje povjerenja i podrške, kao i nedovoljno znanja u području neprofitnog menadžmenta. Povezivanjem udruga u sljedećem razdoblju omogućio bi se transfer znanja i iskustva te veća angažiranost članova i potencijalnih donatora. Neke od udruga koje trenutno djeluju na području Općine Pitomača su: Limena glazba Pitomača, Udruga liječenih alkoholičara, Udruga umirovljenika, Odred izviđača „Bilogorci“, Klub mladih Pitomača, DVD udruge koje djeluju na području cijele Općine Pitomača, udruge u tehničkoj kulturi, udruge u kulturi i Centar za obitelj Pitomača. S obzirom da su neke od udruga pridonijele razvoju lokalne zajednice, potrebno je poticati njihov rad kroz neprofitno poduzetništvo te se zalagati za jačanje uloge civilnog društva u razvoju Općine Pitomača.

3.4.5. Sport

Važnost sporta u razvoju kako pojedinca, tako i zajednice poznata je još od antičkih vremena. Sport pozitivno utječe na socijalizaciju mladih, razvija psiho-motoričke sposobnosti, razvija natjecateljski duh i samopouzdanje, jača zdravlje ljudi, poboljšava radnu sposobnost, odmara i rekreira.

Tradicija bavljenja sportom, ljubav i odnos prema sportu, masovnost, raznovrsnost kao i dosegnute razine natjecanja u Općini Pitomača mogu se prepoznati već samim uvidom u broj registriranih sportskih klubova, udruga i društava. U Općini Pitomača djeluju:

- Sportska zajednica Općine Pitomača,
- Ženski rukometni klub „Pitomača“ koji se natječe u II. hrvatskoj rukometnoj ligi - sjever,
- Nogometni klubovi: NK „Pitomača“, NK „Otrovanec“, ŠNK „Croatia“, NK „Kladare“, NK „Mladost“, NK „Podravec“, NK „Aršanj“, HNK „Bilogorac“, ŠNK „Turnašica“
- Karate klubovi: „Pitomača“ i „Podravski sokol“
- Kuglački klubovi: Ženski kuglački klub „Pitomača“ i Kuglački klub „Pitomača“
- Ribolovni klubovi: ŠRK „Smuđ“, ŠRK „Šaran“, ŠRK „Greda“, ŠRK „Križnica“
- Konjički klubovi: „Zlatni klas“ i „Sretna potkova“
- U sportskoj rekreaciji: Rekreacijsko društvo „Zeleno srce“, Športska rekreacijska udruga „Trx Pitomača“, Rekreacijska športska udruga „Adrenalin“, Body building &

Fitnes club „Sparta“, Športska rekreacijska udruga „Shinbodi“, Powerlifting klub „Maksimun“,

- Stolnoteniski klub „Pitomača“,
- Streljački klub „Trap“,
- Košarkaški klub „Pitomača“,
- Paintbal klub „Delta“

Kroz navedene sportske klubove, udruge i društva sportom se bavi oko 1000 članova. Infrastruktura za bavljenje sportom (sportska dvorana, igrališta, svlačionice) starije je gradnje i potrebno je uložiti u revitalizaciju postojećih objekata, kao i u izgradnju novih. Isto tako potrebno je ustrojiti atletski klub zbog omogućavanja masovnijeg bavljenja ovim sportom. Sport i njegov razvoj potpomognut je i sredstvima iz Proračuna Općine Pitomača, tako je u 2014. godini izdvojeno 899.602,50 kuna što čini 5,4% proračunskih prihoda.

3.4.6. Lokalna samouprava

Tijela Općine Pitomača su općinski načelnik, zamjenici općinskog načelnika, Općinsko vijeće i Jedinstveni upravni odjel. Poslove iz svog djelokruga rada koji su određeni zakonskom regulativom Općina Pitomača obavlja putem Jedinstvenog upravnog odjela koji se sastoji od: Ureda općinskog načelnika; Odsjeka za javnu nabavu, imovinsko - pravne i opće poslove; Odsjeka za društvene djelatnosti; Odsjeka za financije i proračun; Odsjeka za prostorno uređenje i komunalne poslove; Odsjeka za gospodarstvo, poljoprivredu, ruralni razvitak i investicije. Također, savjetodavnu ulogu općinskom načelniku pruža pet savjetnika iz područja poljoprivrede i ruralnog razvoja, gospodarstva i prometne infrastrukture, komunalne infrastrukture i energetike, turizma i europskih fondova, te školstva i kulture. Savjetnici općinskog načelnika, prate ostvarenje utvrđenih politika, daju mišljenja i prijedloge o aktima, prate stanja iz svojih područja, a za svoje usluge ne primaju novčane naknade.

Mjesni odbori na području Općine Pitomača (ima ih 12) kao oblici mjesne samouprave osnivaju se radi ostvarivanja neposrednog sudjelovanja građana i njihovog odlučivanja o lokalnim poslovima.

Općina Pitomača svoje potrebe financira iz prihoda koji joj neposredno pripadaju te prihoda iz raspodjele i preraspodjele državnih prihoda. Općina Pitomača slobodno raspolaže

prihodima koje ostvari u okviru samoupravnog djelovanja. U izvještajnom razdoblju za 2014. godinu o izvršenju Proračuna Općine Pitomača proračunski prihodi i primici ostvareni su u iznosu od 16,4 milijuna kuna odnosno 98,95% planiranih. Glavni prihodi Općine Pitomača su prihodi od poreza koji su ostvareni u ukupnom iznosu od 4,9 milijuna kuna. Među tim prihodima najznačajniji je prihod od poreza na dohodak od nesamostalnog rada u iznosu od 4,5 milijuna kuna. Od subjekata unutar općeg proračuna s državne i županijske razine ostvarene su pomoći u iznosu od 2,4 milijuna kuna. Prihodi od imovine iznosili su 6,4 milijuna kuna, i to najvećim dijelom prihodi od nefinancijske imovine koja proizlazi iz naknade za eksploataciju mineralnih sirovina. Prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi iznosili su 2,7 milijuna kuna i to najvećim dijelom od komunalnih doprinosa i naknada, a prihodi od prodaje nefinancijske imovine ostvareni su u iznosu od 73 tisuće kuna i to uglavnom od prodaje nekretnina u vlasništvu Općine Pitomača dobivenih sudskim putem ili od Centra za socijalnu skrb. Na rashodovnoj strani Proračuna za 2014. godinu rashodi i izdaci iznose 17,3 milijuna kuna odnosno 91,78% planiranih. Najvećim dijelom rashoda dominiraju rashodi za zaposlene u iznosu od 3,6 milijuna kuna, materijalni rashodi 4,4 milijuna kuna od čega najviše rashodi za materijal i energiju, rashodi za usluge i rashodi za usluge tekućeg i investicijskog održavanja. Financijski rashodi za izvještajno razdoblje iznosili su 236 tisuća kuna, subvencije 346 tisuća kuna, naknade građanima i kućanstvima 1,1 milijun kuna te ostali rashodi u iznosu od 4,7 milijuna kuna. Rashodi za nabavu nefinancijske imovine iznosili su 1,4 milijuna kuna, a izdaci za financijsku imovinu i otplate zajmova 1,5 milijuna kuna. Rashodi Općinskog vijeća izvršeni su u ukupnom iznosu od 958 tisuća kuna, a rashodi u razdjelu Upravni odjeli izvršeni su u iznosu od 16,3 milijuna kuna. Za 2015. godinu u Proračunu Općine Pitomača ukupni prihodi i primitci planirani su u iznosu od 18,7 milijuna kuna što je oko 14% više planiranih prihoda i primitaka u odnosu na 2014. godinu te 17 milijuna kuna rashoda. Višak poslovanja za 2015. godinu u iznosu od 1,7 milijuna kuna planira se iskoristiti u kategoriji izdataka za financijsku imovinu i otplate zajmova, konkretno za otplatu kredita za izgradnju objekta Srednje škole Stjepana Sulimanca u Pitomači odobrenog 2012. godine na rok otplate od šest godina (u vrijednosti deset milijuna kuna) čija je otplata započela 31. siječnja 2014. godine.

Tablica 26: Proračun za 2015. godinu i projekcije za 2016. i 2017. godinu u kunama

Račun/Pozicija	Proračun 2015.	Projekcija 2016.	Projekcija 2017.
Ukupni prihodi i primici	18.705.000	18.825.000	18.975.000
Ukupni rashodi i izdaci	18.705.000	18.825.000	18.975.000

Izvor: Službene novine Općine Pitomača, god. XXI, br.9, obrada autora

Općinsko vijeće nadzire cjelokupno materijalno i financijsko poslovanje Općine Pitomača.

U svrhu unaprjeđivanja gospodarskog, društvenog i kulturnog razvitka Općina Pitomača također se brine i o ostvarivanju prava pripadnika nacionalnih manjina, kao i o uspostavljanju suradnje s drugim jedinicama lokalne samouprave kako u zemlji tako i inozemstvu.

Zaključno:

Obilježja društvene infrastrukture koja treba uvažavati prilikom osmišljavanja razvoja Općine Pitomača su:

- odgoj i obrazovanje provodi se na predškolskoj, osnovnoškolskoj i srednjoškolskoj razini;
- uz matičnu osnovnu školu postoji i deset područnih škola s udaljenošću od matične škole od pet do 12 kilometara;
- tradicija glazbene škole;
- snažan razvoj programa i infrastrukture srednje škole;
- neposredna blizina Visoke škole Virovitica;
- zdravstvena zaštita organizirana u Domu zdravlja VPŽ - podružnica Pitomača sa svim tipičnim problemima centraliziranog zdravstvenog sustava u RH;
- postoje dvije ljekarne;
- prava iz socijalne skrbi ostvaruju se putem Centra za socijalnu skrb Virovitica - podružnica Pitomača;
- postoji izrazito velik broj najrazličitijih udruga;
- zastarjela infrastruktura sportskih objekata i terena;
- proračunski prihodi i rashodi ostvaruju se u skladu s planiranim (98,95%);
- planira se blagi rast proračuna u 2015., 2016. i 2017. godini.

3.5. Analiza gospodarstva

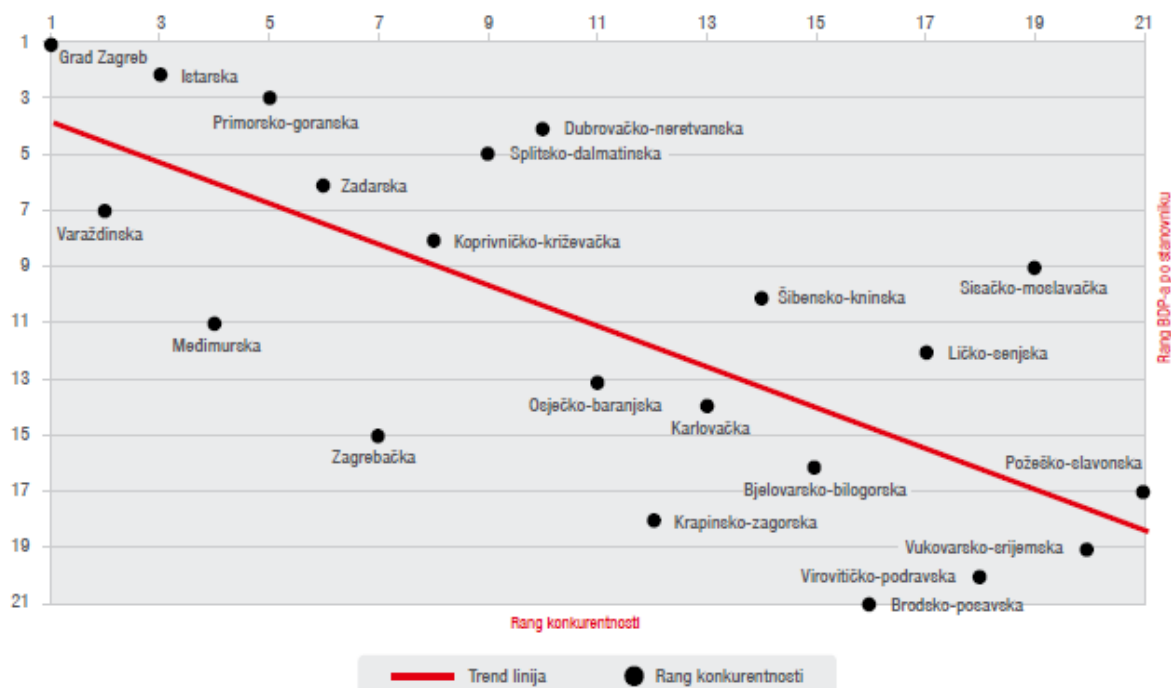
3.5.1. Gospodarstvo VPŽ

Gospodarsko okruženje koje je od izravnog utjecaja i na gospodarstvo Općine Pitomača je gospodarsko okruženje VPŽ. Stoga se u nastavku daje pregled najvažnijih karakteristika gospodarstva VPŽ koje treba prepoznati i uvažavati prilikom donošenja razvojnih odluka.

Kao što je već prethodno navedeno, Odlukom o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti (NN RH 158/2013) VPŽ razvrstana je u I. skupinu čija je vrijednost indeksa razvijenosti manja od 75% prosjeka RH, a prema podacima MRRFEU VPŽ je jedna od najnerazvijenijih županija RH.

Zbog povezanosti između razvijenosti i konkurentnosti promatranog područja u nastavku se daje prikaz podataka o konkurentnosti VPŽ koji su objavljeni u Regionalnom indeksu konkurentnosti Hrvatske 2013.

Slika 7: Županije prema rangu konkurentnosti i BDP po stanovniku

Izvor: Regionalni indeks konkurentnosti Hrvatske 2013. Nacionalnog vijeća za konkurentnost

Županije koje se nalaze ispod trend linije imaju višu razinu konkurentnosti (razvojnog potencijala) nego što je vidljivo kroz rang temeljen na podacima o ostvarenom BDP-u po stanovniku. Nositelji razvojne politike u tim županijama trebaju odgovoriti na pitanje zašto se razvojni potencijal ne pretvara u novu vrijednost. VPŽ se u tri stupa konkurentnosti nalazi među prvih sedam županija, ali u sedam stupova konkurentnosti je među posljednjih sedam županija.

Tablica 27: Kvaliteta faktora konkurentnosti

STRUKTURA KVALITETE FAKTORA KONKURENTNOSTI		
+	o	-
<ul style="list-style-type: none"> - lokacijska prednost - fizička infrastruktura - poslovna infrastruktura 	<ul style="list-style-type: none"> - obrazovanje - financijsko tržište i lokalna konkurencija - investicije i poduzetnička dinamika - ekonomski rezultati - marketing i menadžment - tehnologija i inovativnost - klasteri 	<ul style="list-style-type: none"> - osnovna infrastruktura i javni sektor - vladavina prava - demografija - zdravlje i kultura - obrazovanje (statistički) - ekonomski rezultati dinamika - razvijenost poduzetništva i lokalna uprava
<p>+ županija se nalazi među prvih sedam prema kvaliteti pojedinog stupa konkurentnosti - županija se nalazi među posljednjih sedam prema kvaliteti pojedinog stupa konkurentnosti o županija se nalazi u sredini ranga po kvaliteti pojedinog stupa konkurentnosti</p>		

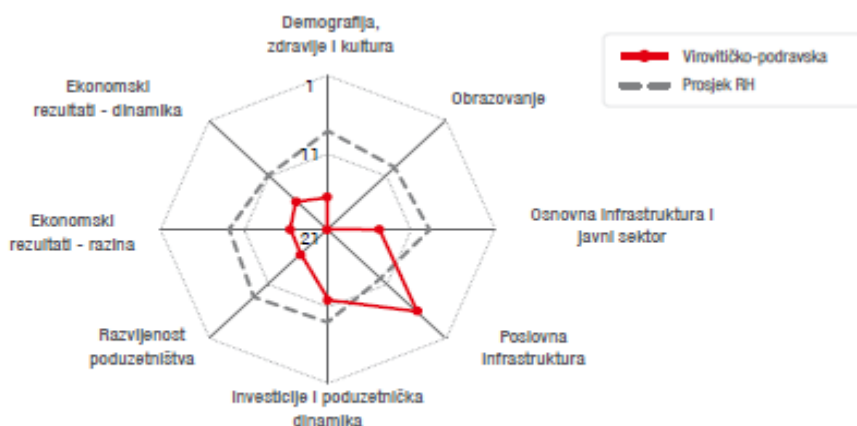
Izvor: Regionalni indeks konkurentnosti Hrvatske 2013. Nacionalnog vijeća za konkurentnost, obrada autora

Prema ovim podacima VPŽ se nalazi među prvih sedam županija po: lokacijskoj prednosti, fizičkoj infrastrukturi i poslovnoj infrastrukturi.

VPŽ se nalazi u sredini ranga prema: obrazovanju, financijskom tržištu i lokalnoj konkurenciji, investicijama i poduzetničkoj dinamici, ekonomskim rezultatima, marketingu i menadžmentu, tehnologiji i inovativnosti te klasterima.

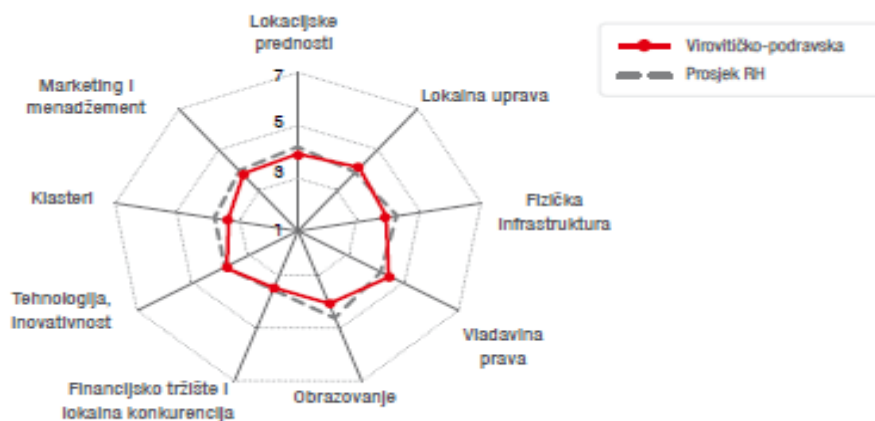
VPŽ se nalazi među posljednjih sedam županija s obzirom na: osnovnu infrastrukturu i javni sektor, vladavinu prava, demografiju, zdravlje i kulturu, obrazovanje (statistički), ekonomske rezultate dinamika, razvijenost poduzetništva i lokalnu upravu.

Grafikon 16: Profil konkurentnosti VPŽ - statistički („čvrsti“) indikatori

Izvor: Regionalni indeks konkurentnosti Hrvatske 2013. Nacionalnog vijeća za konkurentnost

Grafikon 17: Profil konkurentnosti VPŽ - anketni (perceptivni) indikatori

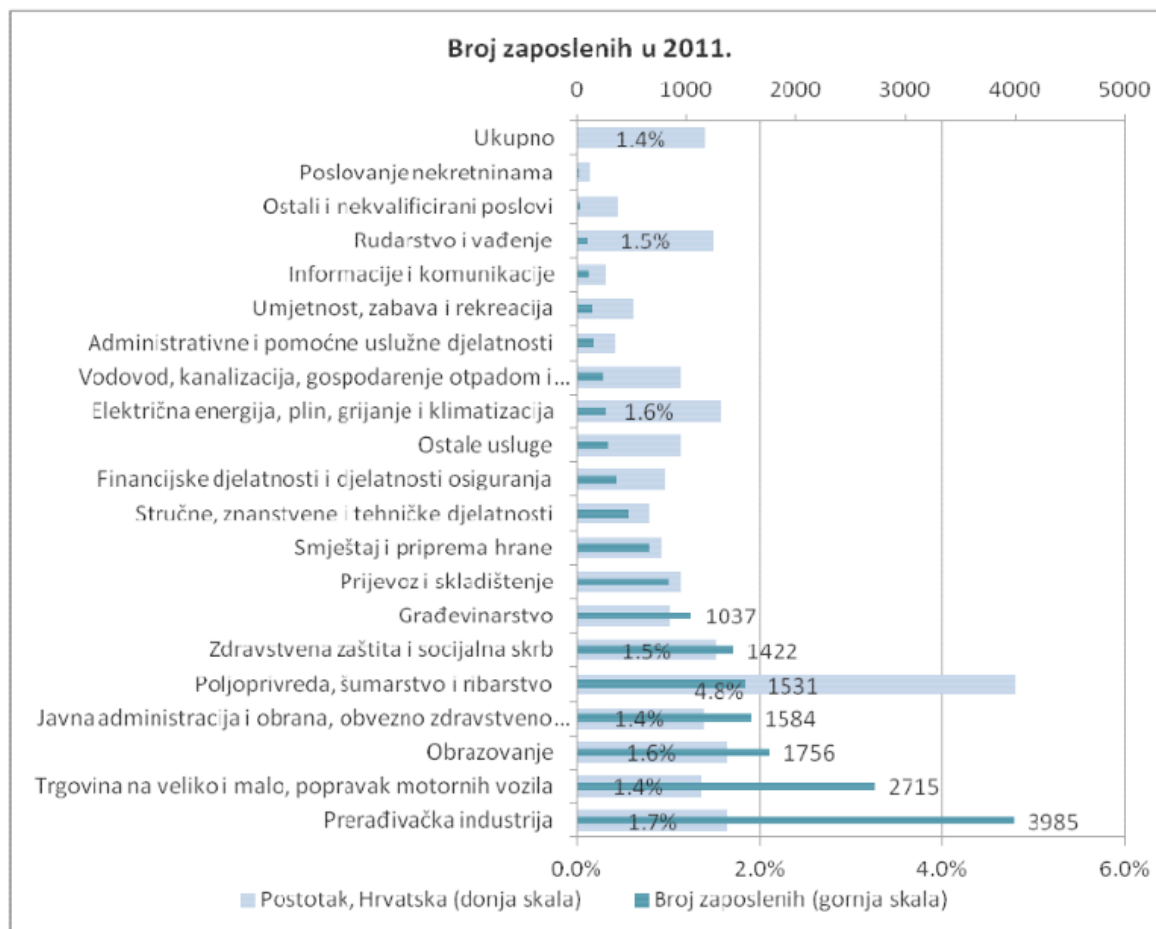

Izvor: Regionalni indeks konkurentnosti Hrvatske 2013. Nacionalnog vijeća za konkurentnost

Iz grafikona 16 i 17 vidljivo je da VPŽ ima poslovnu infrastrukturu razvijenu visoko iznad hrvatskog prosjeka i da je percipirana slika konkurentnosti VPŽ značajno veća nego kada se profil konkurentnosti izražava statističkim indikatorima.

Grafikon 18: Broj zaposlenih po gospodarskim sektorima u VPŽ i RH u 2011. godini

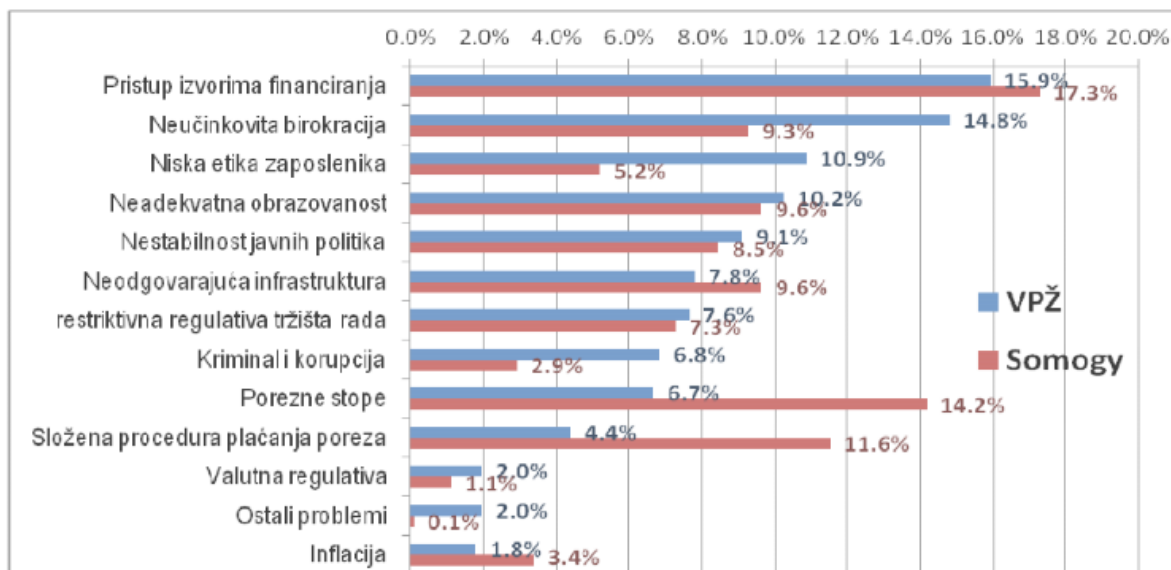

Izvor: Zajednička prekogranična strategija razvoja poduzetništva pokrajine Somogy i VPŽ 2013. - 2020. godine

Iz grafikona 18 vidljivo je da se nositeljima razvoja VPŽ mogu smatrati: prerađivačka industrija, trgovina na veliko i malo, poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo.

Grafikon 19: Najznačajnije prepreke poslovnom ponašanju prema anketi provedenoj u ljeto 2012. godine

Izvor: Zajednička prekogranična strategija razvoja poduzetništva pokrajine Somogy i VPŽ 2013. - 2020. godine

Prikazani podaci u grafikonu 19 odnose se na VPŽ kao cjelinu. Može se opravdano pretpostaviti da se navedene prepreke poslovnom ponašanju odnose i na ostale JLS te predstavljaju prosjek i za Općinu Pitomača. Treba primijetiti da se kao najveće i najvažnije prepreke poslovnom ponašanju ističu: pristup izvorima informacija, neučinkovita birokracija, niska etika zaposlenika i neadekvatna obrazovanost.

3.5.2. Gospodarstvo Općine Pitomača

Pitomača se od samog osnivanja naselja početkom 18. stoljeća oblikovala kao trgovačko središte. Ima odličan prirodno-geografsko-politički smještaj, što je preduvjet za dobar gospodarski razvoj. Od sredine 19. st. Pitomača postaje važno trgovačko-obrtničko središte ovoga dijela Podravine, dok najznačajniji razvoj doživljava između dva svjetska rata.

Kako se gospodarstvo tijekom godina razvijalo, tako je i stvarana gospodarska infrastruktura Općine. U razdoblju do 1990. godine najznačajnija poduzeća s područja Općine Pitomača bila su Borik, GAJ i Duhanprodukt, a zapošljavala su velik broj stanovništva s područja Općine i šire. Tijekom 90-ih godina pitomačko gospodarstvo proživljava šok zbog

drastičnih promjena u obujmu poslovanja navedenih nositelja gospodarstva. Očekivana preraspodjela, odnosno restrukturiranje gospodarstva na nove efikasnije i konkurentnije nositelje razvoja i gospodarstva je izostala.

Na slici 8 prikazana je karta naselja Pitomača i Kladare s naznačenim značajnim središtima gospodarske djelatnosti. Poduzetnička zona „Rakitka“ (lokacija 1) u Kladarama je novoizgrađena zona s izgrađenom potrebnom infrastrukturom neposredno uz magistralnu cestu D-2. Lokacije 2 i 3 prikazuju tzv. „staru industrijsku“ zonu gdje su bila smještena poduzeća Borik, Duhanprodukt i GAJ. Trenutno se na tim lokacijama odvija gospodarska djelatnost u pogonima bivšeg GAJ-a koji je preuzeo virovitički TVIN. Dio prostora i skladišta Duhanprodukta i Borika su u upotrebi kao skladišta, dakle bez konkretne proizvodnje. Na lokaciji 4 smještena su poduzeća Hidrocom, Plantaže i Pumpkin, a na lokaciji 5 su upravne i gospodarske zgrade poduzeća Spider Grupa koja je jedno od najznačajnijih oslonaca pitomačkog gospodarstva.

Slika 8: Prikaz „žarišta“ gospodarske djelatnosti u Općini Pitomača

Izvor: Google maps

Tablica 28: Broj obrtnika na području Općine Pitomača - NKD 2007 prema područjima djelatnosti

	Nacionalna klasifikacija djelatnosti - NKD 2007 prema područjima	Broj obrtnika
A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	15
C	Prerađivačka industrija	24
E	Opskrba vodom: uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnost sanacije okoliša	2
F	Građevinarstvo	18
G	Trgovina na veliko i na malo: popravak motornih vozila i motocikala	45
H	Prijevoz i skladištenje	7
I	Djelatnosti pružanja smještaja te priprema i posluživanje hrane	11
J	Informacije i komunikacije	2
K	Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	1
L	Poslovanje nekretninama	1
M	Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	12
N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	3
S	Ostale uslužne djelatnosti	22
	Ukupno	163

Izvor: HOK-Virovitičko- podravske županije, na dan 31.5.2015., obrada autora

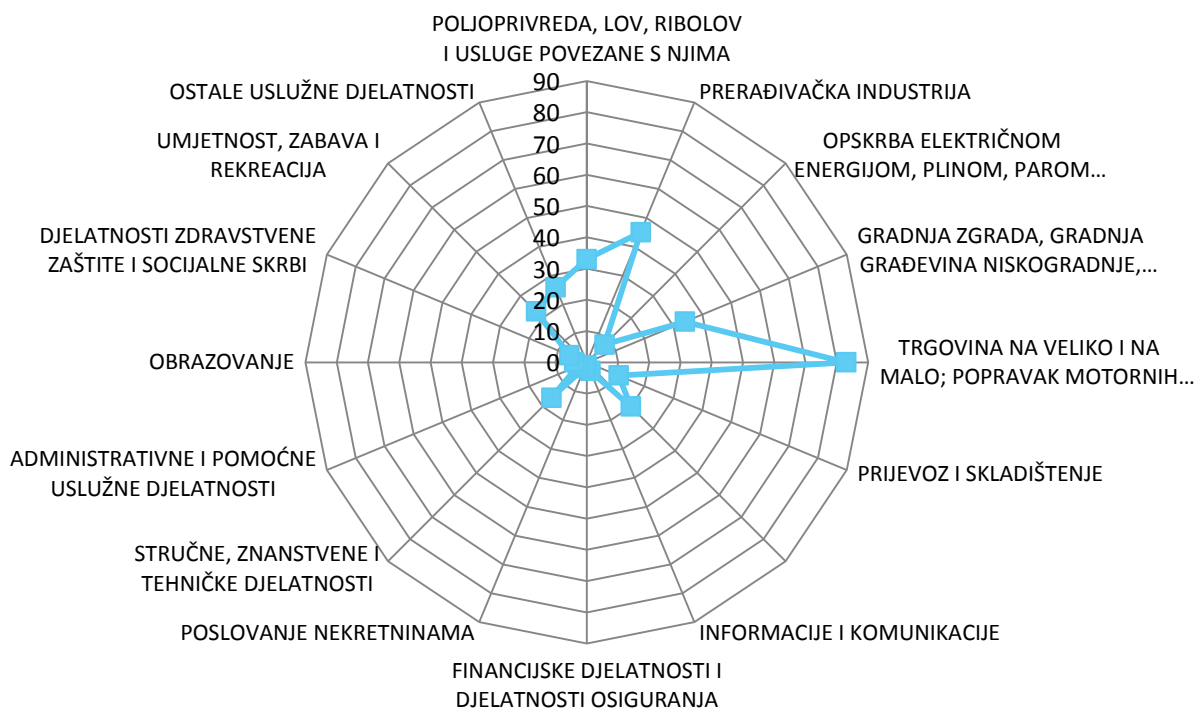
Tablica 29: Broj trgovačkih društava na području Općine Pitomača - NKD 2007 prema područjima djelatnost

	Nacionalna klasifikacija djelatnosti - NKD 2007 prema područjima	Broj gospodarskih subjekata
A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	9
C	Prerađivačka industrija	21
D	Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	2
E	Opskrba vodom: uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnost sanacije okoliša	6
F	Građevinarstvo	15
G	Trgovina na veliko i na malo: popravak motornih vozila i motocikala	44
H	Prijevoz i skladištenje	3
I	Djelatnosti pružanja smještaja te priprema i posluživanje hrane	6
J	Informacije i komunikacije	1
L	Poslovanje nekretninama	1
M	Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	10
N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	1
P	Obrazovanje	1
Q	Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	1
S	Ostale uslužne djelatnosti	4
	Ukupno	125

Izvor: HGK-ŽK Virovitica, na dan 31. 5. 2015., obrada autora

Grafikon 20: Struktura gospodarstva Općine Pitomača prema djelatnostima gospodarskih subjekata

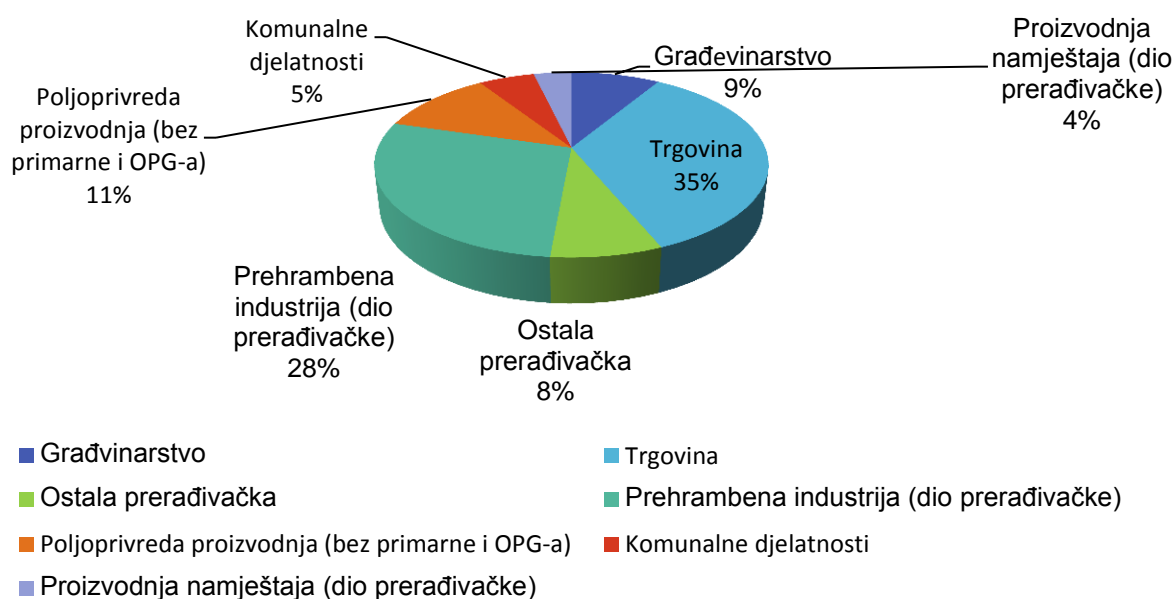

Izvor: FINA

U gospodarstvu Općine Pitomača tradicionalno su najzastupljenije djelatnosti trgovina, prerađivačka industrija, građevinarstvo i poljoprivreda. Ovaj odnos se zadržao i do danas, pri čemu je najveći broj (89) subjekata (i obrtnika i trgovačkih društava) u djelatnosti trgovine, 45 subjekata u prerađivačkoj industriji, 33 u građevinskom sektoru i 33 u sektoru poljoprivrede. Kod poljoprivrede je nužno napomenuti kako se radi samo o trgovačkim društvima i obrtima, dakle klasični OPG-i nisu uvršteni u ovaj prikaz.

Grafikon 21: TOP 30 poduzeća s područja Općine Pitomača i njihovi udjeli po djelatnostima

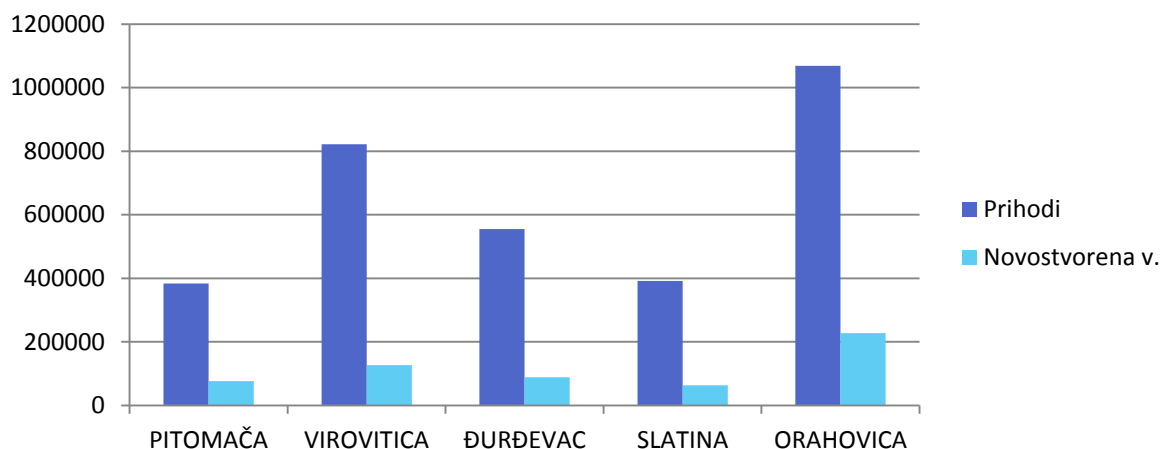
Izvor: FINA

U grafikonu 21 prikazan je omjer TOP 30 poduzeća po prihodu s područja Općine Pitomača te njihovi udjeli po djelatnostima. Vidljivo je da trgovina zauzima najveći udio kada promatramo samo 30 najvećih poduzeća. Međutim, važno je napomenuti kako je u grafikonu zbog boljeg pregleda prerađivačka industrija razdijeljena na proizvodnju namještaja, prehrambenu te ostalu prerađivačku industriju. Dakle, ukupan zbroj u prerađivačkoj industriji s područja općine iznosi 40% udjela u ukupnim prihodima, što znači da je udio prerađivačke industrije veći od trgovine. Kada djelatnosti podijelimo na podsektore, tada vidimo da 28% otpada na prehrambenu industriju, 8% na ostalu prerađivačku industriju i 4% na proizvodnju namještaja.

Analizom TOP 30 gospodarskih subjekata, prema podacima iz FINA-e, iz JLS VPŽ i susjedne Općine Đurđevac, Općina Pitomača je na petom mjestu od promatranih pet općina po ukupnim prihodima promatranih 150 poduzeća. Sa stajališta dobiti dijeli drugo mjesto s Viroviticom s iznosom od oko 22.500 € dobiti po subjektu iz TOP 30 subjekata. Ako pak promatramo novostvorenu vrijednost, tada je Pitomača na četvrtom mjestu s 76.592 €, dok je produktivnost po zaposleniku najveća od promatranih odnosno 12.357 €.

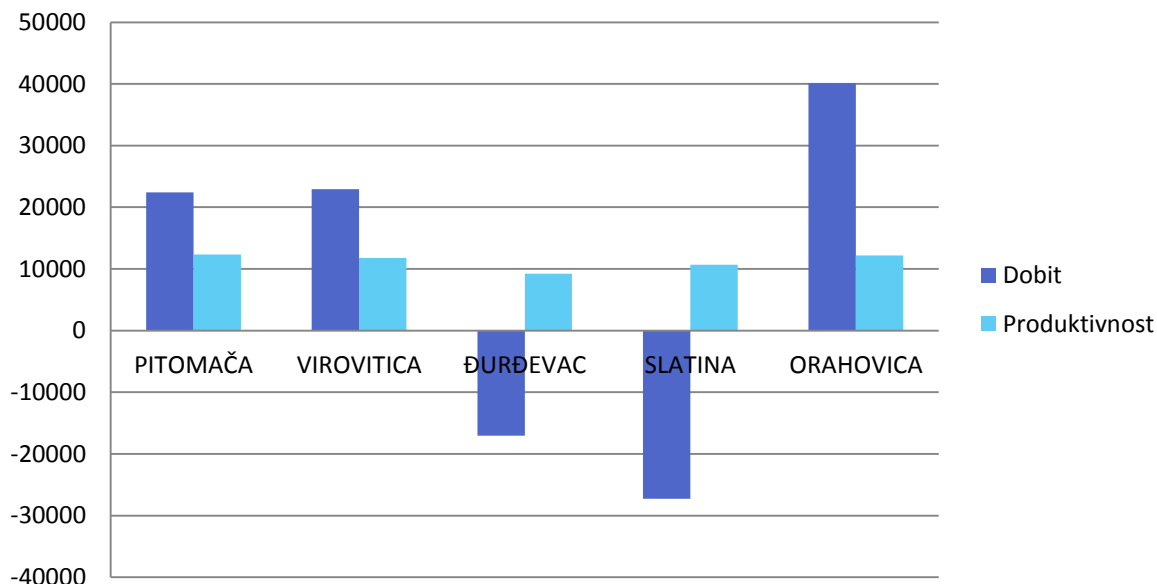
Grafikon 22: Prikaz prihoda i novoostvarene vrijednosti TOP 30 poduzeća s područja susjednih općina

Izvor: FINA

Poduzeće s područja Općine Pitomača, a koje je u TOP 30 poduzeća prema FINA-inim podacima iz 2014. godine, u prosjeku zapošljava šest djelatnika, najmanje od prosjeka promatranih JLS.

Grafikon 23: Prikaz dobiti i produktivnosti TOP 30 poduzeća s područja susjednih općina

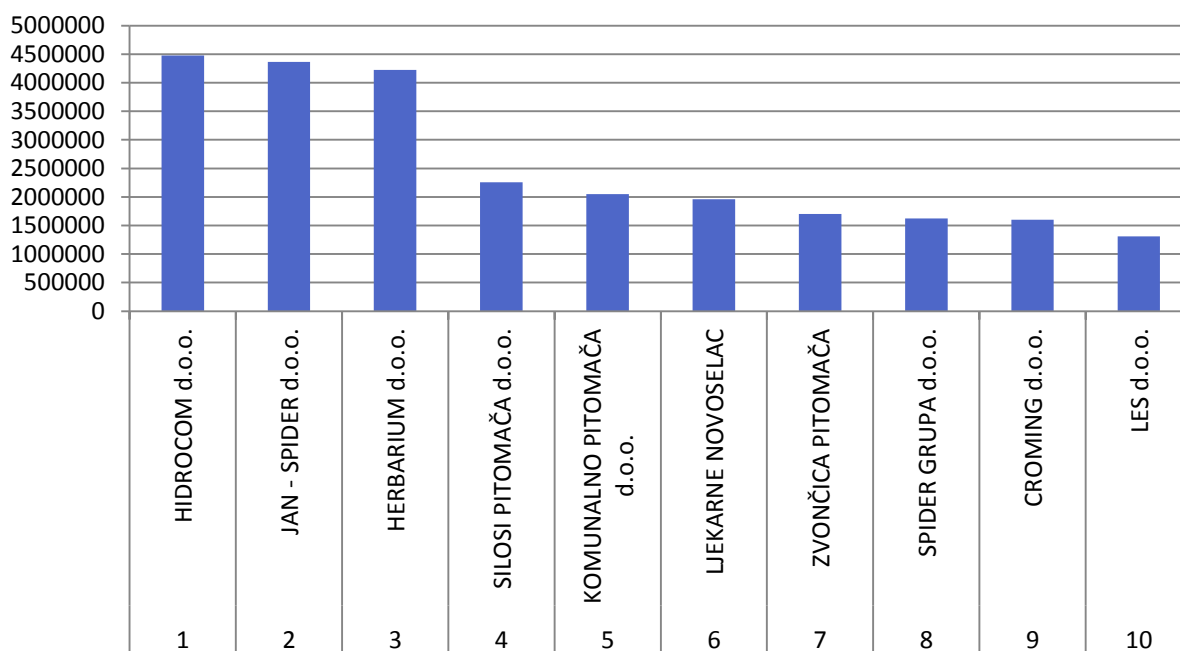
Izvor: FINA

U grafikonu 24 prikazano je TOP 10 poduzeća po ukupnom godišnjem prihodu u 2013. godini s područja Općine Pitomača. Najveći prihod ostvarila su poduzeća Hidrocom d.o.o. (trgovina vodovodnog repromaterijala), Jan – Spider d.o.o. i Herbarium d.o.o.. Jan -

Spider d.o.o. i Herbarium d.o.o. su dio Spider Grupe te se zbrojem prihoda navedenih poduzeća prihod Spider Grupe penje na 10.213.900 € što čini najveći prihod. Međutim, metodologija FINA-e podrazumijeva obračun prihoda po svakom pojedinačno registriranom gospodarskom subjektu. Interesantno je da su u TOP 10 poduzeća četiri poduzeća iz sektora trgovine, četiri iz sektora prerađivačke industrije, jedno poduzeće iz građevinskog sektora i jedno iz javnog sektora.

Grafikon 24: Prikaz TOP 10 poduzeća po prihodu u 2013. godini u Općini Pitomača

Izvor: FINA

3.5.3. Poduzetnička infrastruktura u Općini Pitomača

Izgradnjom poduzetničkih zona na području Općine Pitomača nastoji se poticati poduzetnike na ulaganja i investiranje. Prostornim planom uređenja Općine Pitomača „u crtane“ su gospodarsko - proizvodne zone i to: unutar područja naselja Pitomača „KLAS“ i „KALILO“; unutar područja naselja Otrovanec „RAZLEV“ i unutar područja naselja Kladare „RAKITKA I“, „RAKITKA II“ i „RAKITKA III“. Krajem 2013. godine u poduzetničkim zonama na području Općine Pitomača bilo je ukupno devet aktivnih poduzetnika s 227 zaposlenih. U poduzetničke zone uloženo je oko 1,9 milijuna kuna .

Javni natječaj za prodaju građevinskog zemljišta u poduzetničkoj zoni „RAKITKA I“ raspisan je u svibnju 2014. godine. Poduzetnička zona „RAKITKA I“ nalazi se neposredno uz magistralnu cestu D-2 u naselju Kladare. Prema raspisanom natječaju za prodaju građevinskog zemljišta površina poduzetničke zone „RAKITKA I“ je 13,08 ha, s time da se ukupno 5,97 ha odnosi na formirane građevinske čestice. Namjena navedenih površina je za izgradnju objekta proizvodne, uslužne i trgovačke djelatnosti, prijevoza i skladištenja. Ponuđeno je za prodaju 6 parcela površine 2.300 - 4.200 m² (3,19 ha) koje su u vlasništvu Općine Pitomača. Kriteriji koje poduzetnici mogu koristiti prikazani su u tablici 30.

Tablica 30: Prikaz cijena po djelatnostima u poduzetničkoj zoni „RAKITKA I“

Proizvodne djelatnosti (NKD 2007., odjeljci 10 – 33)		Uslužne djelatnosti (NKD 2007., odjeljci 38 – 43)		Trgovina, prijevoz, skladištenje (NKD 2007., odjeljci 45 – 53)	
Broj novouposlenih na neodređeno vrijeme	Cijena zemljišta, kuna/m ²	Broj novouposlenih na neodređeno vrijeme	Cijena zemljišta, kuna/m ²	Broj novouposlenih na neodređeno vrijeme	Cijena zemljišta, kuna/m ²
1 – 3	2,00	1 – 3	5,00	1 – 3	10,00
4 - 10	1,00	4 - 10	3,00	4 - 10	5,00
11 i više	0,50	11 i više	1,00	11 i više	1,00

Izvor: Općina Pitomača

Uz navedenu poduzetničku zonu postoji i infrastrukturna opremljenost kao što je: oborinska odvodnja, cestovni prilaz do magistralne ceste D-2, javna rasvjeta, priključak na plinsku mrežu, telekomunikacijski cjevovod, sustav javne vodoopskrbe, priključak za napajanje električnom energijom snage 30kW po parceli. Trošak angažirane snage električne energije financijski je pokriven od strane Općine Pitomača. Investitori se dodatno potiču u Poduzetničku zonu „RAKITKA I“ i mogućnošću djelomičnog ili potpunog oslobođenja plaćanja komunalnog doprinosa.

Za stvaranje povoljne poduzetničke klime kao i za razvoj malog i srednjeg poduzetništva nužne su potporne institucije koje svojim uslugama (savjetovanja i pravne usluge) mogu pomoći poduzetnicima. Na području Općine Pitomača konstituiran je Jedinstveni upravni odjel Općine Pitomača koji se sastoji od: Ureda općinskog načelnika, Odsjeka za javnu nabavu, imovinsko - pravne i opće poslove, Odsjeka za društvene djelatnosti, Odsjeka za financije i proračun, Odsjeka za prostorno uređenje i komunalne

poslove i Odsjeka za gospodarstvo, poljoprivredu, ruralni razvitak i investicije. Na području Općine Pitomača djeluje i Lokalna akcijska grupa „Virovitički prsten“ čiji je jedan od osnivača i sama Općina Pitomača. Osnovna zadaća LAG-a očituje se kroz mjere poticanja poljoprivrede, gospodarstva, razvoja ljudskih resursa te unaprjeđenje kvalitete života i očuvanja okoliša. Isto tako na području Općine Pitomača djeluje Udruženje obrtnika Općine Pitomača.

U suradnji s Agencijom za regionalni razvoj Virovitičko- podravske županije - VIDRA kao potpornom institucijom za razvoj malog i srednjeg poduzetništva održavaju se prezentacije i savjetovanja vezana za problematiku financiranja poduzetničkih pothvata kao i za jačanje konkurentnosti. Isto tako, u pripremi je i projekt izgradnje poduzetničkog inkubatora sa sjedištem u Pitomači. Osnovna svrha poduzetničkog inkubatora bila bi pružanje subvencioniranog prostora poduzetnicima kao i brojne edukacije i stručne pomoći prilikom izrade projektnih ideja i marketinških planova.

3.5.4. Prekogranična suradnja

Općina Pitomača sa sjeverne strane graniči s Republikom Mađarskom u dužini državne granice 33,90 km, što čini 34,46% državne granice u VPŽ. Status „graničnog pojasa“ u prošlim vremenima utjecao je na zaostajanje ovog područja s obje strane državne granice. Demokratskim promjenama u Republici Hrvatskoj i u Republici Mađarskoj, a pogotovo njihovim članstvom u EU prijašnje slabosti moguće je i potrebno promatrati kao potencijalne prilike.

Prepoznajući ove nove okolnosti i potencijale koje može pružiti prekogranična suradnja izrađena je i prihvaćena Zajednička prekogranična strategije razvoja poduzetništva pokrajine Somogy i Virovitičko - podravske županije 2013. - 2020. godine. Opći strateški cilj ove strategije je: ostvariti gospodarski razvoj i socijalnu skrb u pokrajini Somogy i Virovitičko - podravskoj županiji kroz jačanje poduzetničkog sektora i zajedničkog razvoja novih poslovnih mogućnosti s većom dodanom vrijednošću, kroz uklanjanje prepreka za suradnju. Ovaj opći strateški cilj, koji je u navedenoj prekograničnoj razvojnoj strategiji detaljno razrađen na specifične ciljeve i prioritete, treba iskoristiti i prilikom promišljanja razvoja Općine Pitomača.

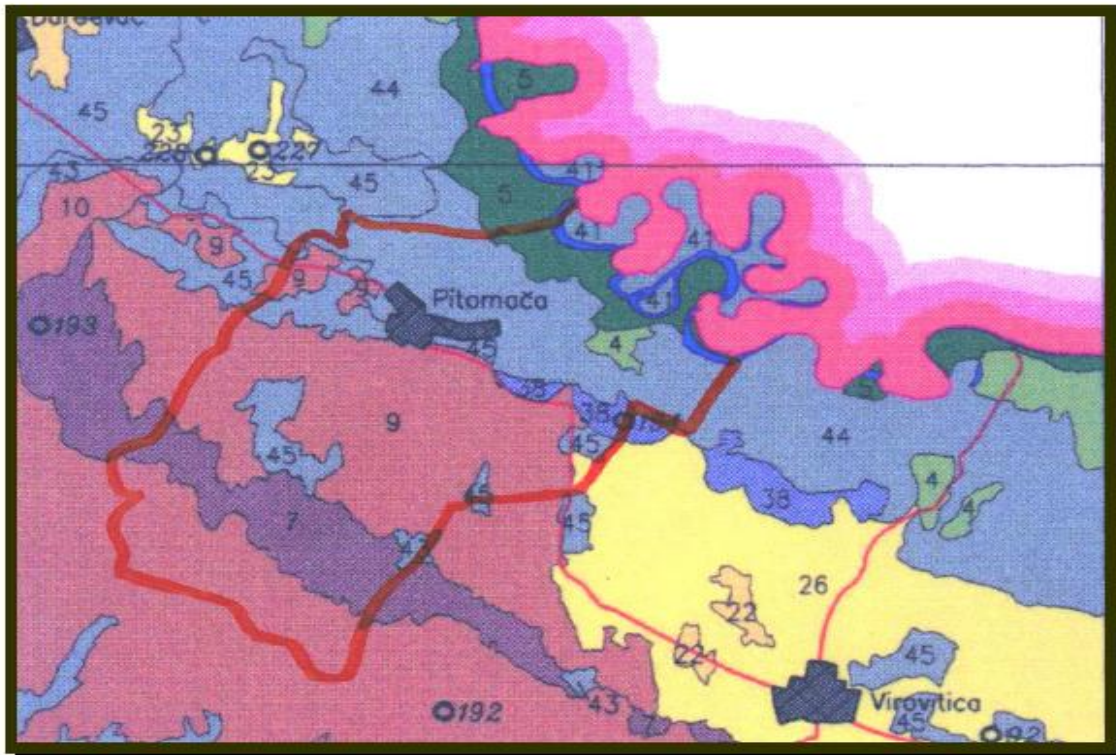

Općina Pitomača već ima iskustava u provođenju projekata u suradnji s mađarskom stranom. Proveden je projekt DRABALU - održivo korištenje dravskog bazena sufinanciran iz IPA prekograničnog programa Mađarska - Hrvatska. Glavni nositelj ovog projekta bila je Južno zadunavska uprava za vode Pečuh, a Općina Pitomača je bila partner. Projekt je nastao zbog hidroloških aspekata toka rijeke Drave s ciljem revitalizacije vodnih površina, prekopavanja kanala, krčenja šumske vegetacije, izmuljivanjem, čišćenjem močvarne vegetacije te izgradnjom hidroloških objekata i biljnog uređaja. Tijekom provođenja projekta izrađeno je pet mađarskih i jedna hrvatska studija koje također valja iskoristiti u promišljanju budućeg razvoja Općine Pitomača.

Do 2018. godine provodit će se projekt „LIFE Old Drava“ čiji je nositelj Uprava Drava – Dunav, nacionalnog parka iz Mađarske, a ključni nositelj na hrvatskoj strani je Općina Pitomača. Projekt je sufinanciran od strane EU, a svojim aktivnostima doprinijet će očuvanju staništa Natura 2020.

3.5.5. Poljoprivreda

Slika 9: Namjenska pedološka karta

Izvor: Prostorni plan

RED I KLASA POGODNOSTI:

P1 (4,5) - dobro obradiva tla

P2 (7,9,10) - umjereno ograničeno obradivo tlo

P3 (22,23,26) - ograničeno obradivo tlo

N1 (38,41,43,44,45) - privremeno nepogodna tla za obradu

Tablica 31: Osnovne kategorije korištenja zemljišta (km²)

Poljoprivredno zemljište	Šume	Vode	Zgrade i dvorišta	Ceste i putevi	Željeznice	Ostalo
109,56	32,77	5,72	7,05	0,46	0,05	3,04

Izvor: Državna geodetska uprava - P.U. za katastar Pitomača, prema Prostorni plan

Tablica 32: Iskorištenost poljoprivrednog zemljišta

Obradive površine	Oranica i vrt	Voćnjak	Vinograd	Livada i pašnjak	Ukupno
km ²	85,96	1,45	3,58	18,57	109,56
%	78,46	1,32	3,27	16,95	100

Izvor: Državna geodetska uprava - P.U. za katastar Pitomača, prema Prostorni plan

Tablica 33: Poljoprivredne površine (ha)

Ukupno	Obradive	Ostale
109,56	85,96	23,60

Izvor: Državna geodetska uprava - P.U. za katastar Pitomača, prema Prostorni plan

Iz tablica 31, 32 i 33 vidljiva je dostupnost i raspoloživost resursa koji predstavljaju osnovu za poljoprivrednu proizvodnju. Poljoprivredno zemljište čini 69,28% ukupne površine Općine Pitomača, a ako se njemu pridodaju šume s 20,72% ukupne površine, proizlazi da poljoprivredno zemljište i šume čine 90% ukupne površine Općine Pitomača.

Što se tiče pogodnosti tla, najveći dio se odnosi na red i klasu P2 - umjereno ograničeno obradiva tla. Treba uočiti da se određeni dio zemljišta svrstava u kategoriju N1 - privremeno nepogodna tla za obradu, što znači da se agro- tehnološkim mjerama mogu pretvoriti u pogodna tla i proširiti ovaj osnovni resurs za bavljenje poljoprivredom. Od ukupnih poljoprivrednih površina 78,45% ili 85,96 ha su obradive.

Klimatološka obilježja prikazana u Prostornom planu: temperatura zraka, oborine i vlaga zraka pogodni su za poljoprivredu i ne predstavljaju ograničenja. Pri čemu hidrografska obilježja predstavljaju potencijal za navodnjavanje i pripadaju u jedno od strateških konkurentskih obilježja Općine Pitomača.

Na području Općine Pitomača ukupno je 1.247 aktivnih PG-a. Prema rezultatima Popisa 2011. ukupan broj stanovnika je 10.059, dok je ukupan broj domaćinstava u Općini Pitomača 3.279. Iz ovih podataka vidljivo je kako je na području Općine Pitomača izrazito naglašeno bavljenje poljoprivredom i to većinom kroz mikro i mala obiteljska poljoprivredna gospodarstva. U tablici 34 prikazana je struktura broja PG-a prema naseljima Općine te usporedba s brojem stanovnika i broja domaćinstava.

Tablica 34: Struktura broja PG-a prema naseljima Općine Pitomača

Naselje	Broj PG-a	Broj stanovnika	Broj domaćinstava	Omjer broj PG/Stanovnik	Omjer broj PG-a /domaćinstvo
DINJEVAC	85	459	130	5,4	1,5
GRABROVNICA	84	414	128	4,9	1,5
KLADARE	70	472	169	6,7	2,4
KRIŽNICA	31	128	48	4,1	1,5
MALA ČREŠNJEVICA	44	199	64	4,5	1,5
OTROVANEC	104	642	204	6,0	2,0
PITOMAČA	488	5.838	1.925	11,8	3,9
SEDLARICA	66	366	114	5,5	1,7
STARI GRADAC	107	688	244	6,3	2,3
TURNAŠICA	74	333	88	4,5	1,2
VELIKA ČREŠNJEVICA	94	520	165	5,5	1,8
Ukupno	1.247	10.059	3.279	8,0	2,6

Izvor: ARKOD, 2015., obrada autora

Navedeni uvjeti omogućavaju proizvodnju žitarica, uljarica, duhana, povrća te visoko profitabilnih izvoznih proizvoda kao što su ljekovito, aromatično i začinsko bilje. Na području Općine Pitomača najpoznatije poduzeće koje se bavi uzgojem i preradom aromatičnog i začinskog bilja je Jan Spider d.o.o. te Poison city d.o.o.

Vinogradarstvo i podrumarstvo na području Općine Pitomača imaju tradiciju i znatan udjel u poljoprivrednoj proizvodnji. Od ukupne površine vinograda od 195,88 ha čak oko 88%

površine odnosi se na plantažno vinogradarstvo. *Voćarstvo* u posljednje vrijeme zauzima sve više maha. Najzastupljenije su voćne sorte jabuka, krušaka, bresaka, jagoda i lubenica. S obzirom da se radi o tradicionalnim voćnim vrstama, trebalo bi se orijentirati i na nove kulture kojima klimatološki uvjeti na području Općine Pitomača pogoduju, poput andske jagode, buterino tikve i ostalih egzotičnih vrsta.

Glavni problem koji prijete poljoprivrednicima je nedostatak ulaganja u navodnjavanje, hladnjače, protugradnu obranu te općenito u intenzivniju proizvodnju, a prisutan je i problem otkupa i prodaje kultura.

Što se tiče *stočarstva*, iako postoji tradicija i uvjeti za proizvodnju, brojnost stoke se posljednjih godina smanjuje. *Pčelarstvo* na području Općine Pitomača važan je dopunski izvor prihoda poljoprivrednog stanovništva, a na području Općine ima oko 1650 pčelinjih zajednica. Postoji problem plasmana meda u manjim pakiranjima direktno do krajnjeg kupca.

Na području Općine Pitomača djeluje Poljoprivredna zadruga Virovitičko povrće sa sjedištem u Pitomači. Zadruga okuplja kooperante iz Virovitičko- podravske i Koprivničko-križevačke županije s ciljem proizvodnje, otkupa i prodaje voće i povrća. U svojoj ponudi Zadruga ima preko 40 poljoprivrednih kultura, a najviše su zastupljeni paprika babura, paprika rog crvena, tikvica, rajčica, krastavac, kukuruz šećerac i kupusnjače. Proizvodnja povrća najvećim dijelom je u plastenicima i staklenicima na površini od oko deset ha te na otvorenim površinama na otprilike 50 ha.

Zaključno:

- nepovoljna struktura faktora konkurentnosti na razini VPŽ;
- razvijena poslovna infrastruktura i na razini Općine i na razini VPŽ;
- identificirane prepreke poslovnom ponašanju: pristup informacijama, neučinkovita birokracija, niska etika zaposlenika, neadekvatna obrazovanost;
- dosadašnja velika poduzeća nakon tranzicije i privatizacije u stečaju ili likvidirana;
- struktura po djelatnostima: trgovina, prerađivačka industrija, građevinarstvo i poljoprivreda;
- postojeća poduzeća posluju s dobiti i povećavaju proizvodnost rada;
- postoje projekti koji razvijaju prekograničnu suradnju;
- vrlo povoljni biološki uvjeti za razvoj poljoprivrede;
- brojnost PG-a.

4. SWOT ANALIZA

4.1. SWOT analiza – infrastruktura

4.2. SWOT analiza - društvena infrastruktura

4.3. SWOT analiza - gospodarstvo

4. SWOT ANALIZA

Akronim SWOT dolazi od engleskih riječi *Strengths* (snaga), *Weaknesses* (slabosti), *Opportunities* (prilike) i *Threats* (prijetnje). Iako je ova analiza više ili manje obavljena u analizi unutarnjih i vanjskih čimbenika, SWOT služi da se ti podaci sumiraju i strukturiraju. SWOT se treba promatrati kao unutarnja analiza SW (snaga i slabosti) i vanjska OT (prilika i prijetnji u okruženju).

Prilikom promišljanja strategije razvoja treba uvažavati okolinu koja je pod kontrolom, djelomičnom kontrolom ili je bez ikakvog utjecaja donositelja odluka. Tamo gdje je direktna kontrola (okolina Općine Pitomača) sami odlučujemo, u području indirektna kontrole (okolina VPŽ) do određene mjere možemo utjecati na odluke, a u području malo ili nimalo kontrole (okolina RH) ne možemo utjecati na odluke i toj okolini se moramo prilagođavati.

S ciljem da se podaci iz prethodne analize što bolje sumiraju i strukturiraju organizirani su i održani susreti sa predstavnicima gospodarstva, mladih, udruga te sa predstavnicima Općinskog vijeća i Jedinственог управног одјела Općine Pitomača. Svi oni dali su svoja viđenja stanja, primjedbe i prijedloge koji su uvaženi i ugrađeni u SWOT analizu. Kako bi sva područja od značaja za razvoj Općine Pitomača bila što bolje strukturirana izrađena je SWOT analiza infrastrukture, društvene infrastrukture i gospodarstva.

4.1. SWOT analiza - infrastruktura

SNAGE

- prometna povezanost Općine Pitomača prema važnijim pravcima Osijek, Zagreb i Varaždin cestovnim i željezničkim prometom
- zadovoljavajuća telekomunikacijska infrastruktura
- organiziran sustav prikupljanja i odlaganja otpada
- postojanje prostornog plana i plana gospodarenja otpadom Općine Pitomača
- izrađene studije o pogodnosti tala za navodnjavanje
- vodotok Drava s povoljnim vodnim režimom
- podzemne zalihe vode
- pokrivenost distribucije prirodnim plinom (cca 95%)
- izrađena Studija energetske učinkovitosti javne rasvjete Općine Pitomača
- izrađen Energetski pregled javne rasvjete Općine Pitomača

PRIJEDNE

- rekonstrukcija i modernizacija državnih i lokalnih prometnica
- rekonstrukcija željezničkog i izgradnja autobusnog kolodvora
- mogućnost prihvat manjih zrakoplova
- izgradnja i sanacija pješačkih staza
- postavljanje Wi-Fi hotspota (Wi-Fi aktivnih zona)
- izgradnja mosta za motorna vozila preko rijeke Drave
- uređenje biciklističkih staza
- osposobljenost rijeke Drave za II. klasu plovnog puta
- korištenje programa EU za unaprjeđenje cestovne, željezničke, komunalne i vodne infrastrukture
- povećanje udjela odvojeno skupljenih vrsta otpada iz komunalnog otpada
- izgradnja reciklažnog dvorišta
- saniranje divljih odlagališta i spriječavanje njihovog nastajanja
- izgradnja spalionice otpada s ciljem proizvodnje električne i/ili toplinske energije
- izgradnja kanalizacijskog sustava
- uvođenje sustavnog praćenja stanja voda i evidencija onečišćenja
- edukacija poljoprivrednika o racionalnoj upotrebi zaštitnih sredstava i pravilnom pohranjivanju ambalaže
- iskorištavanje mogućnosti proizvodnje bioenergije i sunčane energije (alternativnih izvora energije)

SLABOSTI

- nepostojanje javnog prijevoza između naselja Općine Pitomača
- odlagalište otpada „Klisa“ udaljeno je od prvog naselja 1000 metara zračne linije
- odlagalište otpada „Klisa“ nije izolirano od podzemnih tokova
- nepostojanje sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih i oborinskih voda (rješavanje otpadnih voda septičkim taložnicima)
- nepostojanje sustava praćenja stanja voda i evidencija onečišćenja
- nedovoljna iskorištenost rijeke Drave za navodnjavanje
- neizgrađenost vodoopskrbne mreže u svim naseljima
- ne koriste se dostupni obnovljivi izvori energije
- neiskorištenost elektroenergetskog potencijala rijeke Drave

PRIJETNJE

- slaba zainteresiranost i educiranost kadrova za povlačenje sredstava EU
- narušavanje kvalitete okoliša u slučaju nastajanja nelegalnih odlagališta otpada
- nepovezanost brzim cestama s većim gospodarskim središtima, uključujući glavni grad RH
- ovisnost infrastrukture o planovima na razini RH (HEP, Hrvatske vode, Hrvatske ceste, Hrvatske željeznice)

4.2. SWOT analiza - društvena infrastruktura

SNAGE

- postojanje osnovne društvene infrastrukture (vrtić, osnovna škola, srednja škola, dom zdravlja, dom za starije i nemoćne)
- snažan razvoj programa i infrastrukture srednje škole
- tradicija glazbene škole
- popularnost i afirmiranost sporta
- upornost i spremnost lokalne uprave u provođenju zacrtanih planova i poticanju razvoja
- stabilnost Proračuna Općine Pitomača
- izgrađeni institucionalni i prostorni kapaciteti
- angažiranost registriranih udruga na području Općine Pitomača
- multikulturalnost
- upravljanje i održivi razvoj prirodnih, kulturnih i povijesnih vrijednosti
- bogata graditeljska, arheološka i sakralna baština
- prepoznatljivost i tradicija glazbene umjetnosti (Festival Pjesme Podravine i Podravlja)
- zaštićeni dijelovi prirode – Križnica, Močvarno stanište Vir, Širinski otok i Jelkuš

PRILIKE

- iskorištavanje mogućnosti EU fondova na svim razinama kroz pokretanje projekata
- transfer znanja i tehnologija
- rješavanje imovinsko-pravnih odnosa lokalnog stanovništva
- podizanje svijesti mlađe populacije stanovnika za sudjelovanje u lokalnim aktivnostima
- razvijanje programa cjeloživotnog učenja; unaprjeđenje sustava obrazovanja i poboljšanje informatičke infrastrukture i pismenosti
- uvođenje novih obrazovnih programa za stjecanje potrebnih kvalifikacija u skladu s potrebama tržišta rada
- unaprjeđenje kvalitete života socijalnim programima
- povezivanje udruga i efikasnija organiziranost kroz saveze udruga
- uspostavljanje suradnje s drugim jedinicama lokalne samouprave
- zaštita okoliša i racionalno korištenje prirodnih resursa
- razvoj posebnih oblika turizma temeljenih na kulturnim resursima

SLABOSTI

- nedostatak obrazovanja i edukacije poslovnog sektora (visoko obrazovanje, informatička pismenost, strani jezici)
- prevelik broj osnovnih područnih škola
- nedostatna znanja za upravljanje projektima financiranim iz EU fondova
- nizak udio visokoobrazovnih ljudi zbog odljeva mozgova
- nedostatak institucija razvojno-istraživačkog karaktera
- nedovoljno razvijena svijest o zaštiti okoliša
- onečišćenost podzemnih voda uslijed hidrogeoloških uvjeta
- zastarjela infrastruktura sportskih objekata i terena

PRIJETNJE

- nedostatak financijskih sredstava te otežano pronalaženje odgovarajućih izvora financiranja društvene infrastrukture
- emigracija mladih i obrazovanih osoba
- gubitak kompetencija nezaposlene radne snage
- nizak udio obrazovanog stanovništva u odnosu na ostale općine Virovitičko-podravske županije
- nedostatak kvalitetnog i specijaliziranog zdravstvenog kadra te slaba informatizacija zdravstvenog sustava
- nedostatak potrebnog znanja iz neprofitnog menadžmenta
- potencijalna opasnost od ukidanja statusa općine i pojedinih institucija koje djeluju na području Općine Pitomača

4.3. SWOT analiza - gospodarstvo

SNAGE

- pogodno područje za poljoprivrednu proizvodnju
- velik kontingent radno sposobnog stanovništva (68%)
- razvijena poslovna infrastruktura i na razini Općine i na razini Županije
- postojeća poduzeća ostvaruju dobit
- postojanje projekata koji razvijaju prekograničnu suradnju
- pogodnosti za razvoj ruralnog turizma
- brojnost OPG-a
- razvijen sektor primarne poljoprivredne proizvodnje
- razvijen sektor prerađivačke i prehrambene industrije
- dostupnost poljoprivrednog zemljišta, vode i šume za razvoj prehrambene i drvne industrije

PRILIKE

- neiskorišteni kapaciteti praznih pogona i skladišta (Borik, Duhanprodukt)
- povoljni uvjeti za razvoj poljoprivrede
- okrupnjavanje zemljišta
- ekološka proizvodnja
- investicije u razvoj prehrambene industrije
- ugradnja poduzetništva u imidž općine
- identificirane prepreke poslovnom ponašanju
- indeks nerazvijenosti pruža priliku za dobivanje većih iznosa sredstava iz fondova EU i nacionalnih fondova
- poticanje investicija u energetske sektor
- udruživanje u klustere u području poljoprivrede i mikrogospodarstva
- povezivanje s okolnim JLS u pogledu gospodarskih inicijativa
- prekogranična suradnja s Mađarskom
- osnivanje poduzeća socijalnog poduzetništva

SLABOSTI

- nepovoljna struktura faktora konkurentnosti na razini županije
- nepovezanost brzim cestama s većim gospodarskim središtima, uključujući glavni grad RH
- velik udio građevinskog sektora koji se slabo oporavlja
- nepostojanje jasnog sustava potpora i poticaja
- pesimizam i nepovjerenje u ideju poduzetništva
- nepostojanje kvalitetne i realne strategije lokalnog razvoja
- visoka stopa nezaposlenosti
- niska stopa visokoobrazovanih
- dugogodišnji negativni trendovi u gospodarstvu (na razini RH)
- nepostojanje plana privlačenja investitora
- nepostojanje klaster inicijativa (u sektoru poljoprivrede i mikro obrtništva)
- srednjoročna makroekonomska prognoza; nedostatak tržišta, visoka nezaposlenost, zaduženost građana, države
- količina i kvaliteta dostupnih informacija poduzetnicima
- percepcija javnosti o poduzetništvu
- pretjerana birokracija, restriktivni stečajni postupci

PRIJETNJE

- neprilagodljivo (nefleksibilno) gospodarstvo i neiskorištavanje snaga i prilika
- velika ovisnost o manjem broju poduzetnika
- postojanje prepreka poslovnom ponašanju
- odljev ljudskog kapitala i radne snage
- konkurencija drugih JLS - preuzimaju potencijalne investitore
- slaba kupovna moć stanovništva
- povećana konkurencija iz EU
- nepostojanje i neprovođenje kvalitetnih strategija na državnoj razini
- ispolitiziranost hrvatskog društva
- globalne krize i turbulencije
- smanjenje plodnosti i zagađenje tla

- suradnja s visokoobrazovnim institucijama u domeni poljoprivrede, prehrambene industrije, ICT, zelene energije
- stabilan bankarski sustav, stabilna tečajna i inflacijska stopa
- jedinstveno tržište EU sa slobodom kretanja
- korištenje „dijaspori“ u svrhu poticanja investicija

5. VIZIJA I STRATEŠKI CILJEVI

5.1. Vizija

5.2. Strateški ciljevi

5.3. Mjere razvoja

5. VIZIJA I STRATEŠKI CILJEVI

5.1. Vizija

Vizija (*lat. visio* - pojava, prikaz, misao) obično označava predodžbu, odnosno zamisao nekog budućeg stanja ili događanja. U kontekstu razvoja strategija ona označava sliku budućeg stanja, mentalnu sliku moguće i poželjne budućnosti koja je realna, vjerodostojna i privlačna. U tom smislu vizija razvoja Općine Pitomača definira gdje Općina Pitomača želi biti u budućnosti. Vizija se zasniva na rezultatima prethodne analize okolina, SWOT analize te promišljanjima i idejama svih suradnika koji su sudjelovali u izradi Strategije razvoja Općine Pitomača 2015. - 2020.

Vizija Općine Pitomača:

Općina Pitomača je općina u kojoj se investira, u koju se dolazi i ostaje, jer pruža mogućnosti održivog razvoja u svim segmentima življenja.

5.2. Strateški ciljevi

Strateški ciljevi razvoja Općine Pitomača sveobuhvatan su izraz očekivanih rezultata razvoja Općine Pitomača u planskom razdoblju 2015. - 2020. Ciljevi su postavljeni tako da ih je moguće mjeriti i pratiti njihovo ostvarenje, realni su, a istovremeno su i motivirajući.

Strateški ciljevi postavljeni su tako da dugoročno usmjeravaju razvoj Općine Pitomača te da na optimalan način iskorištavaju snage i prilike te prevladavaju slabosti i prijetnje. Ciljevi su postavljeni tako da Općinu Pitomača u najvećoj mogućoj mjeri približe ostvarenju njene vizije.

Strateški ciljevi razvoja Općine Pitomača za razdoblje 2015. - 2020. su:

Strateški ciljevi

---

1. Razvoj gospodarstva održive konkurentnosti, zasnovanog na poljoprivredi, prerađivačkoj industriji i poduzetničkoj klimi.

---

2. Unaprjeđenje infrastrukture, prostorno planiranje i očuvanje okoliša.

---

3. Unaprjeđenje kvalitete života, očuvanje povijesnog i kulturnog nasljeđa.

Strateški cilj 1. Razvoj gospodarstva održive konkurentnosti, zasnovanog na poljoprivredi, prerađivačkoj industriji i poduzetničkoj klimi			
1P1 Jačanje preduvjeta za investiranje	1P2 Razvoj poljoprivrede	1P3 Razvoj turizma	1P4 Korištenje prirodnih resursa
1P1 - M1 Stvaranje poticajne poduzetničke klime	1P2 - M1 Poticanje agrotehničkih mjera	1P3 - M1 Razvoj novih turističkih proizvoda	1P4 - M1 Stvaranje pretpostavki za iskorištavanje vodnog potencijala
1P1 - M2 Unaprjeđenje poduzetničke infrastrukture	1P2 - M2 Poticanje ekološke poljoprivrede	1P3 - M2 Razvoj ljudskih resursa za potrebe održivog turizma	1P4 - M2 Stvaranje pretpostavki za iskorištavanje rudnog potencijala
1P1 - M3 Razvoj partnerstva i međusektorske suradnje	1P2 - M3 Zaštita autohtonih poljoprivrednih ili prehrambenih proizvoda	1P3 - M3 Izgradnja smještajnih kapaciteta	1P4 - M3 Stvaranje pretpostavki za iskorištavanje obnovljivih izvora energije
1P1 - M4 Marketing i menadžment poduzetničke infrastrukture	1P2 - M4 Unaprjeđenje voćarske i vinogradarske proizvodnje	1P3 - M4 Marketing i promocija u funkciji razvoja turizma	
	1P2 - M5 Poticanje poduzetničkog pristupa poljoprivredi i povećanje konkurentnosti		
	1P2 - M6 Osnivanje poduzeća organizatora proizvodnje		
	1P2 - M7 Unaprjeđenje povrtlarstva i proizvodnje ljekovitog bilja		

Strateški cilj 2. Unaprjeđenje infrastrukture, prostorno planiranje i očuvanje okoliša

2P1 Unaprjeđenje javne infrastrukture	2P2 Unaprjeđenje društvene infrastrukture	2P3 Kvalitetno prostorno planiranje	2P4 Zaštita i očuvanje okoliša
2P1 - M1 Unaprjeđenje komunalne infrastrukture	2P2- M1 Obrazovna infrastruktura	2P3 - M1 Rješavanje imovinsko - pravnih odnosa	2P4 - M1 Nastavljanje s definiranjem područja zaštićenih dijelova prirode sukladno Zakonu o zaštiti prirode
2P1 - M2 Kvalitetno gospodarenje otpadom	2P2 - M2 Zdravstvena i socijalna infrastruktura	2P3 - M2 Izrada prostorno - planske dokumentacije	2P4 - M2 Zaštita biološke i krajobrazne raznolikosti
2P1 - M3 Unaprjeđenje energetske - tehnološke infrastrukture	2P2 - M3 Sportska infrastruktura		
2P1 - M4 Unaprjeđenje prometne infrastrukture	2P2 - M4 Ostala društvena infrastruktura		

Strateški cilj 3: Unaprjeđenje kvalitete života, očuvanje povijesnog i kulturnog nasljeđa

3P1 Energetska učinkovitost i OIE	3P2 Unaprjeđenje zdravstvene i socijalne zaštite	3P3 Obnova i očuvanje društveno - kulturne baštine	3P4 Jačanje uloge civilnog sektora - OCD (organizacija civilnog društva)
3P1 - M1 Primjena obnovljivih izvora energije	3P2 - M1 Unaprjeđenje zdravstvenih usluga	3P3 - M1 Održivo upravljanje društveno - kulturnom baštinom	3P4 - M1 Unaprjeđenje znanja i vještina
3P1 - M2 Primjena energetske učinkovite tehnologije	3P2 - M2 Unaprjeđenje socijalnih usluga	3P3 - M2 Istraživanje materijalne i nematerijalne kulturno- povijesne baštine	3P4 - M2 Osiguravanje analitičke podloge za praćenje razvoja civilnog društva
3P1 - M3 Povećanje energetske učinkovitosti u zgradarstvu			3P4 - M3 Poticanje i razvoj socijalnog poduzetništva

5.3. Mjere razvoja

Nastavno na postavljene strateške ciljeve, prioritete i mjere, u nastavku se daje detaljan pregled i opis mjera razvoja Općine Pitomača za razdoblje 2015. - 2020.

STRATEŠKI CILJ 1: RAZVOJ GOSPODARSTVA ODRŽIVE KONKURENTNOSTI, ZASNOVANOG NA POLJOPRIVREDI, PRERAĐIVAČKOJ INDUSTRIJI I PODUZETNIČKOJ KLIMI

5.3.1. 1P1 Jačanje preduvjeta za investiranje

MJERA	1P1 - M1 Stvaranje poticajne poduzetničke klime
SVRHA MJERE	Svrha mjere je razviti poduzetničku klimu na području Općine Pitomača i pozicionirati Općinu Pitomača kao područje otvoreno i poželjno za investicije i poduzetništvo.
OPIS I AKTIVNOSTI	<p>Provođenjem ove mjere osnažit će se i unapređivati sustav potpore poduzetništvu. Aktivnosti u okviru mjere:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ispitivanje zadovoljstva poduzetnika programima i politikama koje provode potporne institucije i Općina Pitomača • osmišljavanje i prilagođavanje programa potpora Općine Pitomača poduzetnicima i investitorima • izrada programa usluga potpornih institucija (analiza poslovanja, financijsko savjetovanje, knjigovodstvo, poslovno planiranje, praćenje i priprema EU projekata) • poticanje manjinskih (etničkih) skupina na poduzetništvo temeljeno na načelima interkulturalizma¹ • izrada baze podataka o poduzetničkoj (gospodarskoj) „dijaspori“ Općine Pitomača i uspostaviti partnerske odnose • ustrojavanje poduzetničkog (gospodarskog) savjeta kao partnerskog i savjetodavnog tijela Općine Pitomača • smanjivanje administrativnih i birokratskih barijera pod direktnim i indirektnim utjecajem Općine Pitomača • izrada etičkog kodeksa radi isključivanja politike iz „kadroviranja“ i odlučivanja o investitorima
REZULTATI	Provođenjem mjere izvršit će se analiza stupnja zadovoljstva poduzetnika postojećim programima i osmisliti novi programi potpore poduzetništvu. Radit će se na uključivanju poduzetničke „dijaspore“, postojećih poduzetnika kao i

¹ Uključujući podrijetlom romsko stanovništvo

	pripadnika manjinskih etničkih skupina u stvaranje i razvoj poduzetničke i investicijske klime. Stvorit će se svijest o transparentnosti, poduzetničkim i investicijskim slobodama i prilikama u Općini Pitomača.
RAZVOJNI UČINCI	Stvaranje okruženja koje potiče i razvija poduzetništvo rezultirat će novim poduzetnički inicijativama i otvaranjem novih radnih mjesta
CILJNE SKUPINE	Postojeći i potencijalni poduzetnici, investitori, potporne institucije.
INDIKATORI	<ul style="list-style-type: none"> • broj anketiranih poduzetnika • broj programa za poticanje/podršku poduzetništvu • osnovan gospodarski savjet i uspostavljeni kontakti s poduzetničkom „dijasporom“ • broj dodijeljenih poticaja poduzetnicima • broj novih poduzetnika • broj novootvorenih radnih mjesta
MJERA	1P1 - M2 Unaprjeđenje poduzetničke infrastrukture
SVRHA MJERE	Svrha mjere je potaknuti gospodarski rast planiranjem i izgradnjom poduzetničke infrastrukture.
OPIS I AKTIVNOSTI	Poduzetnička infrastruktura predstavlja institucionalni oblik infrastrukture koji uključuje poduzetničke zone, poduzetničke centre, inkubatore i ostale potporne institucije. Poduzetnička infrastruktura treba dati podršku razvoju poduzetništva temeljenog na korištenju znanja i inovacija te tehnološkom razvoju, posebice MSP-a koja nemaju vlastite kapacitete u praćenju novih industrijskih trendova, novih tehnologija, relevantnih standarda (kvalitete, organizacije, zaštite okoliša) i propisa te mogućnosti financiranja. Aktivnosti u okviru ove mjere su: <ul style="list-style-type: none"> • infrastrukturno opremanje zemljišta predviđenog za poduzetničke zone • izrada dokumentacije i projektne prijave za izgradnju i opremanje poduzetničkog inkubatora • poticanje i subvencioniranje otvaranja poduzetničkih inkubatora unutar postojećih poduzeća • pokretanje inicijative za revitalizaciju „stare industrijske zone“ (Duhanprodukt, Borik i djelomično Gaj) • organiziranje, izgradnja i opremanje potporne institucije • upisivanje poduzetničke infrastrukture u jedinstveni registar poduzetničke infrastrukture
REZULTATI	Provođenjem ove mjere razvit će se nova i unaprijediti postojeća poduzetnička infrastruktura koja će novim i postojećim poduzetnicima (i obrtnicima) osigurati potrebne uvjete, informacije i savjete vezane uz razvoj poduzetništva (i obrtništva) na području Općine Pitomača.

RAZVOJNI UČINCI	Razvoj i unaprjeđenje poduzetničke infrastrukture doprinijet će poticanju pokretanja poduzetničkih aktivnosti, rastu održive konkurentnosti i zaposlenosti na području Općine Pitomača.
CILJNE SKUPINE	Poduzetnici i obrtnici, službe općinske uprave
INDIKATORI	<ul style="list-style-type: none"> • broj potpuno opremljenih poduzetničkih zona • izgrađen i opremljen poduzetnički inkubator • poduzetnički inkubatori unutar postojećih poduzeća • broj prijavljenih projekata za financiranje iz EU fondova za izgradnju i opremanje potpornih institucija • broj novootvorenih radnih mjesta u zonama • broj korisnika usluga poduzetničke infrastrukture
MJERA	1P1 - M3 Razvoj partnerstva i međusektorske suradnje
SVRHA MJERE	Svrha mjere je poticati partnerske odnose i međusektorsku suradnju između privatnog, javnog i civilnog sektora i osvijestiti poduzetnički način razmišljanja u svim područjima djelovanja.
OPIS I AKTIVNOSTI	<p>Sa svrhom stvaranja sinergijskih odnosa i maksimalizacijom učinaka nameće se potreba unapređenja međusobne interakcije i suradnje u svim sferama djelovanja i područjima od interesa za razvoj Općine Pitomača. U provođenju ove mjere naglasak će biti na aktivnostima:</p> <ul style="list-style-type: none"> • izobrazba predstavnika privatnog, javnog i civilnog sektora o mogućim oblicima međusobne suradnje • izrada i provedba zajedničkih projekata • poticanje udruživanja u zadruge i klastere • poticanje međusektorske razmjene znanja i iskustava (izobrazbe, skupovi, susreti i sl.) • poticanje prekogranične suradnje i aktivno sudjelovanje u provedbi zajedničke Prekogranične strategije razvoja poduzetništva pokrajine Somogy i VPŽ 2013. - 2020. • podrška zajedničkom korištenju infrastrukturnih kapaciteta • uspostavljanje ureda (osobe ili odjela) poslovne komunikacije • poticanje suradnje s drugim gradovima i regijama
REZULTATI	Provođenjem ove mjere povezat će se i umrežiti svi sektori što će omogućiti ostvarivanje kontakata, dobivanje informacija, odgovarajućih resursa koji će doprinosti razvoju poslovanja.
RAZVOJNI UČINCI	Razvojem partnerskih odnosa i međusektorske suradnje postižu se sinergijski učinci na gospodarski, ali i sveukupni društveni razvoj Općine Pitomača
CILJNE SKUPINE	Gospodarski subjekti, civilni sektor, stanovništvo, službe općinske uprave

INDIKATORI	<ul style="list-style-type: none"> • broj održanih radionica, skupova i susreta • broj zajedničkih projekata • broj zadruga i klastera • uspostavljen ured poslovne komunikacije • broj prekograničnih poslovnih veza, odnosa i projekata • broj ugovora o suradnji s drugim gradovima i regijama
MJERA	1P1 - M4 Marketing i menadžment poduzetničke infrastrukture
SVRHA MJERE	Svrha mjere je pozicionirati Općinu Pitomača kao poduzetnički orijentiranu općinu s razvijenom i organiziranom poduzetničkom infrastrukturom pogodnom za investiranje.
OPIS I AKTIVNOSTI	<p>Primjenom ove mjere organizirat će se jedinstveni sustav marketinga i menadžmenta poduzetničke infrastrukture. Aktivnosti u okviru ove mjere uključuju:</p> <ul style="list-style-type: none"> • angažiranje osobe ili stručnog tima za menadžment poduzetničke infrastrukture - privlačenje investitora, upravljanje poduzetničkim zonama • izrada planova i jasno definiranih koraka postupanja s potencijalnim investitorima • izrada marketing plana za razvoj cjelovitog koncepta pozicioniranja Općine Pitomača u jedinstvenu promociju poduzetničke infrastrukture • izrada <i>on - line</i> vodiča za ulaganje • promicanje resursa za razvoj prerađivačke industrije i njenih multiplikativnih učinaka • izrada plana benchmarking aktivnosti u procesu mjerenja i uspoređivanja Općine Pitomača s najboljim općinama, gradovima, regijama • angažiranje osobe zadužene za odnose s javnošću
REZULTATI	Rezultati ove mjere bit će pozicioniranje Općine Pitomača u svijesti ciljnih skupina kao područja pogodnog za bavljenje poduzetništvom i pogodnog za investiranje.
RAZVOJNI UČINCI	Osmišljenim marketingom i menadžmentom poduzetničke infrastrukture stvaraju se uvjeti za upravljanje investicijama i ulaganjima koja će imati za posljedicu ekonomski rast.
CILJNE SKUPINE	Službe općinske uprave, gospodarstvo, poduzetnici
INDIKATORI	<ul style="list-style-type: none"> • angažiranje osobe ili tima za menadžment poduzetničke infrastrukture • izrada planova (plan za postupanje s investitorima i marketing plan) • % rasta BDP-a • brojrealiziranih razgovora s potencijalnim investitorima

- broj realiziranih investicija
- broj investicija u tijeku

5.3.2. 1P2 Razvoj poljoprivrede

MJERA	1P2 - M1 Poticanje agrotehničkih mjera
SVRHA MJERE	Svrha mjere je unaprijediti uvjete za razvoj poljoprivrede kroz agrotehničke mjere zaštite poljoprivrednih površina.
OPIS I AKTIVNOSTI	<p>Mjere kojima je svrha stvaranje uvjeta za razvoj biljaka nazivaju se hidrotehnička melioracija, agrotehnička melioracija, agrotehničke mjere i sl. Iako ovi nazivi nisu sinonimi, u ovom kontekstu oni uključuju aktivnosti u suradnji s nadležnim tijelima i institucijama:</p> <ul style="list-style-type: none"> • obrana od visokih voda • površinska odvodnja • podzemna odvodnja • navodnjavanje • obrana od tuče • poticanje uvođenja sustava navodnjavanja, obrana od tuče i poplave kroz programe potpora poljoprivredi • poticanje uvođenja agrotehničkih mjera kojima se povećava plodnost tla i biološka aktivnost • provođenje odluke o agrotehničkim mjerama • provođenje projekata uvođenja agrotehničkih mjera • organiziranje individualnih i grupnih savjetovanja PSS
REZULTATI	Uvedene agrotehničke mjere na poljoprivrednim površinama i organiziran funkcionalan nadzor provođenja Odluke o agrotehničkim mjerama.
RAZVOJNI UČINCI	Razvojni učinci ove mjere ogledaju se u osiguravanju povoljnih uvjeta za optimalni rast i razvoj biljaka, a time i u povećanju prinosa.
CILJNE SKUPINE	Poljoprivrednici, OPG-i, službe općinske uprave
INDIKATORI	<ul style="list-style-type: none"> • ha poljoprivrednih površina na kojima se primjenjuju agrotehničke mjere • broj ostvarenih poticaja za uvođenje agrotehničkih mjera • broj provedenih projekata na uvođenju agrotehničkih mjera
MJERA	1P2 - M2 Poticanje ekološke poljoprivrede
SVRHA MJERE	Svrha mjere je iskoristiti ekološku poljoprivredu kao poduzetnički potencijal u skladu s Akcijskim planom razvoja ekološke poljoprivrede donesenim od strane Ministarstva

	poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja.
OPIS I AKTIVNOSTI	<p>Primjenom ove mjere motivirat će se poljoprivrednici i stanovništvo na bavljenje ekološkom poljoprivredom.</p> <p>Aktivnosti ove mjere uključuju:</p> <ul style="list-style-type: none"> • izobrazba i informiranje proizvođača za stjecanje potrebnih znanja i informacija nužnih za uspješno poslovanje na gospodarstvima • podizanje svijesti o važnosti ovog načina poljoprivrede • poticanje svih sudionika u lancu ekološke proizvodnje u stvaranju partnerskog odnosa (privatno - javno partnerstvo, škole, vrtići, Općina Pitomača) • poticanje prerade ekološke hrane u cilju dobivanja proizvoda s dodanom vrijednošću • uspostavljanje sinergije s turističkim sektorom • pružanje stručne i administrativne pomoći u ostvarivanju potpora i subvencija • organiziranje individualnih i grupnih savjetovanja PSS
REZULTATI	Razvoj ekološke poljoprivrede i uključivanje u opskrbu domaćeg tržišta.
RAZVOJNI UČINCI	Razvojni učinci ove mjere ogledat će se u povećanju obujma ekološki proizvedenih poljoprivrednih proizvoda na području Općine Pitomača, u smanjenju broja neobrađenih površina te u povećanju prihoda ostvarenih od bavljenja ekološkom poljoprivredom.
CILJE SKUPINE	Postojeći i potencijalni poljoprivrednici, OPG-i, Turistička zajednica Općine Pitomača
INDIKATORI	<ul style="list-style-type: none"> • broj održanih izobrazbi • broj uspostavljenih partnerskih odnosa • broj poljoprivrednika koji se bave ekološkom poljoprivredom • % poljoprivrednih površina koje se obrađuju na ekološki način
MJERA	<i>1P2 - M3 Zaštita autohtonih poljoprivrednih ili prehrambenih proizvoda</i>
SVRHA MJERE	Svrha mjere je identificirati, zaštititi, očuvati i brendirati autohtone poljoprivredne i prehrambene proizvode s područja Općine Pitomača.
OPIS I AKTIVNOSTI	Kroz primjenu ove mjere evidentirat će se svi autohtoni proizvodi pitomačkog kraja te će se pokrenuti postupak njihove zaštite kako bi temeljem njihove prepoznatljivosti ostvarili dodanu vrijednost na tržištu. Mjera uključuje aktivnosti:

	<ul style="list-style-type: none"> • provođenje istraživanja o postojanju proizvoda s oznakom izvornosti, zemljopisnog podrijetla ili zajamčeno tradicionalnog proizvoda • izrada baze proizvoda s oznakom izvornosti • izrada baze proizvoda s oznakom zemljopisnog podrijetla • izrada baze proizvoda s oznakom zajamčeno tradicionalnog proizvoda • pokretanje zahtjeva za zaštitu autohtonih proizvoda • provođenje edukacija poljoprivrednika zainteresiranih za proizvodnju autohtonih proizvoda • pružanje stručne i administrativne pomoći u ostvarivanju potpora i subvencija
REZULTATI	Rezultati mjere su popisani i zaštićeni autohtoni proizvodi pozicionirani na tržištu.
RAZVOJNI UČINCI	Razvojni učinak ove mjere je popularizacija i očuvanje autohtonih proizvoda što će omogućiti njihovim proizvođačima ostvarivanje dodane vrijednosti i prepoznatljivost na tržištu.
CILJNE SKUPINE	Poljoprivrednici, OPG-i, Turistička zajednica Općine Pitomača
INDIKATORI	<ul style="list-style-type: none"> • broj zaštićenih proizvoda • broj registriranih proizvođača • broj i visina dodijeljenih poticaja i subvencija
MJERA	1P2 - M4 Unaprjeđenje voćarske i vinogradarske proizvodnje
SVRHA MJERE	Svrha mjere je efikasnije koristiti poljoprivredno zemljište pogodno za voćarsku i vinogradarsku proizvodnju.
OPIS I AKTIVNOSTI	<p>Na razini VPŽ postoji izrađena studija Regionalizacija voćarske proizvodnje u VPŽ koju je 2011. godine izradio Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu u kojoj je voćarska proizvodnja prepoznata kao razvojni potencijal Županije, a izrađena je i karta pogodnosti poljoprivrednog zemljišta za pojedine voćne vrste, kao i preporuke i smjernice vezane uz izbor podloga, sorti, gustoće sklopa i tehnologija uzgoja. Slijedeći naputke navedene studije kao i posebnosti Općine Pitomača aktivnosti u provođenju ove mjere su:</p> <ul style="list-style-type: none"> • izobrazba i informiranje voćara i vinogradara o prednostima ove grane poljoprivrede • pokretanje inicijative za sanaciju zapuštenih voćnjaka i vinograda • praćenje uvjeta i natječaja za ostvarivanje potpora

	<p>podizanju novih nasada</p> <ul style="list-style-type: none"> • pomoć pri udruživanju proizvođača i njihovom povezivanju s prerađivačkom industrijom • praćenje i promocija tehnoloških postupaka u preradi • organiziranje individualnih i grupnih savjetovanja PSS
REZULTATI	Povećan interes za bavljenje ovom granom poljoprivrede, proizvođači udruženi i povezani sa prerađivačkom industrijom.
RAZVOJNI UČINCI	Razvojni učinci ogledat će se u povećanju površina zasađenih voćnjacima i vinogradima, u smanjenju broja zapuštenih voćnjaka i vinograda, kao i u broju gotovih proizvoda razvijenih na ovoj osnovi.
CILJNE SKUPINE	Stanovništvo, poljoprivrednici, udruge, OPG-i, službe općinske uprave
INDIKATORI	<ul style="list-style-type: none"> • broj održanih edukacija • broj površina pod voćnjacima i vinogradima • broj ostvarenih poticaja • broj individualnih i grupnih savjetovanja PSS
MJERA	<i>1P2 - M5 Poticanje poduzetničkog pristupa poljoprivredi i povećanje konkurentnosti</i>
SVRHA MJERE	Svrha mjere je povezati poljoprivredu u cjelinu gospodarske aktivnosti Općine Pitomača.
OPIS I AKTIVNOSTI	<p>Ovom mjerom potaknut će se poduzetnički pristup poljoprivredi kako bi se povećala njena konkurentnost. U tom smislu provest će se aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • poticanje i promocija inovativnosti i kreativnosti kao osnove poduzetničkog načina razmišljanja i u sektoru poljoprivrede • educiranje poljoprivrednika o posebnostima tržišta poljoprivrednih proizvoda • praćenje i komuniciranje tehničko - tehnoloških unapređenja • okrupnjavanje parcela i posjeda • transparentno davanje poljoprivrednog zemljišta u državnom vlasništvu u dugogodišnji najam • pomaganje pri izradi poduzetničkih projekata u sektoru poljoprivrede • certificiranje - uvođenje normi kao što su HACCP, ISO i sl.
REZULTATI	Rezultati ove aktivnosti bit će provedeni poduzetnički projekti i investicije u sektoru poljoprivrede.
RAZVOJNI UČINCI	Učinci ove mjere su multiplikativni jer mogu potaknuti i one gospodarske aktivnosti koje poljoprivreda koristi kao inpute,

	kao i one gospodarske aktivnosti koje koriste poljoprivredne outpute.
CILJNE SKUPINE	Poljoprivrednici, gospodarski subjekti, službe općinske uprave
INDIKATORI	<ul style="list-style-type: none"> • broj održanih edukacija • broj novorazvijenih poduzetničkih projekata u poljoprivredi • ha poljoprivrednog zemljišta u dugogodišnjem najmu • % povećanje BDP-a • broj novih radnih mjesta • broj certificiranih gospodarstava
MJERA	1P2 - M6 Osnivanje poduzeća organizatora proizvodnje
SVRHA MJERE	Svrha mjere je iskoristiti model socijalnog poduzetništva u poljoprivredi.
OPIS I AKTIVNOSTI	U sklopu ove mjere osnovat će se poduzeće koje će biti centar znanja u proizvodnji, preradi, marketingu i prodaji visoko profitabilnih i prosperitetnih poljoprivrednih kultura i proizvoda. Aktivnosti u sklopu ove mjere su: <ul style="list-style-type: none"> • određivanje lokacije za poduzeće • ishođenje potrebne dokumentacije i registracija poduzeća • određivanje organa upravljanja i organizacijske strukture • promoviranje postojanja i aktivnosti poduzeća
REZULTATI	Rezultati ove mjere bit će povećana ugovorena proizvodnja, prodaja i izvoz lokalnih poljoprivrednih proizvoda i dodatno zapošljavanje.
RAZVOJNI UČINICI	Razvojni učinci ove mjere su: aktiviranje lokalnih resursa koji trenutno nisu i intenzivnoj proizvodnji (mnoštvo manjih poljoprivrednih parcela uz okućnice), stvaranje novih brendova, zapošljavanje kao preduvjet ostanka ljudi na području Općine Pitomača.
CILJNE SKUPINE	Poljoprivrednici, OPG-i, gospodarski subjekti, nezaposleni
INDIKATORI	<ul style="list-style-type: none"> • broj novozaposlenih • broj novih proizvoda • količina proizvedene i prodane robe • ostvarena dobit
MJERA	1P2 - M7 Unaprjeđenje povrtlarstva i proizvodnje ljekovitog bilja
SVRHA MJERE	Svrhe mjere je efikasnije koristiti poljoprivredno zemljište pogodno za povrtlarstvo i proizvodnju ljekovitog bilja.
OPIS AKTIVNOSTI	Na području Općine Pitomača postoji tradicija povrtlarske proizvodnje kao i gospodarski subjekti koji prerađuju ljekovito bilje. Kako bi se unaprijedilo povrtlarstvo i proizvodnja

	<p>ljekovitog bilja potrebno je poduzeti aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • izobrazba i informiranje poljoprivrednika o prednostima povrtlarstva i proizvodnji ljekovitog bilja • praćenje uvjeta i natječaja za ostvarivanje potpora u povrtlarstvu i proizvodnji ljekovitog bilja • pomoć pri udruživanju proizvođača i njihovom povezivanju s prerađivačkom industrijom • praćenje i promocija tehnoloških postupaka u povrtlarstvu i proizvodnji ljekovitog bilja • organiziranje individualnih i grupnih savjetovanja PSS
REZULTATI	Povećan interes za bavljenje povrtlarstvom i proizvodnjom ljekovitog bilja.
RAZVOJNI UČINCI	Razvojni učinci ogledat će se u povećanju površina zasađenih povrćem i ljekovitim biljem kao i broju gotovih proizvoda razvijenih na ovoj osnovi.
CILJNE SKUPINE	Stanovništvo, poljoprivrednici, udruge, PG-a, službe općinske uprave
INDIKATORI	<ul style="list-style-type: none"> • broj održanih edukacija • broj površina korištenih za povrtlarstvo i proizvodnju ljekovitog bilja • broj ostvarenih poticaja • broj realiziranih individualnih i grupnih savjetovanja PSS

5.3.3. 1P3 Razvoj turizma

MJERA	1P3 - M1 Razvoj novih turističkih proizvoda
SVRHA MJERE	Svrha mjere je kontinuirano razvijati turističku ponudu i potaknuti efikasnije korištenje turističke resursne osnove razvojem posebnih oblika turizma.
OPIS I AKTIVNOSTI	<p>Kako bi se ostvarila svrha mjere poduzet će se aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kreiranje palete novih turističkih proizvoda vezanih uz Glazbeni festival Pjesama Podravine i Podravlja te uz lik i djelo Petra Preradovića • uvođenje prepoznatljive manifestacije enogastro turizma • izrada i provedba projekta Eko - centra „Banov Brod“ • opremanje i stavljanje u funkciju staza za kanuing, kajaking i splavarenje na Dravi • izgradnja adrenalinskog parka
REZULTATI	Rezultati ove mjere ogledat će se u iskorištenosti turističke resursne osnove kao i u razvoju posebnih oblika turizma.
RAZVOJNI UČINCI	Razvojni učinak ove mjere su multiplikativni efekti turizma koji se ogledaju u povećanju potražnje za proizvodima

	poljoprivrednog i eko-porijekla.
CILJNE SKUPINE	Turistička zajednica, turisti, stanovništvo, gospodarski subjekti, udruge
INDIKATORI	<ul style="list-style-type: none"> • razvijeni turistički proizvodi • broj posjeta i noćenja • udio turizma u BDP-u
MJERA	1P3 - M2 Razvoj ljudskih resursa za potrebe održivog turizma
SVRHA MJERE	Svrha mjere je razviti znanja i vještine ljudskih resursa u turizmu za potrebe održivog turizma.
OPIS I AKTIVNOSTI	Provedba ove mjere uključivat će implementaciju sljedećih aktivnosti: <ul style="list-style-type: none"> • povezivanje obrazovnih institucija i nositelja turističke ponude na razvoju novih formalnih i neformalnih edukacija u području turizma • provođenje edukacija vezanih uz turizam i poduzetništvo u turizmu
REZULTATI	Rezultati ove mjere bit će razvijeni programi za edukaciju lokalnog stanovništva u turizmu i poduzetništvu u turizmu.
RAZVOJNI UČINCI	Razvojni učinci očitovat će se u većoj educiranosti nositelja turističke ponude što će rezultirati razvojem cijele destinacije na održiv način.
CILJNE SKUPINE	Obrazovne institucije s područja VPŽ, vanjski konzultanti
INDIKATORI	<ul style="list-style-type: none"> • broj razvijenih programa edukacije • broj održanih edukativnih programa/radionica • broj polaznika edukativnih programa/radionica
MJERA	1P3 - M3 Izgradnja smještajnih kapaciteta
SVRHA MJERE	Svrha mjere je poticati izgradnju smještajnih kapaciteta kako bi se povećala efikasnost i efektivnost korištenja turističke resursne osnove.
OPIS I AKTIVNOSTI	U sklopu ove mjere provodit će se sljedeće aktivnosti: <ul style="list-style-type: none"> • osnivanje interesnog klastera ili zadruge enogastro turizma • izrada projekta difuznog hotela u vinogorju • provođenje projekta Eko - centar „Banov Brod“
REZULTATI	Rezultati ove mjere bit će povećani smještajni kapaciteti.
RAZVOJNI UČINCI	Razvojni učinci ove mjere ogledat će se u izgradnji i opremanju smještajnih kapaciteta kao temeljne infrastrukture neophodne za povećanje broja turističkih noćenja.
CILJNE SKUPINE	Turistička zajednica, ugostitelji, stanovništvo, gospodarski subjekti
INDIKATORI	<ul style="list-style-type: none"> • osnovan interesni klaster • proveden projekt difuznog hotela u vinogorju

	<ul style="list-style-type: none"> • proveden projekt Eko - centar „Banov Brod“ • izgrađeni smještajni kapaciteti
MJERA	1P3 - M4 Marketing i promocija u funkciji razvoja turizma
SVRHA MJERE	Svrha mjere je povećati poznatost i pozicionirati se u svijesti turista kao atraktivna turistička destinacija.
OPIS I AKTIVNOSTI	Primjenom ove mjere organizirat će se jedinstveni sustav marketinga i promocije turističke destinacije Općine Pitomača. Aktivnosti u okviru ove mjere uključuju: <ul style="list-style-type: none"> • redizajniranje i ažuriranje web stranice „Pitomački vinski puti“ • pokretanje bloga s tematikom vina i domaće hrane • opremanje Zone 1. interpretacijskim sadržajem • provođenje cjelogodišnje kampanje promocije destinacije
REZULTATI	Rezultat ove mjere bit će izgrađen pozitivan imidž destinacije.
RAZVOJNI UČINCI	Razvojni učinci očitovat će se u prepoznatljivosti destinacije vidljivoj kroz porast broja turista i prihoda od turizma.
CILJNE SKUPINE	Turističke zajednice, turističke agencije, turisti i posjetitelji
INDIKATORI	<ul style="list-style-type: none"> • broj realiziranih promotivnih aktivnosti • broj izrađenih promotivnih materijala • postotak realizacije godišnjih planova promocije • odnos uloženog u marketing i promociju u odnosu na porast prihoda od turizma

5.3.4. 1P4 Korištenje prirodnih resursa

MJERA	1P4 - M1 Stvaranje pretpostavki za iskorištavanje vodnog potencijala
SVRHA MJERE	Svrha mjere je evidentirati i valorizirati vodne potencijale i potaknuti njihovo održivo iskorištavanje.
OPIS I AKTIVNOSTI	Kako bi se ostvarila svrha mjere poduzet će se aktivnosti: <ul style="list-style-type: none"> • poticanje izrade zajedničke strategije za iskorištavanje vodnog potencijala na razini VPŽ • izrada studije razvoja energetske sustava mini hidroelektrana na rijeci Dravi u suradnji s EIHP • izrada kartografskog prikaza prirodnih izvora i zaliha vode • izrada plana gospodarenja vodnim potencijalima • razrada modela skupljanja i korištenja kišnice za navodnjavanje manjih parcela
REZULTATI	Rezultat ove mjere je prikupljanje i dobivanje relevantnih podataka o količini i kvaliteti vodnog potencijala.

RAZVOJNI UČINCI	Razvojni učinci ove mjere su u pokretanju poduzetničkog načina iskorištavanja vodnih potencijala.
CILJNE SKUPINE	VPŽ, službe općinske uprave, Hrvatske vode, investitori
INDIKATORI	<ul style="list-style-type: none"> • izrađena strategija za iskorištavanje vodnog potencijala • izrađena studija razvoja sustava mini hidroelektrana na rijeci Dravi • izrađen plan gospodarenja vodnim potencijalima • broj investicija u iskorištavanje vodnog potencijala
MJERA	1P4 - M2 Stvaranje pretpostavki za iskorištavanje rudnog potencijala
SVRHA MJERE	Svrha mjere je utvrditi zalihe rudnog potencijala i stvoriti pretpostavke za industrijsko iskorištavanje rudnog potencijala.
OPIS I AKTIVNOSTI	<p>Dosadašnja istraživanja potvrdila su pretpostavke postojanja nafte, zemnog plina i geotermalnih voda. Isto tako postoje velike rezerve šljunka, dravskog pijeska kao i napušteno ležište lignita. Aktivnosti koje je potrebno poduzeti su:</p> <ul style="list-style-type: none"> • poticanje izrade strategije za iskorištavanje rudnih potencijala na razini VPŽ • lobiranje u Vladi RH i predstavničkim tijelima za nastavak istraživanja zaliha nafte i zemnog plina • lobiranje u Vladi RH i predstavničkim tijelima za modelom iskorištavanja zaliha šljunka i pijeska • izrada plana aktivnosti za iskorištavanje rudnog potencijala u Općini Pitomača
REZULTATI	Rezultati ove mjere bit će poticanje aktivnosti na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini za iskorištavanjem rudnih potencijala.
RAZVOJNI UČINCI	Razvojni učinci očitovat će se u investicijama u ovom sektoru, porastu BDP-a i broju zaposlenih.
CILJNE SKUPINE	Vlada RH, VPŽ, specijalizirane institucije, gospodarstvo
INDIKATORI	<ul style="list-style-type: none"> • broj provedenih istraživanja • broj investicija • udio u BDP-u Općine Pitomača
MJERA	1P4 - M3 Stvaranje pretpostavki za iskorištavanje obnovljivih izvora energije
SVRHA MJERE	Svrha mjere je ostvariti interese utvrđene Strategijom energetske razvoja RH osobito u pogledu dugoročnog smanjenja ovisnosti o uvozu i učinkovitog korištenja energije i smanjenja utjecaja upotrebe fosilnih goriva na okoliš.
OPIS I AKTIVNOSTI	<p>Iskorištavanje OIE i smanjenje utjecaja energetske razvoja RH na okoliš ostvarit će se aktivnostima:</p> <ul style="list-style-type: none"> • poticanje izrade Strategije iskorištavanja OIE na razini

	<p>VPŽ</p> <ul style="list-style-type: none"> • iniciranje istraživanja energetskog potencijala na području OIE • kvantificiranje utjecaja postojećih načina korištenja energije na okoliš • organiziranje promocije, obrazovanja, stručno-znanstvenih i promotivnih skupova o ulozi i potencijalima OIE • izrada plana iskorištavanja OIE na području Općine Pitomača
REZULTATI	Rezultat ove mjere je dobivanje podataka o potencijalima OIE na području Općine Pitomača.
RAZVOJNI UČINCI	Razvojni učinci ove mjere očitovat će se u poticanju poduzetništva, investicija i otvaranja novih radnih mjesta u području OIE.
CILJNE SKUPINE	Poduzetnici, investitori, stanovništvo, službe općinske uprave
INDIKATORI	<ul style="list-style-type: none"> • broj provedenih istraživanja potencijala OIE • broj održanih stručno - znanstvenih i promotivnih skupova • broj investicija

STRATEŠKI CILJ 2: UNAPRJEĐENJE INFRASTRUKTURE, PROSTORNO PLANIRANJE I OČUVANJE OKOLIŠA

5.3.5. 2P1 Unaprjeđenje javne infrastrukture

MJERA	2P1 - M1 Unaprjeđenje komunalne infrastrukture
SVRHA MJERE	Svrha mjere je podizati razinu kvalitete komunalne infrastrukture.
OPIS I AKTIVNOSTI	<p>U sklopu ove mjere vršit će se priprema dokumentacije, ishođenja dozvola, izgradnja, rekonstrukcija, modernizacija i održavanje, kao i provođenje projekata iz područja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sustava odvodnje otpadnih i oborinskih voda • vodoopskrbe • održavanje i uređenje zelenih površina
REZULTATI	Unaprjeđena komunalna infrastruktura
RAZVOJNI UČINCI	Poboljšanjem kvalitete života u Općini Pitomača stvorit će se i preduvjeti za daljnji razvoj gospodarstva.
CILJNE SKUPINE	Službe općinske uprave, komunalno poduzeće, stanovništvo, gospodarski subjekti

INDIKATORI	<ul style="list-style-type: none"> • km kanalizacijske mreže • km mreže vodoopskrbe • m² uređenih zelenih površina
MJERA	2P1 - M2 Kvalitetno gospodarenje otpadom
SVRHA MJERE	Svrha mjere je stvoriti infrastrukturne i institucionalne uvjete koji će omogućiti kvalitetno gospodarenje otpadom.
OPIS I AKTIVNOSTI	<p>Ova mjera uključivat će aktivnosti vezane za fizičku i institucionalnu infrastrukturu neophodnu za kvalitetno funkcioniranje sustava zbrinjavanja, sortiranja i pravilnog gospodarenja otpadom. Aktivnosti u sklopu ove mjere su:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sprečavanje nastajanja divljih odlagališta otpada • izrada plana gospodarenja otpadom Općine Pitomača sukladno novom Zakonu o održivom gospodarenju otpadom • pronalaženje i uvođenje najboljeg rješenja za selekciju i selektivno prikupljanje otpada s područja Općine Pitomača • sanacija deponije Klisa • izgradnja reciklažnog dvorišta
REZULTATI	Povećana svijest građana Općine Pitomača o pravilnom gospodarenju otpadom, što će implicirati veći postotak sortiranog otpada od strane građanstva.
RAZVOJNI UČINCI	Razvojni učinak ove mjere biti će smanjena količina neiskorištenog otpada, što će utjecati uz ekonomske probitke i na čišći i zdraviji okoliš.
CILJNE SKUPINE	Komunalno poduzeće, službe općinske uprave, gospodarski subjekti, stanovništvo
INDIKATORI	<ul style="list-style-type: none"> • količina prikupljenog, odvojenog i recikliranog otpada • broj saniranih divljih odlagališta • izgrađeno reciklažno dvorište • sanirani deponij Klisa • % prikupljenog i sortiranog otpada u odnosu na nesortirani otpad • broj održanih edukativno - informativnih aktivnosti
MJERA	2P1 - M3 Unaprjeđenje energetske - tehnološke infrastrukture
SVRHA MJERE	Svrha mjere je stvoriti preduvjete za nesmetani rast i razvoj gospodarstva i povećati kvalitetu života građana.
OPIS I AKTIVNOSTI	U sklopu ove mjere provodit će se aktivnosti i projekti iz

	<p>područja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postavljanje i pokrivanje cijele općine Wi-Fi otvorenom mrežom za pristup • rekonstrukcija i modernizacija elektromreže i priprema za spajanje na obnovljive izvore energije • rekonstrukcija i modernizacija plinske mreže • rekonstrukcija i modernizacija telekomunikacijske mreže (broadband, fiksna i mobilna telefonska mreža)
REZULTATI	Rezultat ove mjere bit će unaprijeđena energetska - tehnološka infrastruktura.
RAZVOJNI UČINCI	Razvojni učinci ove mjere bit će omogućeno korištenje novih tehnologija za potrebe gospodarstva i građana na cijelom području Općine Pitomača, što može utjecati na privlačenje investitora i zadržavanje mladih na području Općine. Modernizacija elektromreže omogućila bi priključivanje novih izvora energije, što bi utjecalo na porast interesa za pokretanje poduzetničkih pothvata temeljenih na obnovljivim izvorima energije.
CILJNE SKUPINE	Gospodarski subjekti, komunalno poduzeće, službe općinske uprave, stanovništvo
INDIKATORI	<ul style="list-style-type: none"> • besplatni internet za sve • brzina prijenosa podataka • km elektromreže • km plinske mreže • km telekomunikacijske mreže
MJERA	<i>2P1 - M4 Unaprijeđenje prometne infrastrukture</i>
SVRHA MJERE	Svrha mjere je unaprijediti prometnu infrastrukturu Općine Pitomača kao preduvjet za daljnji razvoj gospodarstva na području Općine Pitomača.
OPIS I AKTIVNOSTI	<p>U sklopu ove mjere provodit će se izgradnja i rekonstrukcija prometne infrastrukture. Aktivnosti se mogu sistematizirati kao:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uspostava organiziranog mjesnog i međumjesnog javnog prijevoza • rekonstrukcija prometnica prema izletištu Aršanj i Križnica • izgradnja prometnica i parkirnih mjesta u blizini svih industrijskih zona i definiranih turističkih atrakcija • izgradnja cestovnog mosta preko rijeke Drave prema Križnici

	<ul style="list-style-type: none"> • izgradnja mosta preko vodotoka za pristup zaštićenim područjima • izgradnja biciklističkih (turističkih) staza • održavanje nerazvrstanih cesta
REZULTATI	Rezultati ove mjere bit će: funkcionalan sustav javnog prijevoza, izgrađene i rekonstruirane ceste, pješačke i biciklističke staze u blizini svih industrijskih zona i turističkih atrakcija.
RAZVOJNI UČINCI	Razvojni učinak koji će se postići realizacijom ove mjere je podizanje atraktivnosti lokacija s stajališta gospodarstva i turizma kroz izgradnju nove i rekonstrukciju postojeće prometne infrastrukture
CILJNE SKUPINE	Službe općinske uprave, gospodarski subjekti, stanovništvo
INDIKATORI	<ul style="list-style-type: none"> • km izgrađenih/obnovljenih prometnica • broj novih linija javnog prijevoza • broj izgrađenih/obnovljenih mostova

5.3.6. 2P2 Unaprjeđenje društvene infrastrukture

MJERA	2P2 - M1 Obrazovna infrastruktura
SVRHA MJERE	Svrha mjere je ojačati kompetencije i konkurentnost radne snage na tržištu rada kroz stvaranje infrastrukturnih uvjeta za razvoj formalnog i neformalnog obrazovanja .
OPIS I AKTIVNOSTI	<p>U sklopu ove mjere provodit će se aktivnosti vezane za izgradnju, rekonstrukciju i modernizaciju infrastrukture na svim razinama formalnog i neformalnog obrazovanja. Isto tako potrebno je provesti aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • poticanje djece romskog podrijetla na nastavak školovanja na srednjoškolskoj razini • subvencioniranje vrtića • poticanje aktivnosti na profesionalnom usmjeravanju učenika osnovnih škola • poticanje aktivnosti prilagodbe srednjoškolskih obrazovnih programa potrebama tržišta rada • stipendiranje učenika i studenata s područja Općine Pitomača • poticanje aktivnosti razvoja projekata osnivanja vježbeničkih tvrtki u srednjoj školi • razvoj programa cjeloživotnog obrazovanja u skladu s potrebama tržišta rada za sve skupine

	<ul style="list-style-type: none"> • sufinanciranje/financiranje darovitih učenika i studenata za odlazak na natjecanja • uspostavljanje suradnje odgojno-obrazovnog i gospodarskog sektora • jačanje/usavršavanje ljudskih i materijalnih resursa obrazovnih institucija na svim razinama • prenamjena zgrada osnovnih područnih škola koje više nisu u funkciji
REZULTATI	Rezultat ove mjere biti će izgrađena i unaprijeđena obrazovna infrastruktura koja zadovoljava potrebe Općine Pitomača i šire regije.
RAZVOJNI UČINCI	Razvojni učinak ove mjere očitovat će se u poboljšanju obrazovne strukture i kompetencija radne snage s područja Općine Pitomača te stvaranju baze kvalitetnih ljudskih potencijala koji doprinose gospodarskom rastu i razvoju lokalne zajednice i šire regije.
CILJNE SKUPINE	Službe općinske uprave, MZOŠ, obrazovne institucije, stanovništvo, gospodarski subjekti, udruge civilnog društva
INDIKATORI	<ul style="list-style-type: none"> • m² obnovljene i novoizgrađene obrazovne infrastrukture • broj novih programa u srednjim školama • broj stručnog osoblja u odgojno- obrazovnim institucijama • broj studenata • broj novih programa za poticanje cjeloživotnog učenja • broj stipendiranih učenika i studenata • broj subvencionirane djece
MJERE	2P2 - M2 Zdravstvena i socijalna infrastruktura
SVRHA MJERE	Svrha mjere je unaprijediti infrastrukturne uvjete neophodne za kvalitetan rad institucija koje pružaju zdravstveno - socijalne usluge.
OPIS I AKTIVNOSTI	U sklopu ove mjere provodit će se aktivnosti u suradnji s nadležnim tijelima i institucijama: <ul style="list-style-type: none"> • rekonstrukcija, unaprjeđenje i proširenje zdravstvene infrastrukture • rekonstrukcija, unaprjeđenje i proširenje socijalne infrastrukture • povećanje ljudskih kapaciteta za učinkovitiju zdravstvenu zaštitu

	<ul style="list-style-type: none"> • rekonstrukcija napuštenih i nekorištenih objekata za potrebe socijalnih programa • izgradnja infrastrukture za skrb o starijim osobama • razvijanje programa i infrastrukture za palijativnu skrb
REZULTATI	Rezultati realizacije ove mjere bit će stvoreni infrastrukturni uvjeti za kvalitetnije pružanje zdravstveno - socijalnih usluga: <ul style="list-style-type: none"> • rekonstruirana postojeća i izgrađena nova zdravstvena infrastruktura • zapošljavanje većeg broja liječnika i patronažnih sredstava • stvoreni preduvjeti za zbrinjavanje socijalno ugroženih obitelji • rekonstruirana postojeća i izgrađena nova infrastruktura za skrb o starijim osobama
RAZVOJNI UČINCI	Stvoreni infrastrukturni uvjeti za kvalitetnije pružanje socijalno - zdravstvenih usluga te poboljšanje kvalitete življenja.
CILJNE SKUPINE	Službe općinske uprave, stanovništvo, zdravstvene i socijalne ustanove, pružatelji socijalnih i zdravstvenih usluga
INDIKATORI	<ul style="list-style-type: none"> • broj stambeno zbrinutih socijalno - ugroženih obitelji • m² rekonstruirane zdravstveno- socijalne infrastrukture • m² izgrađene zdravstveno - socijalno infrastrukture • broj zdravstvenih i socijalnih timova
MJERA	2P2 – M3 Sportska infrastruktura
SVRHA MJERE	Svrha mjere je unaprijediti infrastrukturne uvjete za sport i rekreaciju građana kao i turista te ponuditi kvalitetan sportsko- rekreativan sadržaj.
OPIS I AKTIVNOSTI	U sklopu ove mjere provodit će se aktivnosti izgradnje/uređenja i upravljanja sportsko - rekreacijskom infrastrukturom. Navedeno će uključivati sljedeće aktivnosti: <ul style="list-style-type: none"> • zajedničko gospodarenje i održavanje postojećih sportskih terena i objekata • izgradnja novih sportskih terena • izgradnja novih sportskih objekata • sufinanciranje sportskih i rekreativnih klubova te poticanje osobito darovitih i kategoriziranih sportaša • razvoj novih sportsko - rekreativnih sadržaja namijenjenih svim dobnim skupinama • uključivanje sportskih i rekreativnih sadržaja u turističku ponudu

REZULTATI	Rezultati ove mjere bit će unaprijeđena postojeća i izgrađena nova infrastruktura za bavljenje sportom i rekreacijom te dostupnost sportskih i rekreacijskih sadržaja svim zainteresiranim građanima i turistima.
RAZVOJNI UČINCI	Otvaranjem novih sportskih objekata želi se poboljšati kvaliteta života građana i pojačati zajedništvo svih dobnih skupina kroz rekreativno ili profesionalno bavljenje sportom, ali i upotpunjavanje turističke ponude.
CILJNE SKUPINE	Službe općinske uprave, sportska društva i udruge, stanovništvo, gospodarski subjekti
INDIKATORI	<ul style="list-style-type: none"> • m² adaptirane/uređene sportsko - rekreativne infrastrukture • broj članova sportskih klubova • broj sportsko - rekreativnih sadržaja • broj građana koji se rekreiraju • broj turista koji koriste sportske sadržaje
MJERA	2P2 – M4 Ostala društvena infrastruktura
SVRHA MJERE	Svrha mjere je urediti ili rekonstruirati ostalu društvenu infrastruktura koja doprinosi unapređenju kulture življenja i kvalitete života.
OPIS I AKTIVNOSTI	Ova mjera uključivat će aktivnosti kao što su: <ul style="list-style-type: none"> • održavanje postojećih i izgradnja novih dječjih igrališta • izgradnja/rekonstrukcija i opremanje prostora za rad udruga, mjesnih odbora i društvenih domova • uređenje kulturno - povijesnih građevina • osmišljavanje modela racionalnijeg organiziranja velikog broja udruga
REZULTATI	Rezultati ove mjere bit će uređena postojeća i izgrađena nova dječja igrališta; izgrađeni/rekonstruirani i opremljeni prostori za rad udruga, mjesnih odbora i društvenih domova; uređene kulturno - povijesne građevine
RAZVOJNI UČINCI	Razvojni učinci ove mjere očitovat će se u jačanju civilnog društva i kvaliteti života lokalnog stanovništva te stavljanju u funkciju zapuštene kulturno - povijesne baštine. Uz navedeno nužno je koordinirati radom velikog broja udruga u cilju postizanja zajedničkih ciljeva i boljitka zajednice.
CILJNE SKUPINE	Službe općinske uprave , udruge, mjesni odbori, stanovništvo
INDIKATORI	<ul style="list-style-type: none"> • m² izgrađenog prostora za društvenu namjenu • m² rekonstruiranog i uređenog prostora za društvenu namjenu

- m² uređenih kulturno - povijesnih građevina

5.3.7. 2P3 Kvalitetno prostorno planiranje

MJERA	2P3 - M1 Rješavanje imovinsko - pravnih odnosa
SVRHA MJERE	Svrha mjere je srediti i uskladiti stanje u zemljišnim knjigama i katastru.
OPIS I AKTIVNOSTI	U sklopu ove mjere provodit će se sljedeće aktivnosti: <ul style="list-style-type: none"> • poticanje provođenja katastarske izmjere • poticanje stanovništva i pravnih osoba na sređivanje imovinsko - pravnih odnosa • savjetovanje stanovništva o načinu rješavanja (koracima) imovinsko-pravnih odnosa • rješavanje imovinsko-pravnih odnosa nad nekretninama u vlasništvu Općine Pitomača, poduzeća i ustanova u (javnom) vlasništvu Općine Pitomača te državnog poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu RH
REZULTATI	Rezultat ove mjere bit će uređene zemljišne knjige usklađene s katastrom.
RAZVOJNI UČINCI	Razvojni učinci ove mjere ogledat će se u bržem i jednostavnijem ishodu građevinskih i drugih dozvola za rad, privlačenju investicija i kupoprodaji nekretnina.
CILJNE SKUPINE	Službe općinske uprave, gospodarski subjekti, stanovništvo, ostali vlasnici nekretnina na području Općine Pitomača
INDIKATORI	<ul style="list-style-type: none"> • % uređenih zemljišnih knjiga usklađenih sa stvarnim stanjem i katastrom
MJERA	2P3 - M2 Izrada prostorno - planske dokumentacije
SVRHA MJERE	Svrha mjere je uskladiti prostorno - plansku dokumentaciju s potrebama razvoja Općine Pitomača uz uvažavanje standarda zaštite okoliša.
OPIS I AKTIVNOSTI	U sklopu ove mjere provodit će se aktivnosti: <ul style="list-style-type: none"> • ažuriranje postojeće i izrada nove prostorno - planske dokumentacije u skladu s potrebama razvoja.
REZULTATI	Prostorno - planska dokumentacija u skladu s dugoročnim ciljevima i mjerama prostornog razvoja gospodarstva i društvenih sadržaja u skladu s okolišnim standardima i propisima (posebno u zaštićenim područjima).
RAZVOJNI UČINCI	Poštivanjem i reguliranjem zakonskih akata želi se urediti osnovna koncepcija prostornog razvoja te dati doprinos održivom razvitku navedenog.

CILJNE SKUPINE	Službe općinske uprave , Zavod za prostorno planiranje VPŽ
INDIKATORI	<ul style="list-style-type: none"> • broj izrađenih i ažuriranih prostorno - planskih dokumenata

5.3.8. 2P4 Zaštita i očuvanje okoliša

MJERA	2P4 - M1 Nastavljanje s definiranjem područja zaštićenih dijelova prirode sukladno Zakonu o zaštiti prirode
SVRHA MJERE	Svrha mjere je definirati i klasificirati sva vrijedna prirodna područja Općine Pitomača kako bi se osigurao održivi razvoj bez njihovog narušavanja.
OPIS I AKTIVNOSTI	<p>Aktivnosti u okviru ove mjere su:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ažuriranje postojeće karte i liste posebno vrijednih prirodnih područja • iniciranje izrade nove karte i liste posebno vrijednih prirodnih područja • iniciranje izrade dokumentacije i pokretanje postupaka zaštite posebno vrijednih područja • uvrštavanje i ažuriranje vrijednih i zaštićenih prirodnih područja od posebnog interesa u plansku dokumentaciju
REZULTATI	Rezultati ove mjere bit će zaštićena sva prirodna područja od posebne važnosti na području Općine Pitomača.
RAZVOJNI UČINCI	Razvojni učinak ove mjere je dugoročno održivi razvoj Općine Pitomača uz uvažavanje principa zaštite prirode i njenog korištenja u turističke svrhe.
CILJNE SKUPINE	Službe općinske uprave, stanovništvo, Turistička zajednica Općine Pitomača, civilni sektor
INDIKATORI	<ul style="list-style-type: none"> • lista posebno vrijednih prirodnih područja Općine Pitomača • broj podnesenih zahtjeva za zaštitu • broj izrađenih i odobrenih projekata zaštite područja od posebnog interesa
MJERA	2P4 - M2 Zaštita biološke i krajobrazne raznolikosti
SVRHA MJERE	Svrha mjere je očuvati krajolik i biološke vrste na području Općine Pitomača.
OPIS I AKTIVNOSTI	<p>U sklopu ove mjere provodit će se aktivnosti/projekti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zaštita rezervi pitke vode • praćenje zaustavljanja procesa smanjivanja šumskih površina u suradnji s Hrvatskim šumama • sprečavanje/ograničavanje pretvaranja

	<p>poljoprivrednog u građevinsko zemljište u skladu s prostornim planom</p> <ul style="list-style-type: none"> • ekološka revitalizacija rijeke Drave i njenih pritoka • izrada izvješća o stanju prirode, programa, akcijskih planova i planova upravljanja • poticanje znanstvenog i stručnog rada u području zaštite prirode • izvještavanje javnosti o stanju prirode i sudjelovanje javnosti u odlučivanju o zaštiti prirode • promicanje i poticanje zaštite prirode
REZULTATI	Rezultati ove mjere bit će izgrađeno znanje i svjesnost dionika razvoja Općine Pitomača o zaštićenim dijelovima prirode.
RAZVOJNI UČINCI	Razvojni učinak ove mjere bit će očuvani prirodni okoliš kao preduvjet održivog razvitka i kao resurs od posebnog strateškog interesa za razvoj Općine Pitomača.
CILJNE SKUPINE	Službe općinske uprave, civilni sektor/udruge, Turistička zajednica Općine Pitomača, stanovništvo, gospodarski subjekti
INDIKATORI	<ul style="list-style-type: none"> • broj provedenih projekata i programa na zaštiti prirode • izvješća o stanju prirode • akcijski i programski planovi zaštite prirode • znanstveni i stručni radovi o biološkoj raznolikosti Općine Pitomača.

STRATEŠKI CILJ 3. UNAPRJEĐENJE KVALITETE ŽIVOTA, OČUVANJE POVIJESNOG I KULTURNOG NASLJEĐA

5.3.9. 3P1 Energetska učinkovitost i OIE

MJERA	3P1 - M1 Primjena obnovljivih izvora energije
SVRHA MJERE	Svrha mjere je potaknuti veće korištenje OIE privatnog i javnog sektora na području Općine Pitomača.
OPIS I AKTIVNOSTI	<p>U sklopu ove mjere poticat će se korištenje OIE i olakšati uvođenje sustava koji koriste OIE. Aktivnosti u sklopu ove mjere uključivat će:</p> <ul style="list-style-type: none"> • osmišljavanje i provedbu programa sufinanciranja proizvodnje i korištenje energije iz OIE • implementaciju obnovljivih izvora u postojeće energetske sustave (solarne ćelije, kolektori za pripremu tople vode)

	<ul style="list-style-type: none"> zamjenu fosilnih goriva OIE za grijanje u javnim ustanovama
REZULTATI	Rezultati mjere ogledat će se u programima sufinanciranja proizvodnje i korištenja energije iz OIE.
RAZVOJNI UČINCI	Razvojni učinak ove mjere je veća energetska održivost Općine Pitomača
CILJNE SKUPINE	Gospodarski subjekti, javni sektor, stanovništvo
INDIKATORI	<ul style="list-style-type: none"> broj sufinanciranih projekata vezanih uz OIE kwh električne energije dobiveno iz OIE postotak grijanih prostora u javnom sektoru iz OIE
MJERA	<i>3P1 - M2 Primjena energetske učinkovitih tehnologija</i>
SVRHA MJERE	Svrha mjere je povećati energetske učinkovitost u privatnom i javnom sektoru.
OPIS I AKTIVNOSTI	U sklopu ove mjere provodit će se aktivnosti: <ul style="list-style-type: none"> održavanje edukativno - informativnih radionica o prednostima i potencijalnim modelima financiranja uvođenja novih energetske učinkovitih tehnologija poticanje uvođenja novih energetske učinkovitih tehnologija
REZULTATI	Rezultat ove mjere bit će smanjenje potrošnje energije kao posljedica uvođenja novih energetske učinkovitih tehnologija.
RAZVOJNI UČINCI	Razvojni učinci bit će vidljivi u segmentu smanjenja štetnih utjecaja na okoliš i povećanju konkurentnosti uzrokovane smanjenim troškovima za energiju.
CILJNE SKUPINE	Gospodarski subjekti, službe općinske uprave, javna poduzeća i institucije
INDIKATORI	<ul style="list-style-type: none"> broj projekata uvođenja energetske učinkovitih tehnologija broj održanih radionica o prednostima i potencijalnim modelima financiranja novih energetske učinkovitih tehnologija
MJERA	<i>3P1 - M3 Povećanje energetske učinkovitosti u zgradarstvu</i>
SVRHA MJERE	Svrha mjere je povećati energetske učinkovitost u zgradarstvu (javnom i privatnom) na području Općine Pitomača te na taj način povećati energetske, ekonomske i ekološke uštede.
OPIS I AKTIVNOSTI	Aktivnosti koje će se provoditi kroz ovu mjeru su: <ul style="list-style-type: none"> informativno - edukativne radionice o mjerama energetske učinkovitosti u zgradama

	<ul style="list-style-type: none"> • provođenje energetske pregleda zgrada/kuća • poticanje energetske certifikacije zgrada/kuća • osmišljavanje i sudjelovanje u programima sufinanciranja projekata uvođenja mjera energetske učinkovitosti u zgradama/kućama
REZULTATI	Rezultat ove mjere bit će veća energetska učinkovitost u zgradama javnog i privatnog sektora u Općini Pitomača te sukladno tome smanjenje potrošnje energije.
RAZVOJNI UČINCI	Razvojni učinci ove mjere su energetske, ekonomske i ekološke uštede za vlasnike zgrada/kuća kao i za cijelu zajednicu.
CILJNE SKUPINE	Službe općinske uprave, gospodarski subjekti, javna poduzeća i institucije, stanovništvo
INDIKATORI	<ul style="list-style-type: none"> • broj održanih radionica • broj provedenih energetske pregleda • broj zgrada s energetske certifikatom

5.3.10. 3P2 Unaprjeđenje zdravstvene i socijalne zaštite

MJERA	3P2 - M1 Unaprjeđenje zdravstvenih usluga
SVRHA MJERE	Svrha mjere je osigurati veću dostupnost i kvalitetu zdravstvenih usluga.
OPIS I AKTIVNOSTI	<p>Aktivnosti u sklopu ove mjere u suradnji s nadležnim tijelima i institucijama obuhvaćaju:</p> <ul style="list-style-type: none"> • povećanje kapaciteta (materijalnih i ljudskih) za adekvatno pružanje zdravstvenih usluga • kreiranje sadržaja koji će obavljanje pretraga i zdravstvenu uslugu učiniti manje stresnim, jednostavnijim, efikasnijim i ugodnijim • uspostava preventivnih programa za suzbijanje ovisnosti • izrada i implementacija preventivnih programa • povezivanje i stručno usavršavanje pružatelja zdravstvenih usluga • kreiranje programa prevencije/uništavanja ambrozije
REZULTATI	Rezultat ove mjere bit će bolja primarna zdravstvena zaštita .
RAZVOJNI UČINCI	Razvojni učinak ove mjere je poboljšanje zdravstvenog stanja i kvalitete života stanovništva Općine Pitomača.
CILJNE SKUPINE	Stanovništvo, Opća bolnica Virovitica, Dom zdravlja Pitomača, službe općinske uprave

INDIKATORI	<ul style="list-style-type: none"> • broj novih pretraga koje je moguće obaviti u ustanovama zdravstvene zaštite • broj pregleda po zdravstvenom djelatniku • postotak smanjenja koncentracije peluda ambrozije u zraku • broj realiziranih edukacija zdravstvenih djelatnika
MJERA	3P2 - M2 Unaprjeđenje socijalnih usluga
SVRHA MJERE	Svrha mjere je poboljšati uvjete i kvalitetu života socijalno marginaliziranih skupina.
OPIS I AKTIVNOSTI	<p>Aktivnosti u sklopu ove mjere bit će sljedeće:</p> <ul style="list-style-type: none"> • prilagođavanje mreže postojećih socijalnih usluga kroz razvoj inovativnih socijalnih usluga • jačanje ljudskih kapaciteta pružatelja socijalnih usluga • olakšavanje pristupa javnim uslugama osobama s invaliditetom • kreiranje programa za poboljšavanje uvjeta i kvalitete života marginaliziranih skupina • poticanje volontiranja u području socijalnih usluga • poticanje aktivnosti na uklapanju manjinskih skupina u socijalno okruženje
REZULTATI	Rezultat ostvarivanja ove mjere bit će unaprijeđen sustav socijalne zaštite te stvoreni uvjeti za život i rad marginaliziranih skupina.
RAZVOJNI UČINCI	Razvojni učinak ove mjere bit će kvalitetniji sustav socijalnih usluga koji će se ogledati u jačoj integraciji socijalno marginaliziranih skupina i poboljšanja kvalitete njihova života.
CILJNE SKUPINE	Stanovništvo, civilni sektor i udruge, Centar za socijalni rad Virovitica, službe općinske uprave
INDIKATORI	<ul style="list-style-type: none"> • broj programa unaprijeđenih socijalnih programa • broj aktivnih volontera u području socijalnih usluga • broj korisnika socijalnih programa i usluga

5.3.11. 3P3 Obnova i očuvanje društveno - kulturne baštine

MJERA	3P3 - M1 Održivo upravljanje društveno - kulturnom baštinom
SVRHA MJERE	Svrha mjere je osigurati kontinuiranu zaštitu društveno-kulturnih vrijednosti.
OPIS I AKTIVNOSTI	Kako bi se ostvarila zacrtana svrha ova mjera će uključivati provedbu aktivnosti:

	<ul style="list-style-type: none"> • donošenje i realizacija Programa javnih potreba u kulturi • osnivanje ustanove za upravljanje društveno - kulturnom baštinom (Centar za kulturu) • rekonstrukcija postojećih prostora za potrebe zavičajnih zbirki • prikupljanje muzejskog fundusa • obnova (rekonstrukcija) postojećih povijesnih građevina • izrada i provedba projekata vezanih uz zaštitu i promicanje društveno - kulturne baštine • podupiranje kulturnih manifestacija, primjerice Festival pjesama Podravine i Podravlja, Preradovićevi literarni susreti, Večer poezije Drage Britvića i dr.
REZULTATI	Rezultat ove mjere bit će jasan i održiv plan upravljanja društveno- kulturnom baštinom koji doprinosi održivom razvoju Općine Pitomača.
RAZVOJNI UČINCI	Razvojni učinak ove mjere ogledat će se u očuvanoj društveno- kulturnoj baštini koja osim što će doprinijeti kvaliteti života koristit će se i kao turistički resurs za povećanje atraktivnosti turističke destinacije.
CILJNE SKUPINE	Službe općinske uprave, udruge koje se bave očuvanjem kulturnih sadržaja, Turistička zajednica Općine Pitomača, stanovništvo
INDIKATORI	<ul style="list-style-type: none"> • broj prijavljenih i realiziranih projekata vezanih uz društveno - kulturnu baštinu • broj posjetitelja društveno - kulturnih programa i događaja • broj postavljenih zavičajnih zbirki • broj prikupljenih etnopedmeta i dokumentacije
MJERA	<i>3P3 - M2 Istraživanje materijalne i nematerijalne kulturno - povijesne baštine</i>
SVRHA MJERE	Svrha mjere je podržati aktivnosti istraživanja neistraženih nalazišta kao i nastavak istraživanja kulturno- povijesne baštine.
OPIS I AKTIVNOSTI	Aktivnosti koje će se provoditi u sklopu ove mjere su: <ul style="list-style-type: none"> • iniciranje arheoloških istraživanja • skupljanje i analiza nematerijalne kulturne baštine

REZULTATI	Rezultat mjere bit će istražena arheološka nalazišta, prikupljeni i javnosti prezentirani artefakti, skupljena, analizirana i javnosti predstavljena novootkrivena nematerijalna kulturna baština Općine Pitomača.
RAZVOJNI UČINCI	Razvojni učinak ove mjere ogleda se u prikupljenoj i obrađenoj kulturno - povijesnoj baštini koja će povećati turističku atraktivnost Općine Pitomača i očuvati kulturno - povijesna dobra.
CILJNE SKUPINE	Službe općinske uprave, arheolozi, udruge koje se bave očuvanjem kulturno - povijesne baštine.
INDIKATORI	<ul style="list-style-type: none"> • broj arheoloških nalazišta • broj pronađenih predmeta • broj sakupljenih i obrađenih dobara nematerijalne baštine

5.3.12. 3P4 Jačanje uloge civilnog sektora - OCD (organizacija civilnog društva)

MJERA	3P4 - M1 Unaprjeđenje znanja i vještina
SVRHA MJERE	Svrha mjere je jačati znanje i vještine članova OCD-a potrebnih za provedbu programa važnih za razvoj Općine Pitomača.
OPIS I AKTIVNOSTI	U okviru ove mjere provodit će se sljedeće aktivnosti: <ul style="list-style-type: none"> • podupiranje programa OCD-a u organizaciji programa neformalnog obrazovanja • potpora OCD-u u područjima: upravljanje organizacijom, prikupljanje financijskih sredstava, priprema projekata, upravljanje projektom i dr. • poticanje volontiranja, osobito kod mladih
REZULTATI	Rezultat ove mjere bit će u većoj aktivnosti i profesionalnosti u radu OCD-a.
RAZVOJNI UČINCI	Razvojni učinak ogledat će se u većem doprinosu OCD-a razvoju Općine Pitomača
CILJNE SKUPINE	Članovi OCD-a, službe općinske uprave , stanovništvo
INDIKATORI	<ul style="list-style-type: none"> • broj održanih radionica za članove OCD-a • broj programa neformalnog obrazovanja • broj provedenih projekata
MJERA	3P4 - M2 Osiguravanje analitičke podloge za praćenje razvoja civilnog društva
SVRHA MJERE	Svrha mjere je osigurati transparentnost sustava dodjele javnih potpora.

OPIS I AKTIVNOSTI	Aktivnosti ove mjere uključuju: <ul style="list-style-type: none"> • izrada registra/popisa OCD-a • prikupljanje podataka o radu OCD-a • kontrola i savjetovanje trošenja sredstava dodijeljenih od strane Općine Pitomača
REZULTATI	Praćenje rada OCD-a i namjensko trošenje sredstava dodijeljenih od strane Općine Pitomača.
RAZVOJNI UČINCI	Razvojni učinak je u transparentnom sustavu dodjele javnih potpora OCD-u i smanjenju pritiska na proračun Općine Pitomača.
CILJNE SKUPINE	Organizacije civilnog društva Općine Pitomača
INDIKATORI	<ul style="list-style-type: none"> • registar OCD-a • broj realiziranih kontrola i savjetovanja
MJERE	3P4 - M3 Poticanje i razvoj socijalnog poduzetništva
SVRHA MJERE	Svrha mjere je povećati financijsku stabilnost OCD-a i potaknuti OCD na uključivanje u socijalno poduzetništvo.
OPIS I AKTIVNOSTI	U sklopu ove mjere provodit će se ove aktivnosti: <ul style="list-style-type: none"> • promocija koncepta socijalnog poduzetništva i Strategije razvoja socijalnog poduzetništva 2014./2020. u RH • pomoć u razvijanju projekata socijalnog poduzetništva financiranih iz fondova EU • razvijanje infrastrukture za brži razvoj socijalnog poduzetništva
REZULTATI	Rezultati ove mjere je informiranost i svjesnost građana o socijalnom poduzetništvu kao i povećan broj OCD-a koji se bave socijalnim poduzetništvom.
RAZVOJNI UČINCI	Razvojni učinak ove mjere je povećanje zapošljavanja/samozapošljavanja kroz aktivnosti OCD-a u području socijalnog poduzetništva.
CILJNE SKUPINA	OCD, stanovništvo, službe općinske uprave
INDIKATORI	<ul style="list-style-type: none"> • broj građana/OCD-a uključenih u socijalno poduzetništvo • broj održanih edukacija o socijalnom poduzetništvu

6. USKLAĐENOST STRATEGIJE RAZVOJA S DRUGIM STRATEGIJAMA I STRATEŠKIM DOKUMENTIMA

6.1. Usklađenost sa strateškim razvojnim dokumentima VPŽ

6.2. Usklađenost s nacionalnim razvojnim strategijama

6.3. Usklađenost s razvojnim strategijama EU

6. USKLAĐENOST STRATEGIJE RAZVOJA OPĆINE PITOMAČA 2015. - 2020. S DRUGIM STRATEGIJAMA I STRATEŠKIM DOKUMENTIMA

Na početku izrade Strategije razvoja Općine Pitomača 2015. - 2020. u polazišnoj točki prepoznate su i definirane okoline u kojima se odvija razvoj Općine Pitomača i koje imaju utjecaj na njen razvoj. To su okolina VPŽ i okolina RH. U tom smislu su kao širi planski kontekst Strategije razvoja Općine Pitomača 2015. - 2020. uzeti u obzir županijski i nacionalni razvojni planovi i strategije. Prilikom izrade Strategije razvoja Općine Pitomača 2015. - 2020. vodilo se računa o njezinoj usklađenosti s navedenim planskim okvirom na način da se utvrđivanjem strateških ciljeva, prioriteta i mjera slijedio opći smjer zadan ciljevima i prioritetima VPŽ i RH.

6.1. Usklađenost sa strateškim razvojnim dokumentima VPŽ

Kako bi se osigurala usklađenost sa strateško planskom dokumentacijom višeg reda, kod planiranja razvoja Općine Pitomača u razmatranje su najprije uzeti ciljevi Županijske razvojne strategije VPŽ, a zatim ciljevi i smjernice ostalih relevantnih razvojnih dokumenata VPŽ.

Tablica 35: Usklađenost sa Županijskom razvojnom strategijom VPŽ

Županijska razvojna strategija VPŽ	Strategija razvoja Općine Pitomača 2015. - 2020.
STRATEŠKI CILJ 1. Razvoj konkurentnog gospodarstva zasnovanog na konkurentnoj poljoprivredi, poduzetništvu, izveznoj industriji, zaštiti prirode i održivom turizmu	STRATEŠKI CILJ 1. Razvoj gospodarstva održive konkurentnosti, zasnovanog na prerađivačkoj industriji i poduzetničkoj klimi
STRATEŠKI CILJ 2. Izgradnja ljudskih potencijala u skladu s potrebama tržišta rada Županije i Panonske Hrvatske	PRIORITET: 2P2 Unaprjeđenje društvene infrastrukture M1 - Obrazovna infrastruktura M2 - Zdravstvena i socijalna infrastruktura
STRATEŠKI CILJ 3. Unaprjeđenje kvalitete života, očuvanje okoliša, prirodnog, povijesnog i kulturnog nasljeđa.	STRATEŠKI CILJ 3. Unaprjeđenje kvalitete života, očuvanje povijesnog i kulturnog nasljeđa. PRIORITET: 2P4 Zaštita i očuvanje okoliša

Tablica 36: Usklađenost sa Zajedničkom prekograničnom strategijom razvoja poduzetništva pokrajine Somogy i VPŽ 2013. - 2020. godine

Zajednička prekogranična strategija razvoja poduzetništva pokrajine Somogy i VPŽ 2013. - 2020.	Strategija razvoja Općine Pitomača 2015. - 2020.
PRIORITET 1.1. Napredna suradnja između gospodarskih aktera s obje strane granice koja pomaže vanjsku trgovinu i pristup tržištu.	PRIORITET: 1P1 Jačanje preduvjeta za investiranje M3 Razvoj partnerstva i međusektorske suradnje
PRIORITET 3.1. Konkurentna tržišno orijentirana proizvodnja poljoprivrednih i prehrambenih lokalnih proizvoda iz obje regije	PRIORITET: 1P2 Razvoj poljoprivrede M5 Poticanje poduzetničkog pristupa poljoprivredi i povećanje konkurentnosti

Tablica 37: Usklađenost s Regionalizacijom voćarske proizvodnje u VPŽ

Regionalizacija voćarske proizvodnje u VPŽ	Strategija razvoja Općine Pitomača 2015. - 2020.
MJERA 3. Potpora podizanju novih nasada	PRIORITET: 1P2 Razvoj poljoprivrede M4 Unaprjeđenje voćarske proizvodnje
MJERA 4. Potpora ekološkoj proizvodnji	PRIORITET: 12P2 Razvoj poljoprivrede M2 Poticanje ekološke poljoprivrede

Tablica 38: Usklađenost s Lokalnom razvojnom strategijom Lokalne akcijske grupe „Virovitički prsten“ 2013. - 2014.

Lokalna razvojna strategija Lokalne akcijske grupe „Virovitički prsten“ 2013. - 2014.	Strategija razvoja Općine Pitomača 2015. - 2020.
CILJ 1: Razvoj poljoprivrede na području LAG-a	Strateški cilj 1: Razvoj gospodarstva održive konkurentnosti, zasnovanog na poljoprivredi, prerađivačkoj industriji i poduzetničkoj klimi. Prioritet 1P2: Razvoj poljoprivrede
CILJ 2: Razvoj gospodarstva na temelju malog i srednjeg poduzetništva	Strateški cilj 1: Razvoj gospodarstva održive konkurentnosti, zasnovanog na poljoprivredi, prerađivačkoj industriji i poduzetničkoj klimi. Prioritet 1P1: Jačanje preduvjeta za investiranje M2: Unaprjeđenje poduzetničke infrastrukture
CILJ 4: Poboljšavanje uvjeta života i unaprjeđenje zaštite okoliša	Strateški cilj 2: Unaprjeđenje infrastrukture, prostorno planiranje i očuvanje okoliša Prioritet 2P4: Zaštita i očuvanje okoliša

6.2. Usklađenost s nacionalnim razvojnim strategijama

Strateški ciljevi, prioriteti i mjere Strategije razvoja Općine Pitomača 2015. - 2020. komplementarni su s relevantnim nacionalnim strateškim dokumentima:

- Strategijom razvoja poduzetništva u RH 2013. - 2020.
- Industrijskom strategijom RH 2014. - 2020.
- Nacionalnom strategijom zaštite okoliša
- Nacionalnom strategijom razvoja zdravstva 2012. - 2020.
- Strategijom obrazovanja, znanosti i tehnologije
- Nacionalnom strategijom stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva od 2012. do 2016. godine

Tablica 39: Usklađenost sa Strategijom razvoja poduzetništva u RH 2013. - 2020

Strategija razvoja poduzetništva u RH 2013. - 2020.	Strategija razvoja Općine Pitomača 2015. - 2020.
STRATEŠKI CILJ 1. Poboljšanje ekonomske uspješnosti	STRATEŠKI CILJ 1. Razvoj gospodarstva održive konkurentnosti, zasnovanog na prerađivačkoj industriji i poduzetničkoj klimi
STRATEŠKI CILJ 2. Poboljšan pristup financiranju	PRIORITET: 1P1 Jačanje preduvjeta za investiranje M1 Stvaranje poticajne poduzetničke klime
STRATEŠKI CILJ 3. Promocija poduzetništva	PRIORITET: 1P1 Jačanje preduvjeta za investiranje M4 Marketing i menadžment poduzetničke infrastrukture
STRATEŠKI CILJ 5. Poboljšano poslovno okruženje	PRIORITET: 1P1 Jačanje preduvjeta za investiranje M2 Unaprjeđenje poduzetničke infrastrukture M3 Razvoj partnerstva i međusektorske suradnje

Tablica 40: Usklađenost s Industrijskom strategijom RH 2014. - 2020.

Industrijska strategija RH 2014. - 2020.	Strategija razvoja Općine Pitomača 2015. - 2020.
Ključne industrijske poddjelatnosti i djelatnosti: C Prerađivačka industrija - C10 proizvodnja prehrambenih proizvoda	STRATEŠKI CILJ 1. Razvoj gospodarstva održive konkurentnosti zasnovanog na prerađivačkoj industriji i poduzetničkoj klimi PRIORITET: 1P2 Razvoj poljoprivrede
GLAVNI STRATEŠKI CILJ: Repozicioniranje identificiranih strateških djelatnosti na globalnom lancu vrijednosti prema razvoju aktivnosti koje stvaraju dodanu vrijednost	STRATEŠKI CILJ 1. Razvoj gospodarstva održive konkurentnosti zasnovanog na prerađivačkoj industriji i poduzetničkoj klimi PRIORITET:1P2 Razvoj poljoprivrede M5 Poticanje poduzetničkog pristupa poljoprivredi i povećanje konkurentnosti

Tablica 41: Usklađenost s Nacionalnom strategijom zaštite okoliša RH

Nacionalna strategija zaštite okoliša RH	Strategija razvoja Općine Pitomača 2015. - 2020.
A. Sačuvati i unaprijediti kakvoću voda, mora, zraka i tla u RH	PRIORITET: 2P4 Zaštita i očuvanje okoliša M1 Definiranje područja zaštićenih dijelova prirode sukladno Zakonu o zaštiti prirode
B. Održati postojeću biološku raznolikost u RH	PRIORITET: 2P4 Zaštita i očuvanje okoliša M2 zaštita biološke i krajobrazne raznolikosti
C. Sačuvati prirodne zalihe, a osobito integritet i značajke područja posebnih prirodnih vrijednosti.	PRIORITET: 3P1 Energetska učinkovitost i OIE M1 Primjena OIE M2 Primjena energetske učinkovite tehnologije M3 Povećanje energetske učinkovitosti u zgradarstvu

Tablica 42: Usklađenost s Nacionalnom strategijom razvoja zdravstva 2012. - 2020.

Nacionalna strategija razvoja zdravstva 2012. - 2020.	Strategija razvoja Općine Pitomača 2015. - 2020.
PRIORITET 5. Poticanje kvalitete u zdravstvenoj zaštiti	PRIORITET: 3P2 Unaprjeđenje zdravstvene i socijalne zaštite M1 Unaprjeđenje zdravstvenih usluga
PRIORITET 6. Jačanje preventivnih aktivnosti	STRATEŠKI CILJ 3. Unaprjeđenje kvalitete života, očuvanje povijesnog i kulturnog nasljeđa PRIORITET: 3P2 Unaprjeđenje zdravstvene i socijalne zaštite
PRIORITET 8. Suradnja s drugim resorima i društvom u cjelini	PRIORITET:2P2 Unaprjeđenje društvene infrastrukture M2 Zdravstvena i socijalna infrastruktura

Tablica 43: Usklađenost sa Strategijom obrazovanja, znanosti i tehnologije

Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije	Strategija razvoja Općine Pitomača 2015. - 2020.
1 CILJ: Unaprijediti razvojni potencijal odgojno - obrazovnih ustanova	PRIORITET:2P2 Unaprjeđenje društvene infrastrukture M1 Obrazovna infrastruktura

Tablica 44: Usklađenost s Nacionalnom strategijom stvaranja poticajnog okruženja za razvoj
civilnog društva od 2012. - do 2016. godine

Nacionalna strategija stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva od 2012. do 2016. godine	Strategija razvoja Općine Pitomača 2015. - 2020.
I. Institucionalni okvir za potporu razvoju civilnog društva	PRIORITET: 3P4 Jačanje uloge civilnog sektora (OCD)
II. Civilno društvo i sudionička demokracija	PRIORITET: 3P4 Jačanje uloge civilnog sektora (OCD) M1 Unaprjeđenje znanja i vještina
III Osnajivanje uloge OCD-a za društveno - ekonomski razvoj	PRIORITET: 3P4 Jačanje uloge civilnog sektora (OCD) M3 Poticanje i razvoj socijalnog poduzetništva

6.3. Usklađenost s razvojnim strategijama EU

Strategija razvoja Općine Pitomača 2015. - 2020. koristit će se i kao podloga za korištenje fondova EU. Iz tog razloga postavljeni ciljevi i prioriteti Strategije razvoja Općine Pitomača 2015. - 2020. usklađeni su s osnovnim razvojnim i strateškim ciljevima EU: Strategijom Europa 2020 i Tematskim ciljevima EU za razdoblje 2014. - 2020.

Tablica 45: Usklađenost sa Strategijom Europa 2020

Strategija Europa 2020	Strategija razvoja Općine Pitomača 2015. - 2020.
Pametnan rast	Strateški cilj 1: Razvoj gospodarstva održive konkurentnosti, zasnovanog na poljoprivredi, prerađivačkoj industriji i poduzetničkoj klimi
Održiv rast	Strateški cilj 2: Unaprjeđenje infrastrukture, prostorno planiranje i očuvanje okoliša
Uključiv rast	Strateški cilj 3: Unaprjeđenje kvalitete života, očuvanje povijesnog i kulturnog naslijeđa Prioritet: 1P1 Jačanje preduvjeta za investiranje. M3 Razvoj partnerstva i međusektorske suradnje

Tablica 46: Usklađenost s Tematskim ciljevima EU 2014. - 2020.

Tematski ciljevi EU 2014. - 2020.	Strategija razvoja Općine Pitomača 2015. -2020.
TC1: Jačanje istraživanja, tehnološkog razvoja i inovacija	Strateški cilj 1: Razvoj gospodarstva održive konkurentnosti, zasnovanog na poljoprivredi, prerađivačkoj industriji i poduzetničkoj klimi Strateški cilj 2: Unaprjeđenje infrastrukture, prostorno planiranje i očuvanje okoliša Prioritet 2P2: Unaprjeđenje društvene infrastrukture M1: Obrazovna infrastruktura
TC2: Poboljšani pristup, korištenje te kvaliteta informacijskih i komunikacijskih tehnologija	Strateški cilj 2: Unaprjeđenje infrastrukture, prostorno planiranje i očuvanje okoliša Prioritet 2P1: Unaprjeđenje javne infrastrukture M3: Unaprjeđenje energetske - tehnološke infrastrukture
TC3: Jačanje konkurentnosti malih i srednjih poduzeća, poljoprivrednog sektora te sektora ribarstva i akvakultura	Strateški cilj 1: Razvoj gospodarstva održive konkurentnosti, zasnovanog na poljoprivredi, prerađivačkoj industriji i poduzetničkoj klimi Prioritet 1P1: Jačanje preduvjeta za investiranje M1: Stvaranje poticajne poduzetničke klime Prioritet 1P2: Razvoj poljoprivrede

TC4: Podrška prijelazu prema ekonomiji temeljenoj na niskoj razini emisije CO2 u svim sektorima	Strateški cilj 1: Razvoj gospodarstva održive konkurentnosti, zasnovanog na poljoprivredi, prerađivačkoj industriji i poduzetničkoj klimi Prioritet 1P4: Korištenje prirodnih resursa M3: Obnovljivi izvori energije Strateški cilj 3: Unaprjeđenje kvalitete života, očuvanje povijesnog i kulturnog nasljeđa Prioritet 3P1: Energetska učinkovitost i OIE M1: Primjena obnovljivih izvora energije M2: Primjena energetske učinkovite tehnologije M3: Povećanje energetske učinkovitosti u zgradarstvu
TC5: Promicanje prilagodbe na klimatske promjene, prevencija i upravljanje rizicima	Strateški cilj 2: Unaprjeđenje infrastrukture, prostorno planiranje i očuvanje okoliša
TC6: Zaštita okoliša i promicanje učinkovitosti resursa	Strateški cilj 1: Razvoj gospodarstva održive konkurentnosti, zasnovanog na poljoprivredi, prerađivačkoj industriji i poduzetničkoj klimi Prioritet 1P4: Korištenje prirodnih resursa
TC7: Promicanje održivog prometa te uklanjanje uskih grla u ključnoj infrastrukturi	Strateški cilj 2: Unaprjeđenje infrastrukture, prostorno planiranje i očuvanje okoliša Prioritet 2P1: Unaprjeđenje javne infrastrukture M4: Unaprjeđenje prometne infrastrukture
TC8: Promicanje zapošljavanja i podrška mobilnosti radne snage	Strateški cilj 1: Razvoj gospodarstva održive konkurentnosti, zasnovanog na poljoprivredi, prerađivačkoj industriji i poduzetničkoj klimi Prioritet 1P1: Jačanje preduvjeta za investiranje M1: Stvaranje poticajne poduzetničke klime M3: Razvoj partnerstva i međusektorske suradnje M4: Marketing i menadžment poduzetničke infrastrukture
TC9: Promicanje socijalnog uključivanja te borba protiv siromaštva	Strateški cilj 3: Unaprjeđenje kvalitete života, očuvanje povijesnog i kulturnog nasljeđa Prioritet 3P2: Unaprjeđenje zdravstvene i socijalne zaštite M2: Unaprjeđenje socijalnih usluga
TC10: Ulaganje u obrazovanje, vještine i cjeloživotno učenje	Strateški cilj 2: Unaprjeđenje infrastrukture, prostorno planiranje i očuvanje okoliša Prioritet 2P2: Unaprjeđenje društvene infrastrukture M1: Obrazovna infrastruktura
TC 11: Jačanje institucionalnih kapaciteta te učinkovita javna uprava	Strateški cilj 1: Razvoj gospodarstva održive konkurentnosti, zasnovanog na poljoprivredi, prerađivačkoj industriji i poduzetničkoj klimi Prioritet 1P1: Jačanje preduvjeta za investiranje M3: Razvoj partnerstva i međusektorske suradnje

7. PROVEDBA STRATEGIJE RAZVOJA OPĆINE PITOMAČA 2015.-2020.

7.1. Financijski okvir

7.2. Institucionalni okvir

7.3. Akcijski plan

7.4. Komunikacijski plan

7.5. Praćenje i izvještavanje

7. PROVEDBA STRATEGIJE RAZVOJA OPĆINE PITOMAČA 2015. - 2020.

Prilikom planiranja i provođenja lokalnih razvojnih politika potrebno je uvažavati sve razine javne vlasti: središnja tijela državne uprave, regionalnu/županijsku razinu i razinu jedinice lokalne samouprave. U svrhu uspješne provedbe Strategije razvoja Općine Pitomača 2015. - 2020. te ostvarivanja utvrđenih strateških ciljeva od izuzetnog je značaja postići suradnju svih razina (središnje, regionalne i lokalne), kao i suradnju svih dionika na lokalnoj razini.

7.1. Financijski okvir

Financijskim okvirom nastoji se prikazati indikativni, okvirni pregled financijskih sredstava. Osnovni elementi su izvori financijskih sredstava. U tom smislu prvi i najvažniji izvor financijskih sredstava za provedbu Strategije razvoja Općine Pitomača 2015. - 2020. je Proračun Općine Pitomača (70%), drugi po važnosti izvor su fondovi EU (20%) i kao treći izvor drugi inozemni ili privatni izvori (10%).

Proračun Općine Pitomača osim za redovno financiranje funkcija i programa Općine Pitomača vrlo je bitan i kao instrument ekonomske politike kojim se utječe na ekonomsko stanje. U tom smislu Proračun Općine Pitomača je snažan instrument kojim se može usmjeravati strateški smjer razvoja.

U izvještajnom razdoblju za 2014. godinu o izvršenju Proračuna Općine Pitomača, proračunski prihodi i primitci ostvareni su u iznosu od 16,4 milijuna kuna, odnosno 98,95% planiranih. U Proračunu Općine Pitomača za 2015. godinu planirano je ukupnih prihoda i primitaka u iznosu od 18,7 milijuna kuna ili 14% više u odnosu na 2014. godinu. Isto tako, projekcije Proračuna Općine Pitomača za razdoblje do 2017. godine predviđaju blagi rast proračunskih prihoda i primitaka, ali i ono što je najvažnije stabilnost proračunskih prihoda i primitaka.

Tablica 47: Proračun za 2015. godinu i projekcije za 2016. i 2017. godinu u kunama

Račun/Pozicija	Proračun 2015.	Projekcija 2016.	Projekcija 2017.
Ukupni prihodi i primici	18.705.000	18.825.000	18.975.000
Ukupni rashodi i izdaci	18.705.000	18.825.000	18.975.000

Izvor: Službene novine Općine Pitomača, god. XXI, br.9, obrada autora

Projekcije Proračuna Općine Pitomača za buduće razdoblje 2015. - 2020. bit će izrađene i usklađene nakon definiranja pojedinačnih projekata. Akcijski plan koji se izrađuje za sljedeću proračunsku godinu (najkasnije 31. 10. tekuće godine) detaljno će opisivati troškove provedbe pojedinih aktivnosti, kao i izvore financiranja aktivnosti.

Zbog važnosti fondova EU u provedbi Strategije razvoja Općine Pitomača u mjerama su predviđene i aktivnosti za poslovno planiranje, praćenje i pripremu projekata financiranih iz fondova EU.

7.2. Institucionalni okvir

Provedba Strategije razvoja Općine Pitomača 2015. - 2020., odnosno aktivnosti i projekata na njoj temeljenih, u najvećoj je mjeri u nadležnosti javnog sektora. Ipak, kako bi se sinergijskim učincima osiguralo što uspješnije ostvarivanje postavljenih ciljeva nužno je u provedbu Strategije razvoja Općine Pitomača 2015. - 2020. uključiti i gospodarski (privatni) i civilni sektor, kao što je i učinjeno kod njene izrade.

Institucionalni okvir sadrži ove dionike uključene u provedbu Strategije razvoja Općine Pitomača 2015. - 2020.:

- Općinskog načelnika
- Općinsko vijeće
- Radnu grupu za provedbu strategije
- Jedinstveni upravni odjel Općine Pitomača s odsjecima

Ključnu ulogu u provedbi Strategije razvoja Općine Pitomača 2015. - 2020. ima Općina, odnosno njena upravna tijela. Općinsko vijeće usvaja strategiju te nakon usvajanja razmatrajući periodična i druga izvješća prati njezinu provedbu. Planskim dokumentima koje

donosi Općina Pitomača osigurava provedbu strategije te poduzima mjere/aktivnosti iz svoje nadležnosti kako bi se što uspješnije implementirale sve postavljene razvojne mjere.

Općinski načelnik usklađuje aktivnosti svih dionika provedbe strategije donošenjem provedbenih akata, predlaganjem mjera provedbe, nadzorom nad izvršavanjem mjera, sudjelovanjem u postupku rangiranja razvojnih projekata te izvještavanjem Općinskog vijeća o provedbi i rezultatima provedbe.

U okviru svog djelokruga rada Jedinostveni upravni odjel Općine Pitomača s odsjecima prati provedbu, priprema i provodi općinske razvojne projekte, a obavlja i druge poslove od važnosti za provedbu Strategije razvoja Općine Pitomača 2015. - 2020.

Kako bi se ostvarili sinergijski efekti u Radnu grupu za provedbu strategije potrebno je uključiti i predstavnike javnog, gospodarskog (privatnog) i civilnog sektora, koji su svojim inputima doprinijeli izradi što realnijeg pregleda stanja, postavljanja vizije, ciljeva, prioriteta i mjera razvoja Općine Pitomača.

Dionici iz javnog sektora imaju ključnu ulogu u pripremi i provedbi projekata iz područja svojeg djelovanja. Javni sektor uključuje Općinu Pitomača i institucije, odnosno organizacije javnog sektora s područja Općine Pitomača kao što su škole, vrtići, komunalno poduzeće, Dom zdravlja, podružnicu Centra za socijalnu skrb Virovitica i sl.

Organizacije civilnog društva, čije polje interesa predstavljaju svi segmenti društva, svojim proaktivnim djelovanjem doprinose kvaliteti života područja na kojem djeluju te svojim radom u suradnji s ostalim dionicima mogu utjecati na dotok dodatnih sredstava iz drugih regija, nacionalnih i EU fondova, kako bi se financirale inicijative iz područja njihovog djelovanja, a u cilju ukupnog lokalnog razvoja.

Sektor gospodarstva (ili privatni sektor) predstavlja okosnicu ekonomskog razvoja i glavni je pokretač kreiranja novih radnih mjesta, blagostanja i povećanog standarda življenja. Zbog navedenog sudjelovanje dionika iz sektora gospodarstva u provedbi strategije od presudne je važnosti.

Radna grupa za provedbu će u tijeku provedbe Strategije razvoja Općine Pitomača 2015. - 2020. provoditi sljedeće aktivnosti:

- koordinirati prikupljanje razvojnih projekata
- koordinirati aktivnosti na izradi kataloga projekata
- izrađivati godišnje akcijske planove

- izrađivati komunikacijske planove s ciljem podizanja svijesti i informiranja javnosti o ulozi i značaju Strategije razvoja Općine Pitomača 2015. - 2020.

Tablica 48: Pregled dionika na lokalnoj razini, njihova uloga i odgovornosti u provedbi

Organizacija/skupina	Uloga	Odgovornost
Općinski načelnik i Općinsko vijeće	Donošenje Odluka	Usvajanje prijedloga Strategije razvoja Općine Pitomača 2015. - 2020. Donošenje godišnje odluke o uspješnosti provedbe temeljem izvješća Radne grupe za provedbu.
Općinski načelnik i Općinsko vijeće	Nadzor provedbe	Podrška nositeljima provedbe aktivnosti/projekta unutar mjera. U suradnji s Radnom grupom za provedbu nadzire uspješnost provedbe.
Radna grupa za provedbu	Nadzor, praćenje i izvještavanje	Prikupljanje projektnih ideja. Predlaganje prioriternih projekata. Praćenje indikatora ostvarivanja Strategije razvoja Općine Pitomača 2015. - 2020. Predlaganje projekata općinskom načelniku i Općinskom vijeću. Izrada akcijskih i komunikacijskih planova. Praćenje i vrednovanje ostvarenih rezultata s obzirom na korištena sredstva. Predlaganje korektivnih mjera.
Jedinstveni upravni odjel Općine Pitomača	Provedba aktivnosti	Provođenje aktivnosti i projekata iz svog djelokruga rada (po odsjecima), a u okviru mjera na kojima su određeni kao nositelj.
Sektor gospodarstva (privatni sektor)	Provedba aktivnosti	Provođenje aktivnosti i projekata iz svog djelokruga rada, a u okviru mjera na kojima je određen kao nositelj
Javne institucije (poduzeća, institucije)	Provedba aktivnosti	Provođenje aktivnosti i projekata iz svog djelokruga rada, a u okviru mjera na kojima su određene kao nositelj.
Civilni sektor	Provedba aktivnosti	Provođenje aktivnosti i projekata iz svog djelokruga rada, a u okviru mjera na kojima je određen kao nositelj.

7.3. Akcijski plan

Akcijski plan služi kao podloga za operacionalizaciju i provedbu Strategije razvoja Općine Pitomača 2015. - 2020., a omogućuje cjelovit pregled i strukturu svih aktivnosti potrebnih za provedbu strategije u određenom razdoblju.

Akcijski plan sadrži glavne sastavnice: ciljeve, predviđene aktivnosti, razdoblje provedbe plana i pojedinih aktivnosti s planiranim rokovima izvršenja, izvršitelje aktivnosti, međusobnu povezanost aktivnosti, troškove provedbe pojedinih aktivnosti, izvore financiranja aktivnosti, načine i indikatore praćenja ostvarivanja plana, kontrolu provedbe plana.

Radna grupa za provedbu strategije će na godišnjoj bazi izrađivati akcijski plan za svaku sljedeću godinu. Krajnji rok za izradu akcijskog plana za sljedeću godinu biti će 31. 10. tekuće godine. Finalni godišnji akcijski plan potvrđivat će načelnik općine.

7.4. Komunikacijski plan

Ciljevi komunikacijskog plana su: osnažiti sposobnost na razini područne lokalne samouprave za učinkovitu komunikaciju potrebnu za provedbu Strategije razvoja Općine Pitomača 2015. - 2020., podići svijest u javnosti o ulozi i značaju strategije razvoja te informirati javnost o mogućim izvorima financiranja razvojnih projekata, posebice o fondovima EU namijenjenim regionalnom razvoju.

Načela na kojima se temelji komunikacijski plan podrazumijevaju da su podatci i informacije prezentirane u transparentnom i razumljivom obliku, da su aktivnosti međusobno komplementarne i usmjerene ka ciljnim skupinama, da se ciljne skupine i njihove navike uzimaju u obzir prilikom razvijanja i korištenja metoda komunikacije te da je uspostavljen sustav kontrole, ažuriranja i evaluacije informacija.

Aktivnosti komunikacije definirat će se tijekom provedbe Strategije razvoja Općine Pitomača na godišnjoj bazi, (do 30. 11. za narednu godinu). Kontrola, izvještavanje i evaluacija provedbe komunikacijskog plana izvršit će se krajem svake godine po kriteriju planirano/ostvareno.

7.5. Praćenje i izvještavanje

Kako bi se osigurala efikasna i transparentna provedba Strategije razvoja Općine Pitomača 2015. - 2020. uspostavljen je sustav praćenja, vrednovanja i izvještavanja o provedbi strategije u skladu s Pravilnikom o obveznom sadržaju, metodologiji izrade i načinu vrednovanja županijskih razvojnih strategija (NN 53/2010). Sustav praćenja i izvještavanja prati sljedeće osnovne skupine pokazatelja: stupanj ostvarenja utvrđenih ciljeva prioriteta i mjera, ostvarene rezultate i učinak na razvoj, učinkovitost i uspješnost u korištenju financijskih sredstava, sudjelovanje i doprinos partnerstva.

Praćenje i izvještavanje o provedbi Strategije odvijat će se kontinuirano tijekom čitavog razdoblja na koje se Strategija odnosi. Najmanje jednom godišnje Radna grupa za provedbu strategije podnositi će izvješće o napretku provedbe Strategije koju će potvrđivati načelnik. Osim samih članova Radne grupe za provedbu strategije, značajnu ulogu u provedbi Strategije imat će i svi ostali zaposlenici Općine Pitomača (koji će aktivno sudjelovati u prikupljanju informacija), dok će načelnik biti zadužen za izvještavanje Općinskog vijeća o uspješnosti provedbe Strategije.

POPIS TABLICA

Tablica 1: Odabrani makroekonomski pokazatelji	7
Tablica 2: Vrijednost indeksa razvijenosti i pokazatelja za izračunavanje razvijenosti na lokalnoj razini 2010.13	
Tablica 3: Vrijednost indeksa razvijenosti i pokazatelja za izračun indeksa razvijenosti na županijskoj razini, izračun 27. 12. 2013.	14
Tablica 4: Indeks razvijenosti gradova i općina VPŽ s osnovnim pokazateljima prema obračunu 2013. godine	19
Tablica 5: Županijske ceste	23
Tablica 6: Nerazvrstane ceste Općine Pitomača	24
Tablica 7: Mostovi	25
Tablica 8: Polasci i dolasci autobusa na kolodvor Virovitica koji prolaze naseljem Pitomača	26
Tablica 9: Vozni red željezničkog prometa u jednom smjeru	28
Tablica 10: Udaljenost naselja Pitomača od zrakoplovnih luka	30
Tablica 11: Popis eksploatacijskih polja, ležišta i pojava mineralnih sirovina koje se nalaze u središnjoj bazi „KMS Virovitičko-podravske županije“	33
Tablica 12: Distribucija plina po naseljima općine Pitomača i broju korisnika	35
Tablica 13: Količina odloženog komunalnog otpada na odlagalištu Klisa	39
Tablica 14: Graditeljska baština	42
Tablica 15: Popis znamenitih osoba i događaja Općine Pitomača	43
Tablica 16: Virovitičko - podravska županija - broj stanovnika po gradovima/općinama	48
Tablica 17: Kontingenti stanovništva Općine Pitomača, popis iz 2011.	51
Tablica 18: Stanovništvo Općine Pitomača staro 15 i više godina prema završenoj školi	52
Tablica 19: Stanovništvo Općine Pitomača prema glavnim izvorima sredstava za život	52
Tablica 20: Privatna kućanstva Općine Pitomača prema broju članova	56
Tablica 21: Stanovi u Općini Pitomača prema načinu korištenja	56
Tablica 22: Stanovništvo Općine Pitomača prema vjerskoj pripadnosti	57
Tablica 23: Stanovništvo Općine Pitomača prema nacionalnoj pripadnosti	57
Tablica 24: Korisnici pomoći Centra za socijalnu skrb u Pitomači u razdoblju od 2010.-2014. godine	64
Tablica 25: Broj korisnika prava i u sustavu socijalne skrbi	64
Tablica 26: Proračun za 2015. godinu i projekcije za 2016. i 2017. godinu u kunama	69
Tablica 27: Kvaliteta faktora konkurentnosti	72
Tablica 28: Broj obrtnika na području Općine Pitomača - NKD 2007 prema područjima djelatnosti	77
Tablica 29: Broj trgovačkih društava na području Općine Pitomača - NKD 2007 prema područjima djelatnost	77
Tablica 30: Prikaz cijena po djelatnostima u poduzetničkoj zoni „RAKITKA I“	82
Tablica 31: Osnovne kategorije korištenja zemljišta (km ²)	85
Tablica 32: Iskorištenost poljoprivrednog zemljišta	85

Tablica 33: Poljoprivredne površine (ha)	85
Tablica 34: Struktura broja PG-a prema naseljima Općine Pitomača	86
Tablica 35: Usklađenost sa Županijskom razvojnom strategijom VPŽ	130
Tablica 36: Usklađenost sa Zajedničkom prekograničnom strategijom razvoja poduzetništva pokrajine Somogy i VPŽ 2013. - 2020. godine	131
Tablica 37: Usklađenost s Regionalizacijom voćarske proizvodnje u VPŽ	131
Tablica 38: Usklađenost s Lokalnom razvojnom strategijom Lokalne akcijske grupe „Virovitički prsten“ 2013. - 2014.	131
Tablica 39: Usklađenost sa Strategijom razvoja poduzetništva u RH 2013. - 2020	132
Tablica 40: Usklađenost s Industrijskom strategijom RH 2014. - 2020.	133
Tablica 41: Usklađenost s Nacionalnom strategijom zaštite okoliša RH	133
Tablica 42: Usklađenost s Nacionalnom strategijom razvoja zdravstva 2012. - 2020.	134
Tablica 43: Usklađenost sa Strategijom obrazovanja, znanosti i tehnologije	134
Tablica 44: Usklađenost s Nacionalnom strategijom stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva od 2012. - do 2016. godine	134
Tablica 45: Usklađenost sa Strategijom Europa 2020	135
Tablica 46: Usklađenost s Tematskim ciljevima EU 2014. - 2020.	135
Tablica 47: Proračun za 2015. godinu i projekcije za 2016. i 2017. godinu u kunama	139
Tablica 48: Pregled dionika na lokalnoj razini, njihova uloga i odgovornosti u provedbi	141

POPIS SLIKA

Slika 1: Prikaz cesta koje prolaze Općinom Pitomača	26
Slika 2: Karta pruga prema Odluci o razvrstavanju pruga (NN 81/06) i izmjenom (NN 13/07)	29
Slika 3: Područja dostupnosti širokopojasnog interneta	31
Slika 4: Prikaz korištenja brzina širokopojasnog pristupa	32
Slika 5: Objedinjeni plan operatora pokretnih komunikacija	32
Slika 6: Zaštićeni dijelovi prirode na području Općine Pitomača	44
Slika 7: Županije prema rangu konkurentnosti i BDP po stanovniku	71
Slika 8: Prikaz „žarišta“ gospodarske djelatnosti u Općini Pitomača	76
Slika 9: Namjenska pedološka karta	84

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1: Usporedni prikaz Indeksa razvijenosti gradova i općina VPŽ 2010. i 2013.	11
Grafikon 2: Indeks razvijenosti gradova i općina VPŽ prema izračunu 2013. godine	20
Grafikon 3: Prosječni dohodak per capita gradova i općina VPŽ prema izračunu 2013. godine	20
Grafikon 4: Stopa nezaposlenosti u gradovima i općinama VPŽ prema izračunu 2013.....	21
Grafikon 5: Udio obrazovanih u stanovništvu 16 - 65 godina prema izračunu 2013.....	21
Grafikon 6: Distribucija plinom po broju korisnika u naseljima	35
Grafikon 7: Broj stanovnika obuhvaćenih sakupljanjem komunalnog otpada po godinama	38
Grafikon 8: Usporedba distribucija količina odloženog komunalnog otpada, miješanog komunalnog otpada i odvojeno skupljanje vrste iz komunalnog otpada na odlagalištu Klisa	39
Grafikon 9: Povijesni pregled kretanja broja stanovnika po gradovima/općinama Virovitičko - podravske županije	49
Grafikon 10: Prirodno kretanje stanovništva Općine Pitomača 2009. - 2013.	50
Grafikon 11: Kontingenti stanovništva Općine Pitomača	51
Grafikon 12: Broj stanovnika po mjesnim zajednicama (naseljima) Općine Pitomača prema Popisu 2011.	53
Grafikon 13: Stanovništvo Općine Pitomača prema migracijskim obilježjima	54
Grafikon 14: Struktura doseljavanja u Općinu Pitomača s područja RH	54
Grafikon 15: Struktura doseljavanja u Općinu Pitomača iz inozemstva	55
Grafikon 16: Profil konkurentnosti VPŽ - statistički („čvrsti“) indikatori	73
Grafikon 17: Profil konkurentnosti VPŽ - anketni (perceptivni) indikatori	73
Grafikon 18: Broj zaposlenih po gospodarskim sektorima u VPŽ i RH u 2011. godini	74
Grafikon 19: Najznačajnije prepreke poslovnom ponašanju prema anketi provedenoj u ljeto 2012. godine ...	75
Grafikon 20: Struktura gospodarstva Općine Pitomača prema djelatnostima gospodarskih subjekata	78
Grafikon 21: TOP 30 poduzeća s područja Općine Pitomača i njihovi udjeli po djelatnostima	79
Grafikon 22: Prikaz prihoda i novoostvarene vrijednosti TOP 30 poduzeća s područja susjednih općina	80
Grafikon 23: Prikaz dobiti i produktivnosti TOP 30 poduzeća s područja susjednih općina	80
Grafikon 24: Prikaz TOP 10 poduzeća po prihodu u 2013. godini u Općini Pitomača	81

IZVORI PODATAKA

Institucije

- ARKOD
- Autobusni kolodvor Virovitica
- Centar za socijalnu skrb Virovitica - podružnica Pitomača
- Dječji vrtić Pitomača
- Dom zdravlja Virovitičko - podravske županije - Ispostava Pitomača
- Državna geodetska uprava
- Državni zavod za statistiku
- Energetski Institut Hrvoje Požar
- Financijska agencija
- Hrvatska elektroprivreda
- Hrvatska gospodarska komora
- Hrvatska obrtnička komora
- Hrvatska regulatorna agencija za mrežne djelatnosti
- Hrvatske željeznice
- Hrvatski zavod za zapošljavanje
- Komunalno Pitomača
- Ministarstvo obrazovanja, znanosti i športa
- Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije
- Ministarstvo socijalne politike i mladih
- Nacionalno vijeće za konkurentnost
- Općina Pitomača
- Osnovna škola Petra Preradovića Pitomača
- Poljoprivredno savjetodavna služba
- Srednja škola Stjepana Sulimanca Pitomača
- Virovitičko - podravska županija
- Županijska uprava za ceste Virovitičko - podravske županije

Dokumenti

- Glavni plan razvoja turizma na području Općine Pitomača do 2020. godine
- Industrijska strategija RH 2014. - 2020.
- Izvješća o komunalnom otpadu
- Nacionalna strategija razvoja zdravstva 2012. - 2020.
- Nacionalna strategija stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva 2012. - 2016.
- Nacionalna strategija zaštite okoliša
- Naselja i stanovništvo Republike Hrvatske
- Popis stanovništva, kućanstava i stanova u Republici Hrvatskoj u 2011.
- Projekt regionalizacije voćarske proizvodnje u VPŽ
- Prostorni plan uređenja Općine Pitomača II: izmjene i dopune iz rujna 2013.
- Regionalni indeks konkurentnosti Hrvatske 2013.
- Službene novine Općine Pitomača
- Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije
- Strategija razvoja poduzetništva u RH 2013. - 2020.
- Zajednička prekogranična strategija razvoja poduzetništva pokrajine Somogy i VPŽ 2013. - 2020. godine
- Županijska razvojna strategija 2011. - 2013.

Zakoni i propisi

- Odluku o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti NN/13
- Odluku o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti NN 89/2010
- Pravilnik o agrotehničkim mjerama NN 142/13
- Pravilnik o obveznom sadržaju, metodologiji izrade i načinu vrednovanja županijskih razvojnih strategija NN 53/10
- Pravilnik o zaštićenim oznakama izvornosti, zaštićenim oznakama zemljopisnog podrijetla i zajamčeno tradicionalnim specijalitetima poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda NN 65/15
- Zakon o regionalnom razvoju Republike Hrvatske NN 153/09
- Zakon o unapređenju poduzetničke infrastrukture NN 93/13
- Zakon o zaštiti prirode NN 70/05
- Zakon o cestama NN 84/11, 22/13, 54/13, 148/13 i 92/14
- Zakon o komunalnom gospodarstvu (pročišćeni tekst) NN od 36/95 do 36/15

Bibliografija

- Certo, S. C., Certo, S. T.: Moderni menadžment 10. izdanje, Mate, Zagreb, 2008.
- Čavrak, V., (red.): Gospodarstvo Hrvatske, Politička kultura, Zagreb, 2011.
- Europska komisija: Zelena knjiga, Poduzetništvo u Europi, Bruxelles, 2003.
- Sikavica, P., Bahtijarević - Šiber, F., Pološki - Vokić, N.: Temelji menadžmenta, Školska knjiga, Zagreb, 2008.
- Thompson, A. A., Strickland, A. J. III., Gamble, J. E.: Strateški menadžment, Mate d.o.o., Zagreb, 2008.